

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU22

Djurskydd

Sammanfattning

Utskottet föreslår fem tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om djurskydd. Tillkännagivandena rör följande frågor:

- veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel
- Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar
- insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur
- globalt avtal om antibiotikaanvändning
- efterlevnad av förbud mot svanskupering.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om djurskydd från allmänna motionstiden 2021/22, främst med hänvisning till gällande regler samt vidtagna åtgärder och pågående arbete. I betänkandet finns 49 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP), en motivreservation (SD) och nio särskilda yttranden (S, M, SD, C, KD, MP). I en av reservationerna (S) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande om ett globalt avtal om antibiotikaanvändning.

Behandlade förslag

Cirka 200 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	12
Ärendet och dess beredning.....	12
Utskottets överväganden.....	13
Handel med djur och produkter av djur.....	14
Transport av djur	28
Regler för olika slags djurhållning	33
Förevisning och tävling med djur	46
Offentlig kontroll.....	55
Forskning och utvärdering m.m.....	65
Vissa regeländringar	74
Övriga frågor om djurskydd och djurhälsa	85
Motioner som bereds förenklat.....	113
Reservationer	114
1. Förändringar i dataskyddsförordningen (GDPR), punkt 2 (SD)	114
2. System för att spåra hundar, punkt 5 (SD, V, MP)	114
3. Övriga frågor om införsel och smuggling av hundar, punkt 6 (V, MP).....	115
4. Försäljning av vissa produkter från djur, punkt 7 (V, MP).....	115
5. Sanktioner vid bristande efterlevnad, punkt 8 (C, V, MP).....	116
6. Transport till tredjeland, punkt 9 (C, KD)	116
7. Transport av djur i övrigt, punkt 10 (V, MP).....	117
8. Djurhållning i allmänhet, punkt 11 (MP).....	117
9. Lösdrift för ungtjurar, punkt 12 (MP).....	118
10. Utevistelse för vissa djur, punkt 13 (SD).....	118
11. Utevistelse för vissa djur, punkt 13 (V, MP)	119
12. Fårhållning och brunstsynchronisering, punkt 14 (MP)	119
13. Burhållning, punkt 15 (SD)	120
14. Burhållning, punkt 15 (V, MP).....	121
15. Fjäderfåhållning, punkt 16 (MP)	121
16. Föreskrifter om fiskar, punkt 17 (MP).....	123
17. Uppfödning och utsättning av vilda djur för jakt, punkt 18 (MP)	124
18. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas, punkt 19 (SD)	124
19. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas, punkt 19 (KD)	125
20. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas, punkt 19 (MP)	126
21. Hästtävlingar, punkt 20 (V, MP)	127
22. Djur för förevisning och tävling i övrigt, punkt 21 (V, MP).....	128
23. Ny teknik, digitalisering och artificiell intelligens, punkt 22 (M, C, V, KD, MP)	128
24. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar, punkt 23 (M).....	129
25. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar, punkt 23 (SD)	130
26. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar, punkt 23 (MP)	131
27. Övrigt om offentlig kontroll, punkt 24 (SD).....	131
28. Övrigt om offentlig kontroll, punkt 24 (V, MP)	132
29. Resurser för forskning om bedövningsmetoder, punkt 25 (V, MP)	132

30. Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt, punkt 26 (M, V, KD, MP).....	134
31. Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt, punkt 26 – motiveringen (SD).....	134
32. Utfasning av vissa bedövningsmetoder vid slakt, punkt 27 (V, MP)..	135
33. Minkars behov, beteende och välfärd, punkt 28 (SD)	136
34. Omhändertagande av djur, punkt 29 (L).....	136
35. Kastrering av ren, punkt 33 (MP).....	137
36. Revidering av föreskrifter, punkt 34 (MP)	138
37. Globalt avtal om antibiotikaanvändning, punkt 35 (S).....	139
38. Tvångsmatning av djur, punkt 37 (SD)	139
39. Tvångsmatning av djur, punkt 37 (MP).....	140
40. Minkfarmning, punkt 38 (V, L, MP)	141
41. Pälsfarmning i övrigt, punkt 39 (MP).....	141
42. Djurskyddsmyndighet, punkt 40 (V, MP)	142
43. Djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar, punkt 41 (MP)	143
44. Tillåtna sällskapsdjur, punkt 42 (SD, V, MP).....	143
45. Kostnader för djursjukvård, punkt 43 (SD)	144
46. Åtgärder för att förhindra afrikansk svinpest, punkt 44 (L).....	144
47. Arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter, punkt 45 (V, MP)	145
48. Användningen av koccidiostatika, punkt 46 (MP)	145
49. Digivning av kalvar, punkt 47 (MP).....	146
50. Avvänjning av smågrisar, punkt 48 (MP).....	147
Särskilda yttranden	148
1. Veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel, punkt 1 (S).....	148
2. Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar, punkt 3 (S).....	148
3. Insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur, punkt 4 (S)	148
4. Efterlevnad av förbud mot svanskupering, punkt 36 (S)	149
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (M).....	149
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (SD)	149
7. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (C).....	149
8. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (KD).....	150
9. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (MP).....	150
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	151
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	151
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	170

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Handel med djur och produkter av djur

1. Veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3047 av Boriana Åberg (M) yrkande 2 och
2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 37.

2. Förändringar i dataskyddsförordningen (GDPR)

Riksdagen avslår motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 32.

Reservation 1 (SD)

3. Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2299 av Lina Nordquist (L) och
2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8.

4. Insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 36.

5. System för att spåra hundar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 18 och
2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP) yrkande 2.

Reservation 2 (SD, V, MP)

6. Övriga frågor om införsel och smuggling av hundar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:3047 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 och
2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP) yrkande 3.

Reservation 3 (V, MP)

7. Försäljning av vissa produkter från djur

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 7.

Reservation 4 (V, MP)

Transport av djur

8. Sanktioner vid bristande efterlevnad

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 27 i denna del och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 5 (C, V, MP)

9. Transport till tredjeländ

Riksdagen avslår motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 39.

Reservation 6 (C, KD)

10. Transport av djur i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3021 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 9, 10 och
25.

Reservation 7 (V, MP)

Regler för olika slags djurhållning

11. Djurhållning i allmänhet

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35.

Reservation 8 (MP)

12. Lösdrift för ungtjurar

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 41.

Reservation 9 (MP)

13. Utevistelse för vissa djur

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 31,

2021/22:2458 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 32, 36, 42 och 53.

Reservation 10 (SD)
Reservation 11 (V, MP)

14. Fårhållning och brunstsynchronisering

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 44 och 45.

Reservation 12 (MP)

15. Burhållning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1341 av Elin Lundgren (S),

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 37 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 13.

Reservation 13 (SD)
Reservation 14 (V, MP)

16. Fjäderfåhållning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:328 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 37, 47–50 och 54.

Reservation 15 (MP)

17. Föreskrifter om fiskar

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 56.

Reservation 16 (MP)

18. Uppfödning och utsättning av vilda djur för jakt

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 72.

Reservation 17 (MP)

Förevisning och tävling med djur

19. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:262 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) i denna del,

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3033 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 49 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 63 och 64.

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (KD)

Reservation 20 (MP)

20. Hästtävlingar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3109 av Cecilia Widegren (M) yrkande 5 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 33.

Reservation 21 (V, MP)

21. Djur för förevisning och tävling i övrigt

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del.

Reservation 22 (V, MP)

Offentlig kontroll

22. Ny teknik, digitalisering och artificiell intelligens

Riksdagen avslår motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 34.

Reservation 23 (M, C, V, KD, MP)

23. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:1832 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 28.

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (MP)

24. Övrigt om offentlig kontroll

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 11 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 24 och 26.

Reservation 27 (SD)

Reservation 28 (V, MP)

Forskning och utvärdering m.m.

25. Resurser för forskning om bedövningsmetoder

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1409 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) och

2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP) yrkande 2.

Reservation 29 (V, MP)

26. Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt

Riksdagen avslår motion

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 30 (M, V, KD, MP)

Reservation 31 (SD) – motiveringen

27. Utfasning av vissa bedövningsmetoder vid slakt

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 29 och

2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP) yrkande 1.

Reservation 32 (V, MP)

28. Minkars behov, beteende och välfärd

Riksdagen avslår motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 35 och 36.

Reservation 33 (SD)

Vissa regeländringar

29. Omhändertagande av djur

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:667 av Michael Rubbestad (SD) och

2021/22:2316 av Lina Nordquist (L).

Reservation 34 (L)

30. Sekretess i tillsynsärenden

Riksdagen avslår motion

2021/22:205 av Mikael Larsson (C).

31. Slakteriverksamhet

Riksdagen avslår motion

2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

32. Insemination vid hästavel

Riksdagen avslår motion

2021/22:2658 av Maria Stockhaus m.fl. (M).

33. Kastrering av ren

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 57.

Reservation 35 (MP)

34. Revidering av föreskrifter

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 22.

Reservation 36 (MP)

Övriga frågor om djurskydd och djurhälsa

35. Globalt avtal om antibiotikaanvändning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ett globalt avtal om antibiotikaanvändning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 26 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 37 (S)

36. Efterlevnad av förbud mot svanskupering

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om efterlevnad av förbud mot svanskupering och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 6 och 19,

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 58 i denna del och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del.

37. Tvångsmatning av djur

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:265 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 13 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del.

Reservation 38 (SD)

Reservation 39 (MP)

38. Minkfarmning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:911 av Richard Jomshof (SD),

2021/22:3391 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 55.

Reservation 40 (V, L, MP)

39. Pälsfarmning i övrigt

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 15.

Reservation 41 (MP)

40. Djurskyddsmyndighet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:273 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)
yrkande 2 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 21.

Reservation 42 (V, MP)

41. Djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 62.

Reservation 43 (MP)

42. Tillåtna sällskapsdjur

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 34.

Reservation 44 (SD, V, MP)

43. Kostnader för djursjukvård

Riksdagen avslår motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 34.

Reservation 45 (SD)

44. Åtgärder för att förhindra afrikansk svinpest

Riksdagen avslår motion

2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 1.2.

Reservation 46 (L)

45. Arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 47 (V, MP)

46. Användningen av koccidiostatika

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 52.

Reservation 48 (MP)

47. Digivning av kalvar

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 39.

Reservation 49 (MP)

48. Avvänjning av smågrisar

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 43.

Reservation 50 (MP)

Förenklad beredning

49. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 21 april 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Elin Segerlind (V), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S), Jakob Olofsgård (L), Staffan Eklöf (SD), Ulrika Heie (C), Markus Selin (S), Marlène Lund Kopparklint (M) och Yasmine Eriksson (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 202 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22 som handlar om bl.a. handel med djur och produkter av djur, regler för olika slags djurhållning, förevisning och tävling med djur, offentlig kontroll, forskning och utvärdering, vissa regeländringar samt vissa övriga frågor om djurskydd och djurhälsa, t.ex. om globalt avtal om antibiotikaanvändning och om efterlevnad av förbud mot svanskupering. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkandena som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Utgångspunkter för djurskyddsfrågor

En grundläggande bestämmelse om djurskydd finns i artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Bestämmelsen innebär att unionen och medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik om bl.a. jordbruk, fiskeri och inre marknad fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser. Det finns också ett flertal EU-direktiv på djurskyddsområdet. Bland annat regleras skydd av djur i animalieproduktionen, vilda djur i djurparker samt försöksdjur. Dessutom regleras minimikrav för att hålla svin, värphöns, slaktkycklingar och kalvar. Det finns också ett antal EU-förordningar på djurskyddsområdet vilka gäller direkt som svensk lag. Förordningarna reglerar huvudsakligen den offentliga kontrollen på djurskyddsområdet, djurtransporter och djurskydd vid slakt. De EU-rättsliga djurskyddsreglerna avser, med ett fåtal undantag, jordbruksområdet och de livsmedelsproducerande djuren. Andra djurslag, t.ex. sällskapsdjur, omfattas inte av några särskilda EU-rättsliga bestämmelser om djurskydd.

Kommissionen beslutade i januari 2017 att inrätta en plattform för djurskydd. Plattformens uppgift är bl.a. att arbeta för ett bättre genomförande och en bättre tillämpning av EU:s regelverk. Plattformen ska göra det möjligt för berörda parter att utbyta erfarenheter och bästa praxis och stimulera till frivilliga affärsåtaganden för att stärka djurskyddet och för att främja EU:s djurskyddsstandard globalt.

Djurskyddslagen (2018:1192) kompletterar de EU-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Genom djurskyddslagen har ett flertal av de ovannämnda EU-direktiven på djurskyddsområdet genomförts på nationell nivå. Även bestämmelser i Europarådets konventioner om djurskydd har genomförts genom djurskyddslagen. EU-direktiv och Europarådets konventioner genomförs dock också genom bestämmelser på förordningsnivå och genom föreskrifter som meddelas av Jordbruksverket. Brott mot djurskyddslagens straffbestämmelser faller under allmänt åtal och prövas av allmän domstol. En statlig förvaltningsmyndighets beslut som fattas med stöd av djurskyddsbestämmelserna i ett enskilt fall kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Domstolen kan överpröva förvaltningsmyndighetens beslut och ändra eller upphäva det eller sätta ett annat beslut i dess ställe. I djurskyddslagen finns ett antal bemyndiganden som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, en möjlighet att meddela närmare föreskrifter på olika områden. I djurskyddsförordningen (2019:66) finns både bestämmelser i sak som kompletterar djurskyddslagen och bemyndiganden för Jordbruksverket att meddela kompletterande föreskrifter om djurskydd i olika hänseenden. Jordbruksverket är den centrala myndigheten för djurskydd,

medan länsstyrelserna i huvudsak sköter det operativa arbetet med djurskyddskontroll.

Handel med djur och produkter av djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen det som utskottet anför om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel, Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar och insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förändringar i dataskyddsförordningen (GDPR), system för att spåra hundar och övriga frågor om införsel och smuggling av hundar.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (SD, V, MP), 3 (V, MP) och 4 (V, MP) samt särskilt yttrande 1 (S), 2 (S) och 3 (S).

Motionerna

Införsel och smuggling av hundar och andra sällskapsdjur

Veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel

I kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 37 föreslås att det ska bli möjligt för veterinärer att anmäla misstanke om illegal införsel av sällskapsdjur.

Ett liknande förslag om att öka möjligheterna till utbyte av information utan hinder från sekretessregler mellan berörda myndigheter finns i motion 2021/22:3047 av Boriana Åberg (M) yrkande 2. Även här pekar motionären på att veterinärer måste kunna anmäla misstanke om smuggling av hundar.

Förändringar i dataskyddsförordningen (GDPR)

Enligt kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 32 bör regeringen verka för ett undantag i EU:s GDPR-förordning för att göra det möjligt för veterinärer att göra anmälan vid misstanke om hundsmuggling.

Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar

I kommittémotion 2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8 föreslås att Tullverket ska ges ökade möjligheter att stoppa djurtransporter och omhändertata djuren. Motionärerna uttrycker också en oro för att det förslag om en ny samlad djurhälsolagstiftning som nu bereds riskerar att försvåra arbetet med att stoppa hundsmuggling eftersom Tullverket enligt förslaget inte skulle ha rätt att stoppa ett fordon för att söka efter hundar.

I motion 2021/22:2299 av Lina Nordquist (L) framhåller motionären att svensk lagstiftning effektivt behöver motverka hundsmuggling. Även här

pekar motionären på att förslaget om ny djurhälsolagstiftning kan underlätta smuggling eftersom Tullverket enligt förslaget inte får stoppa fordon för att söka efter hundar.

Insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur

Enligt kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 36 bör Jordbruksverket tillsammans med Tullverket, länsstyrelsen, Skatteverket och Försäkringskassan identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur.

System för att spåra hundar

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 18 föreslås att det inom EU upprättas spårbara system för hundar för att få stopp på hundsmugglingen.

Ett liknande förslag finns i motion 2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP) yrkande 2 där motionären anför att hundar i EU ska märkas och att det bör införas ett gemensamt EU-register där alla hundar ska registreras in för spårbarhet.

Övriga frågor om införsel och smuggling av hundar

I motion 2021/22:3047 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 framhåller motionären att det måste vidtas åtgärder så att fler lagförs för smuggling av valpar.

Enligt motion 2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 1 behöver lagstiftningen om försäljning av hundar i Sverige ses över i syfte att få den illegala importen av hundar att upphöra.

I motion 2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP) yrkande 3 föreslås att Sverige ska förbjuda införsel av hel valpkull, att hundar ska vara minst åtta månader för att få lov att införas i landet och att undantag ska vara möjligt för att importera en enstaka valp ur en kull men inga hela valpkullar under åtta månader ska få komma in i landet.

Försäljning av vissa produkter från djur

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås att produkter från djur som är uppfödda i länder där djurhållningen har fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner inte ska få släppas ut på den gemensamma marknaden, utan endast få saluföras i det landet.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Införsel och smuggling av hundar och andra sällskapsdjur

Enligt Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) finns det en organiserad illegal handel med insmugglade hundar, både i Sverige och i övriga Europa. Detta är en oseriös handel med hundar som ofta innebär både ett lidande för djuren och en allvarlig smittorisk för både människor och djur. Handeln kan

enligt SVA endast fortgå så länge det finns människor som stöder detta genom att köpa hundar från oseriösa försäljare. SVA lämnar följande generella råd för den som tänker köpa en hund:

- Ta alltid reda på varifrån hunden kommer, oavsett om den införskaffas i Sverige eller i utlandet.
- Köp aldrig en hund via mellanhand.
- Kräv att få besöka hunden i dess hemmiljö. Förvissa dig om att det även finns en modertik på plats om det gäller en valp. Köp inte en hund som kommer från en undermålig miljö.
- Köp inte en hund som inte är helt frisk.
- Kräv id-handlingar och veterinärbesiktningssintyg före köpet.
- Tala med besiktigande veterinär om frågor om besiktningen.
- Hunden ska vara korrekt vaccinerad mot infektion med parvovirus samt mot sjukdomarna HCC och valpsjuka.
- Den som köper en hund från utlandet ska kontrollera att Jordbruksverkets regler för införsel av hundar till Sverige är uppfyllda.

Jordbruksverket lämnar liknande råd och tillägger också bl.a. att köparen ska begära att få en köpehandling där säljarens namn, adress och telefonnummer anges och att man inte ska köpa en valp som är under åtta veckors ålder. Även Tullverket ger råd om vad den som köper hund ska tänka på och anför bl.a. att den som vill köpa en utlandsfödd importerad hund själv bör ta kontakt med uppfödaren i utlandet för att försäkra sig om att allt gått rätt till.

Frågan om smuggling av hundar och regeringens och de svenska myndigheternas arbete med och möjligheter att förhindra denna verksamhet har uppmärksammats vid ett flertal tillfällen på senare tid. Vid en interpellationsdebatt den 19 januari 2021 om den illegala importen av hundar (ip. 2020/21:276) anförde dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson bl.a. följande:

Magnus Oscarsson har frågat mig vilka initiativ på rättsområdet jag är beredd att ta för att försvåra för de kriminella att smuggla in hundar till Sverige och för att motverka köparens benägenhet att införskaffa hundar som kan misstänkas ha införts illegalt i landet samt vilka övriga åtgärder jag är beredd att vidta för att stävja den illegala importen av hundar till Sverige.

Först av allt vill jag tydliggöra att det är olagligt att smuggla in hundar till Sverige och att det är straffbart att köpa en smuggelhund.

Det är inte helt lätt att komma åt problemet med illegal införsel av hundar eftersom det finns människor som är beredda att gå mycket långt för att tillhandahålla djur och vilseleda potentiella köpare. Det förekommer inte sällan att djur förses med falsk identitet och falska hälsointyg i syfte att ge sken av att man har följt gällande regelverk för införsel av hundar.

I botten på problematiken ligger att det finns en högre efterfrågan på vissa hundar än vad den legala marknaden förmår att möta i alla lägen. Utan köpare och en marknad för illegalt införda hundar finns det ingen lönsamhet och inga incitament för personer att smuggla hundar.

Mot den bakgrunden är det allra mest effektiva vapnet mot illegal införsel att den som vill köpa en hund har tålamod nog att vänta på att köpa

en hund som man är helt säker på har fötts och vuxit upp under goda förhållanden.

Att alla har en god kunskap om de djurskydds- och hälsomässiga problem och risker som är förknippade med illegal införsel av hundar och om de metoder som används för att lura konsumenterna är ett mycket viktigt led i att motverka handeln med illegalt införda hundar. Alla de myndigheter som har beröringspunkter med problematiken kring illegal införsel av hundar – Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, och Tullverket – arbetar med att sprida kunskap och information på olika sätt och i olika kanaler för att motverka sådan handel. Det finns till exempel bra och konkreta råd på myndigheternas hemsidor om vad man ska tänka på i samband med ett hundköp.

För att förstärka det myndighetsgemensamma samarbetet på det här området startade Jordbruksverket 2020 ett samverkansforum där SVA, Tullverket, Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna, de regionala smittskyddsläkarna och Arbetsmiljöverket är representerade.

Det är också viktigt och värdefullt att många – organisationer, företag och enskilda – är engagerade i denna fråga och jobbar på det sätt de kan för en mer säker handel med hundar. Vi behöver alla hjälpas åt för att motverka denna olagliga, oetiska och riskfyllda handel.

Dåvarande finansminister Magdalena Andersson svarade den 31 mars 2021 på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:2323) om Tullverkets befogenheter att beslagta insmugglade hundar och andra djur. Av svaret framgick följande:

Marléne Lund Kopparklint har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta så att Tullverket i större utsträckning kan beslagta insmugglade djur.

Under pandemin har insmugglingen av hundar ökat och fram till den 28 februari har Tullverket stoppat 91 hundar vid landets gränser, jämfört med samma period ifjol då 28 hundar stoppades. Tullverket har skärpt kontrollerna och har också intensifierat samarbetet med andra myndigheter, som Jordbruksverket och Polismyndigheten.

Om Tullverket misstänker att de identitetshandlingar som medförs inte är korrekta eller saknas, uppgifter om ID-märkning eller rabiesvaccinering inte finns, eller om djurets allmäntillstånd inte verkar bra kontaktas Jordbruksverket och enligt Tullverket kommer veterinären i de allra flesta fall inom en rimlig tid. Om Tullverket fattar misstanke om smuggling kan förundersökning inledas enligt 19 § lagen om straff för smuggling avseende smugglingsbrott. Tullverket kan då också fatta beslut om att djuren ska tas i beslag i enlighet med 22 § samma lag.

Avslutningsvis vill jag säga att illegal införsel av djur är oacceptabelt och medför såväl risk för smittspridning som risker för lidande hos djuren. Jordbruksverket, Tullverket och Statens veterinärmedicinska anstalt arbetar tillsammans och kontinuerligt för att sprida information och kunskap om risker och metoder som de oseriösa aktörerna använder sig av och om vad man ska tänka på i samband med att man köper en hund. Det är min uppfattning att samarbetet fungerar väl.

I betänkande 2020/21:SkU12 Tullfrågor och Tullverkets utökade möjligheter att besluta om postspärrar behandlade skatteutskottet två motionsyrkanden om att regeringen bör ge Tullverket i uppdrag att föreslå åtgärder för att begränsa djursmuggling och att regeringen inom ramen för EU-samarbetet ska arbeta för att gemensamma åtgärder vidtas för att minska smugglingen av djur över gränser och inom länder. Skatteutskottet avstyrkte yrkandena och anförde bl.a. följande i sitt ställningstagande:

Utskottet ser givetvis allvarligt på smuggling och annan brottslighet i samband med in- och utförsel av varor. Det är av största vikt att Tullverket och Polismyndigheten samarbetar så långt det är möjligt i de fall där Tullverket inte har befogenhet att ingripa. Utskottet uppfattar att myndigheterna har ett nära samarbete i dessa frågor och att samarbetet utvecklas ständigt.

Den 27 januari 2021 biföll riksdagen utskottets förslag (rskr. 2020/21:165).

Vidare svarade dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson den 14 april 2021 på skriftliga frågor (fr. 2020/21:2316, 2020/21:2319 och 2020/21:2330) med koppling till hundsmuggling och anförde bl.a. detta:

Jordbruksverket, Tullverket och Statens veterinärmedicinska anstalt [...] håller vidare kontakt med kollegor i andra medlemsstater inom EU för att upptäcka och förhindra illegal handel med djur. De följer också upp och vidtar åtgärder när illegalt införda djur upptäcks. Från svensk sida driver vi på i alla EU-forum som vi kan för att djurskyddet inom EU generellt ska höjas.

Om veterinärer upptäcker djurskyddsproblem ska de underrätta länsstyrelsen, som har till uppgift att kontrollera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen. Veterinärer ska även anmäla fall där man misstänker att ett djur är smittat med någon allmänfarlig djursjukdom som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människor.

Den 29 april 2021 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att genomföra en samlad översyn av reglerna om Tullverkets befogenheter inom kontrollverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten (dir. 2021:28). Syftet med översynen är att skapa en överskådlig, ändamålsenlig och enhetlig reglering av Tullverkets befogenheter. En sådan reglering skulle ge bättre förutsättningar för Tullverket att utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Utredaren ska bl.a.

- redogöra för och analysera Tullverkets befintliga befogenheter och överväga om myndigheten bör ges ytterligare befogenheter samt, i så fall, föreslå sådana
- föreslå en ny sammanhållen författningsreglering som innehåller de bestämmelser som bedöms nödvändiga och lämpliga för att reglera Tullverkets befogenheter inom kontrollverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten
- i övrigt lämna nödvändiga författningsförslag.

Enligt utredningsdirektiven ska utredaren, i den utsträckning som bedöms lämpligt, samråda med och inhämta upplysningar från Tullverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Kustbevakningen samt andra myndigheter som berörs av frågorna. Utredaren ska hålla sig informerad och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet, kommittéväsendet och EU. Förslagen som utredaren lämnar ska vara förenliga med EU-rätten och Sveriges övriga internationella åtaganden. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 16 maj 2022.

Den 14 december 2021 beslutade riksdagen att inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution för budgetåret 2022 anslå 2 481 672 000 kronor till anslaget 1:2 Tullverket (prop. 2021/22:1 utg.omr. 3, bet. 2021/22:SkU1, rskr. 2021/22:100). Genom beslutet anslög riksdagen 100 000 000 kronor mer till Tullverket än vad regeringen hade föreslagit i budgetpropositionen.

Enligt Tullverkets regleringsbrev för 2022 ska myndigheten redovisa hur den har stärkt arbetet med att förebygga brottslighet i samband med in- och utförsel av varor.

Inför ministerrådets jordbruks- och fiskeråd den 21–22 februari 2022 gav Danmark in ett dokument med information om sitt arbete i frågan och den danska lagstiftningen om skötsel och hantering av hundar för kommersiella ändamål. I dokumentet uppmanar Danmark också kommissionen att införa gemensam EU-lagstiftning för kommersiell skötsel och försäljning av hundar som en del av den planerade översynen av EU:s djurskyddslagstiftning.

Vid miljö- och jordbruksutskottets sammanträde den 17 februari 2022 välkomnade landsbygdsminister Anna-Caren Säterberg det danska inspelet och uppgav att regeringen vid lämpligt tillfälle kommer att återrapporera i frågan.

Syftet med EU:s djurhälsoförfordning¹, som tillämpas fr.o.m. den 21 april 2021, är att förebygga och bekämpa djursjukdomar som kan överföras till djur eller till människor. Av förordningens skäl 7 framgår bl.a. att förordningen inte innehåller några bestämmelser som reglerar djurskydd men att det finns ett samband mellan djurhälsa och djurskydd eftersom bättre djurhälsa främjar bättre djurskydd och vice versa.

Den 6 december 2018 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på djurhälsoområdet i syfte att anpassa lagstiftningen till EU:s djurhälsoförfordning (dir. 2018:111). Utredningen (djurhälsolagsutredningen) överlämnade sitt slutbetänkande En samlad djurhälsoreglering till regeringen den 1 november 2020 (SOU 2020:62). I utredningen, som är omfattande, föreslås bl.a. att det införs en ny djurhälsolag och en tillhörande djurhälsoförfordning som ersätter epizootilagen, zoonoslagen och bisjukdomslagen och de förordningar som beslutats med stöd av dessa lagar. Vidare föreslås att alla bestämmelser om djurhälsa i provtagningslagen, lagen om kontroll av husdjur och de förordningar som meddelats med stöd av respektive lag flyttas över till den nya djurhälsolagen och dess förordning, om bestämmelsen i fråga ska behållas. Samma sak föreslås för införsel- och utförsel förordningarna. Utredningen föreslår också att djurhälsolagen ska komplettera EU-lagstiftningen på området. EU:s djurhälsoförfordning och de delegerade akterna och genomförandeakterna

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

innehåller till stor del bestämmelser som är direkt tillämpliga. Samma sak gäller i fråga om EU:s kontrollförordning².

När det gäller frågan om Tullverkets befogenheter att genomföra kontroller framgår följande av utredningen (s. 621):

När det gäller kontrollmyndighetens befogenheter finns det bestämmelser i artikel 14 i EU:s kontrollförordning om att kontrollen får innefatta inspektion av exempelvis utrustning, transportmedel, djur och produkter. Dessutom får dokument granskas och frågor ställas till aktörer. Aktörerna är enligt artikel 15 skyldiga att ge behöriga myndigheter tillgång till utrustning, transportmedel, djur, dokument etc. Med aktör avses enligt artikel 3.29 i EU:s kontrollförordning varje fysisk eller juridisk person som har en eller flera av de skyldigheter som fastställs i de bestämmelser som avses i artikel 1.2, dvs. exempelvis bestämmelser om djurhälsokrav. Sällskapsdjurshållare omfattas alltså av definitionen av aktör enligt EU:s kontrollförordning till skillnad från vad som gäller enligt definitionen i artikel 4.24 i EU:s djurhälsoförordning. Bestämmelserna i kontrollförordningen bedöms därför tillräckliga för den kontroll som kan bli aktuell när det gäller förflyttning av sällskapsdjur. Det bör därmed inte heller få några större konsekvenser att bestämmelserna om Tullverkets befogenheter i inregränslagen inte tillämpas vid förflyttning av hundar och katter i icke-kommersiellt syfte.

Begreppet sällskapsdjur omfattar enligt artikel 4.11 i EU:s djurhälsoförordning djur som hålls för privata ändamål utan kommersiellt syfte och som tillhör de arter som anges i förordningens bilaga I (bl.a. hund). I artikel 4.14 definieras begreppet förflyttning utan kommersiellt syfte som en förflyttning där djuret åtföljer sin ägare och där förflyttningen inte syftar till ägarbyte.

Djurhälsoföreläggningens förslag har remissbehandlats. Tullverket har yttrat sig över utredningen och av remissvaret framgår bl.a. följande (dnr STY 2020-722):

I utredningen föreslås att 3 § 8, 10 och 11 tas bort från lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). Dessa punkter berör sällskapsdjur, nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler. Även andra djur och produkter av djur berörs, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda.

Även anmälningsskyldigheten som finns i 4 § inregränslagen för dessa djur och produkter av djur föreslås tas bort. En följd av dessa förslag är att möjligheten att eftersöka djur som i dag finns i 7 § inregränslagen och

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordning om offentlig kontroll, här kallad kontrollförordningen).

möjligheten till omhändertagande av djur som i dag finns enligt 17 § inregränslagen försvinner.

Tullverket finner det olyckligt att 3 § 8 och 11 föreslås tas bort från inregränslagen. I [föreslagna]10 kap. djurhälsolagen (2021:000) föreslås visserligen bestämmelser om offentlig kontroll som bl.a. ska utföras av Tullverket. Tullverket ska övervaka att införsel, export och återexport av djur och avelsmaterial sker i enlighet med djurhälsolagstiftningen. Trots detta innebär förslaget försämringar för Tullverkets möjlighet att utföra kontrollen. Enligt Tullverkets uppfattning ger de nya bestämmelserna t.ex. inte stöd för att Tullverket får befogenhet att eftersöka sällskapsdjur, andra djur eller animaliska produkter vid införsel från ett annat EU-land på det sätt som i dag kan göras med stöd av 7 § inregränslagen. De ger heller inte stöd för att omhändertagande ska få göras på sätt som i dag kan ske enligt 17 § inregränslagen.

Tullverket anser att det är angeläget att de nämnda bestämmelserna även framledes kommer att omfatta sällskapsdjur. Vid olovlig införsel av sällskapsdjur från ett annat EU-land får djuret enligt förslaget i betänkandet inte komma in i landet utan beslut från Jordbruksverket. I sådant fall kommer Tullverket inte ha någon laglig rätt att omhänderta djuret, vilket kommer att medföra problem eftersom Tullverket inte kommer kunna hålla kvar djuret och djurägaren till dess att en officiell veterinär är på plats. Om däremot sällskapsdjur fortfarande omfattas av inregränslagen kan djuret omhändertas med stöd av 17 § inregränslagen. Om våld behöver användas finns i sådant fall också stöd för detta i 10 § 4 polislagen (1984:387).

Tullverket ifrågasätter om inte bestämmelserna som finns i den nationella lagstiftningen kan finnas kvar. Dessa bestämmelser reglerar hur den överordnade EU-lagstiftningen ska utföras. Det måste vara praktiskt möjligt att genomföra de överordnade regleringar som finns. Tullverket anser därför att inregränslagen fortfarande bör omfatta sällskapsdjur för annat ändamål än handel. Det skulle ytterligare förbättra möjligheten att utföra kontrollen om begränsningen i 3 § 8 till att avse endast sällskapsdjur för annat ändamål än handel tas bort, så att även sällskapsdjur för handel, eller mer än fem sällskapsdjur kan omfattas.

Även Jordbruksverket har yttrat sig över utredningen och myndigheten har anfört bl.a. följande (dnr 5.1.17-19335/2020):

Vi delar Tullverkets uppfattning (se Tullverkets yttrande angående betänkandet, dnr STY 2020-722) att det idag finns en stor problematik med olovlig införsel av hundar till Sverige. Vi arbetar tätt tillsammans med Tullverket i händelser om illegal införsel av hundar. Det är en ur smittskydds- och djurskyddsperspektiv mycket allvarlig brottslig verksamhet som kan leda till stora konsekvenser för djur- och folkhälsa i Sverige. Vi ser med mycket stort allvar på den växande problematiken kring olovlig införsel av hundar till Sverige. Det är av allra största vikt att Tullverket har de verktyg som krävs för att kunna upptäcka och beivra dessa brott samt att myndigheten fortsatt har det handlingsutrymme de behöver.

I fråga om illegal införsel av hundar vill vi även framföra att det vore önskvärt med en anmälningsplikt för veterinärer som finner anledning att anta att djur nyligen förts in i landet illegalt (en beskrivning av nu gällande rätt kopplat till sekretess i denna fråga finns i Jordbruksverkets skrivelse till Sveriges veterinärförbund med dnr 5.7.17-13130/2020). Hundar som

förs in illegalt kan bära på rabies, som inte funnits i Sverige sedan slutet på 1800-talet. Sjukdomen kan smitta även om hunden som bär på sjukdomen inte uppvisar några symptom och det är heller inte möjligt att påvisa smitta hos levande djur. Eftersom rabies är en dödlig sjukdom, trots intensivvård, anser vi att det är mycket viktigt att relevanta myndigheter får information om att en hund kan ha förts in illegalt så att dessa kan utreda och eventuellt agera. Bestämmelsen bör kunna utformas på ett liknande sätt som 8 kap. 18 § djurskyddslagen (2018:1192), som anger en skyldighet för den som tillhör djurhälsopersonal att göra anmäla om han eller hon finner anledning att anta att djur vanvårdas.

Som framgår ovan berör Jordbruksverket i sitt remissvar även frågan om veterinärers anmälningskyldighet. I den skrivelse med svar på frågor från Sveriges Veterinärförbund som Jordbruksverket hänvisar till redogör myndigheten för regler om sekretess och tystnadsplikt för veterinärer, bestämmelser i EU:s dataskyddsförordning (GDPR)³ och uppgiftsskyldighet som bryter sekretess eller tystnadsplikt och skydd för personuppgifter. I skrivelsen anför Jordbruksverket bl.a. följande:

Sveriges Veterinärförbund har den 28 augusti 2020 inkommit med ett öppet brev till Jordbruksverket, där förbundet uppmanar Jordbruksverket att klargöra huruvida misstanke om illegal införsel av hund omfattas av en veterinärs anmälningsplikt enligt epizootilagen eller inte. Frågan har uppkommit då en veterinärklinik har kritiserats av en kund för att ha röjt personuppgifter i strid med GDPR (General Data Protection Regulation) vid en sådan anmälan.

En misstanke om illegal införsel är inte samma sak som en misstanke om epizootisk sjukdom. Det är misstanken om epizootisk sjukdom som omfattas av anmälningsplikten i epizootilagen.

Endast den uppgiften att det rör sig om ett djur som förts in i strid med införselreglerna bryter inte uppdragssekretessen eller tystnadsplikten och skyddet för personuppgifter. Veterinären kan därför inte anmäla en misstanke om att ett djur har förts in i landet i strid mot gällande införselregler till Jordbruksverket eftersom det gäller sekretess eller tystnadsplikt för uppgiften om det kan antas att uppdraget lämnats under förutsättning av att sekretess gäller för uppgiften och uppdragsgivaren inte har medgett att uppgiften kan anmälas.

Sekretessen eller tystnadsplikten och skyddet för personuppgifterna bryts först när veterinären, efter en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, kommit fram till att det föreligger en misstanke om epizootisk sjukdom. Misstankegraden kan vara låg, men det ska utgöra en misstanke eftersom det är först då som det föreligger en uppgiftsskyldighet i lag eller förordning, i detta fall anmälningsplikten i 3 a § epizootilagen. Att ett djur inte uppfyller införselkraven i form av t.ex. rabiesvaccination kan vara en av flera uppgifter som ligger till grund för veterinärens bedömning om det föreligger en misstanke om rabies.

I de fall veterinären kommer fram till att det föreligger en misstanke om epizootisk sjukdom bryts alltså sekretessen eller tystnadsplikten samt

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

skyddet för personuppgifter och veterinären ska skyndsamt anmäla misstanken om sjukdomen till Jordbruksverket. Veterinärer har en skyldighet att alltid anmäla misstankar om epizootisk sjukdom. Samma gäller även för andra sjukdomar där det föreligger en anmälningsplikt för veterinärer.

Den 10 mars 2021 svarade dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson på två frågor om åtgärder mot hundsmuggling och om olaglig införsel av hundvalpar (fr. 2020/21:2020 och 2020/21:2039) och anförde följande:

Kristina Yngwe har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att få stopp på den omfattande hundsmuggling som nu pågår och för att förhindra utbredningen av oseriösa hunduppfödare. Borian Åberg har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder för att stoppa den olagliga införseln av hundvalpar.

Jag väljer att besvara frågorna i ett sammanhang.

Först av allt vill jag understryka att jag ser väldigt allvarligt på oseriös hunduppfödning, illegal införsel av djur och smuggling av djur. Det lidande och de risker för smittspridning som sådan verksamhet medför är oacceptabla.

Oseriös uppfödning och hundsmuggling drivs framför allt av att det finns en högre efterfrågan på vissa hundar än vad den seriösa och legala marknaden kan möta. Utan köpare och en marknad för illegalt införda eller uppfödda hundar finns det ingen lönsamhet och inga incitament för personer att bedriva sådan verksamhet. Därför är det oerhört viktigt att alla som är intresserade av att köpa en hund har en god kunskap om de problem och risker som är förknippade med att köpa hundar som är illegalt införda eller som säljs av oseriösa uppfödare eller förmedlare av hundar.

I Sverige har vi ett väl utvecklat djurskyddsregelverk som ställer krav på att valpar ska vara tillsammans med tiken i en trygg och lugn miljö. Valpar får inte säljas så länge de behöver sin mamma och den som yrkesmässigt säljer hundar måste ha tillstånd. Kravet på tillstånd gäller även privatpersoner som säljer hundar i större omfattning. Att sälja hundar utan tillstånd i fall där tillstånd krävs, är straffbelagt. Det är även straffbelagt att sälja och köpa smuggelhundar.

Myndigheterna jobbar tillsammans och kontinuerligt för att sprida information och kunskap till hela samhället om hur man bör gå tillväga när man köper en hund. Myndigheterna håller vidare kontakt med kollegorna i andra medlemsstater inom EU för att sprida information i syfte att upptäcka och förhindra illegal handel. De arbetar också för att följa upp och vidta åtgärder när hundar har tagits in i landet i strid mot regelverket och där smittrisk föreligger. Om veterinärer upptäcker djurskyddsproblem ska de underrätta behöriga myndigheter, i detta fall länsstyrelserna, om detta. Veterinärer ska även anmäla fall där man misstänker att ett djur är smittat med t.ex. rabies eller någon annan allmänfarlig djursjukdom som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människor.

Det räcker inte med en enskild åtgärd för att stävja denna oseriösa verksamhet utan här behöver vi alla arbeta uthålligt, brett och tillsammans.

Enligt artiklarna 108 och 109 i EU:s djurhälsoförförordning är medlemsstaterna skyldiga att upprätta system för identifiering och registrering av hållna landlevande djur och att upprätta och underhålla en databas för ändamålet. Systemet ska säkerställa att de åtgärder för förebyggande och bekämpning av sjukdom som fastställs i förordningen kan genomföras effektivt. Det ska även vara anpassat till det elektroniska informationssystemet för anmälan och

rapportering inom EU som ska upprättas och förvaltas av kommissionen enligt artikel 22 samt till EU:s integrerade veterinärdatasystem Traces. Enligt artikel 120 ska kommissionen i form av delegerade akter anta bestämmelser för enhetlig åtkomst till uppgifterna i medlemsstaternas databaser samt om tekniska specifikationer och om former för utbyte av data mellan medlemsstaternas databaser. Av artikel 109 framgår att medlemsstaterna ska upprätthålla en databas för registrering av vissa uppgifter om hållna nötkreatur, får och getter, svin och hästdjur och vilka uppgifter som åtminstone ska finnas i databasen. Kommissionen bemyndigas att vid behov anta delegerade akter om krav på införande i databasen av andra djurarter. Med stöd av artikel 120 ska kommissionen i en genomförandeakt anta närmare bestämmelser om bl.a. enhetlig åtkomst till uppgifter i databaserna och om tekniska villkor och former för utbyte av elektroniska data mellan medlemsstaternas databaser. Artikel 110 innehåller föreskrifter om den behöriga myndighetens skyldighet när det gäller identitetshandlingar, förflyttningsdokument och andra dokument för identifiering och spårning av hållna landlevande djur när så krävs enligt de bestämmelser som räknas upp i artikeln och i bestämmelser som antagits enligt artiklarna 118 och 120. Kommissionen har i förordning (EU) 2019/2035⁴ meddelat närmare bestämmelser om de uppgifter som ska ingå i bl.a. förflyttningsdokument (bestämmelser om spårbarhet för hållna hundar, katter och illrar finns i femte avdelningen, 1 kap.). Bestämmelserna i artikel 110 och den delegerade akten riktar direkt till den behöriga myndigheten som alltså ska tillämpa dem direkt. Djurhälsolagsutredningens bedömning är att det därutöver kan behövas nationella tillämpningsföreskrifter. Det kan inte uteslutas att det även kan behövas föreskrifter med krav som sträcker sig längre än vad som följer av den delegerade akten, något som är tillåtet enligt artikel 269.1 e. Utredningen föreslår därför att regeringen och, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket därför bör ha bemyndigande att meddela föreskrifter om krav på förflyttningsdokument och andra dokument för identifiering och spårning av djur.

Djurhälsolagsutredningens förslag och de synpunkter och inspel som lämnats i remissyttrandena är nu under beredning i Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Försäljning av vissa produkter från djur

Såväl EU som medlemsstaterna är part till europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur. Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur, som har utformats med stöd av konventionen, innehåller miniminormer för skydd av djur som hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar eller för annan animalieproduktion. Enligt artikel 3 i direktivet ska medlemsstaterna fastställa

⁴ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2035 av den 28 juni 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om anläggningar som håller landlevande djur och kläckerier samt om spårbarhet för vissa hållna landlevande djur och kläckägg.

bestämmelser så att ägarna eller uppfödarna vidtar alla rimliga mått och steg för att garantera välbefinnandet hos de djur de har hand om så att dessa djur inte utsätts för någon onödig smärta, onödigt lidande eller onödig skada. Medlemsstaterna ska enligt artikel 6 se till att den behöriga myndigheten utför inspektioner för att kontrollera att bestämmelserna i direktivet följs. Kommissionens veterinära experter får också, när det behövs för en enhetlig tillämpning av kraven i direktivet, tillsammans med behöriga myndigheter kontrollera att medlemsstaterna uppfyller kraven. Kommissionens veterinära experter får också göra kontroller på platsen för att säkerställa att kontrollerna utförs i enlighet med direktivet (artikel 7). I Sverige har direktivet genomförts i djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och föreskrifter från Jordbruksverket.

Sedan den 14 december 2019 tillämpas EU:s kontrollförordning⁵. Förordningen, som innehåller ett stort antal detaljerade bestämmelser, ska tillämpas på offentlig kontroll som utförs för att verifiera efterlevnaden av bestämmelser på ett antal områden, bl.a. när det gäller djurskydds krav (artikel 1.2.f). De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska regelbundet och med lämplig frekvens utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer med hänsyn till identifierade risker som är förbundna med bl.a. djurskydd (artikel 9.1. a iv). De behöriga myndigheterna ska, i den utsträckning som krävs för att säkerställa att bl.a. djurskydds kraven följs, utföra offentlig kontroll av djur och varor i alla produktions-, bearbetnings-, distributions- och användningsled samt av aktörer med avseende på verksamhet, inklusive djurhållning, utrustning, transportmedel, lokaler och andra platser under deras kontroll och deras omgivning samt relaterad dokumentation (artikel 10.1 a och c). Kontrollen av djur och varor som tillhandahålls på unionsmarknaden ska utföras på samma sätt oavsett om de har sitt ursprung i den medlemsstat där den offentliga kontrollen utförs eller i en annan medlemsstat (artikel 9.6 a). Vid misstanke om eller konstaterad bristande efterlevnad är de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skyldiga att vidta de åtgärder som framgår av artiklarna 137 och 138. Medlemsstaterna ska enligt artikel 139 också fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i förordningen. För att skapa enhetlighet med den nya kontrollförordningen har vissa ändringar gjorts i bl.a. rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur (se skäl 93 i kontrollförordningen).

En av EU-kommissionens huvuduppgifter är att kontrollera att medlemsstaterna i olika hänseenden fullgör sina EU-rättsliga åtaganden (jfr artikel 17 i

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll, här kallad kontrollförordningen) .

fördraget om Europeiska unionen). Vid överträdelser kan kommissionen väcka talan mot en medlemsstat i EU-domstolen. När det gäller de frågor som omfattas av kontrollförordningens tillämpningsområde ska kommissionen utföra kontroller och revisioner i varje medlemsstat för att säkerställa att bestämmelserna i förordningen följs (artiklarna 116–119). Vid allvariga störningar i en medlemsstats kontrollsystem ska kommissionen enligt artikel 141 besluta om att vidta vissa åtgärder till dess att störningarna har undanröjts. Kommissionen kan i sådana situationer besluta om t.ex. förbud mot att på marknaden tillhandahålla de varor som berörs av störningarna i kontrollsystemet.

På EU:s inre marknad råder fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital. En vara som är lagligen tillverkad eller till salu i ett EU-land kan även säljas i andra länder som ingår i den inre marknaden (principen om ömsesidigt erkännande).

Utskottets ställningstagande

Införsel och smuggling av hundar och andra sällskapsdjur

Veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel

Utskottet kan konstatera att veterinärer i sin yrkesutövning ofta kommer i kontakt med hundar och andra sällskapsdjur. Om en veterinär misstänker att ett djur är smittat med en sjukdom som omfattas av epizootilagen är veterinären skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket. Vidare är en veterinär som bedömer att ett djur vanvårdas skyldig att anmäla detta till länsstyrelsen. Veterinärer kan vid dessa kontakter emellertid även göra iakttagelser som gör att det kan misstänkas att ett djur har förts in illegalt i landet. Det har kommit till utskottets kännedom att veterinärer som har fått del av uppgifter i sin yrkesutövning som leder till en sådan misstanke har ansett sig förhindrade att anmäla det till relevanta myndigheter. För att komma till rätta med den ökande illegala införseln av framför allt hundar måste det enligt utskottet säkerställas att veterinärer har möjlighet att anmäla misstänkt illegal införsel av djur så att berörda myndigheter kan agera för att beivra sådan verksamhet. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:3047 (M) yrkande 2 och 2021/22:3650 (C) yrkande 37.

Förändringar i dataskyddsförordningen (GDPR)

Som framgår ovan föreslår utskottet att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen om att säkerställa veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel av hundar och andra sällskapsdjur. I avvaktan på utfallet av regeringens behandling av det tillkännagivandet är utskottet inte berett att föreslå några åtgärder med anledning av motion 2021/22:2457 (SD) yrkande 32. Utskottet föreslår därför att motionen för närvarande lämnas utan åtgärd.

Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar

Under remissbehandlingen av djurhälsolagsutredningen har det uttryckts en oro för att Tullverket, om utredningens förslag genomförs, inte längre kommer att ha rätt att stoppa fordon för att söka efter djur. Detta vore enligt utskottet en mycket olycklig utveckling eftersom en sådan begränsning av Tullverkets befogenheter skulle försvåra arbetet med att motverka illegal införsel av hundar och andra sällskapsdjur. Utskottet anser därför att regeringen, i det fortsatta arbetet med beredningen av djurhälsolagsutredningens förslag, måste säkerställa att Tullverket även fortsättningsvis har de befogenheter som krävs i detta avseende. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2021/22:2299 (L) och 2021/22:3430 (M) yrkande 8.

Insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur

Verksamhet som syftar till illegal försäljning och smuggling av hundar och andra sällskapsdjur orsakar inte sällan stort lidande för djuren under såväl uppfödning som transporter. Vidare kan sådan verksamhet leda till omfattande smittspridning bland djur och människor på grund av att djuren ofta inte är vaccinerade mot smittsamma sjukdomar, t.ex. rabies. Illegal handel med djur utgör dessutom i stor utsträckning en del av den organiserade brottsligheten. Det finns enligt utskottet således flera skäl att se mycket allvarligt på förekomsten av illegal handel med djur och det är viktigt att denna verksamhet stoppas. Utskottet anser därför att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att tillsammans med Tullverket, länsstyrelserna, Skatteverket och Försäkringskassan identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därför motion 2021/2022:3650 (C) yrkande 36.

System för att spåra hundar

Som framgår av redovisningen ovan innehåller EU:s nya djurhälsoförordning bestämmelser om att medlemsstaterna ska upprätta system för identifiering och registrering av hållna djur samt databaser för ändamålet. Av djurhälsoförordningen följer vidare att kommissionen i form av delegerade akter ska anta bestämmelser om hur medlemsstaterna ska kunna komma åt och utbyta data med varandra. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2021/22:4061 (MP) yrkande 18 och 2021/22:4196 (MP) yrkande 2 kan lämnas utan åtgärd.

Övriga frågor om införsel och smuggling av hundar

Med hänvisning till framför allt de tillkännagivanden som utskottet föreslår i frågor som rör införsel och smuggling av hundar är utskottet för närvarande inte berett att vidta några åtgärder i den riktning som efterfrågas i motionerna 2021/22:3047 yrkande 1 (M), 2021/22:388 (SD) yrkande 1 och 2021/22:4196 (MP) yrkande 3. Därmed föreslår utskottet att motionerna lämnas utan åtgärd.

Försäljning av vissa produkter från djur

Som framgår av redovisningen ovan kan kommissionen, om den konstaterar brister i en medlemsstats djurskyddskontroll, förbjuda att de varor som berörs av störningarna i kontrollsystemet släpps ut på den inre marknaden. Om kommissionen inte har beslutat om ett sådant förbud och om produkterna i övrigt har producerats eller saluförts lagligen i ett medlemsland är det inte möjligt att förbjuda att produkterna släpps ut på den inre marknaden. Ett sådant förbud skulle inte vara förenligt med fördraget om Europeiska unionens (EU-fördraget) allmänna principer om fri rörlighet för varor och inte heller med principen om ömsesidigt erkännande. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 7.

Transport av djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sanktioner vid bristande efterlevnad, transport till tredjeland och transport av djur i övrigt.
Jämför reservation 5 (C, V, MP), 6 (C, KD) och 7 (V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 27 i denna del anför motionärerna att det behövs ett arbete för att EU ska införa kraftigare sanktioner mot länder som bryter mot djurskyddsregelverket.

Ett förslag om skärpta sanktioner mot medlemsländer som bryter mot EU:s djurskyddslagstiftning finns även i kommittémotion 2021/22:4061 Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 5.

Enligt kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 39 bör regeringen verka för att EU inför ett förbud mot osäkra resor till tredjeländer om det inte går att garantera säkra djurtransporter.

I kommittémotion 2021/22:4061 Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 9 anför motionärerna att åtta timmar ska vara den absoluta maxgränsen för djurtransporter inom EU och att kravet ska omfatta alla transportslag. I samma motion yrkande 10 poängterar motionärerna att branschen bör övergå från transport och export av levande djur för slakt till transport och export av kött och slaktkroppar. I samma motion yrkande 25 föreslås att det ska införas en maxtid på fyra timmar för transport av fåglar och det måste tillses att transporterna har tillräcklig ventilation.

I motion 2021/22:3021 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3 föreslås att det ska införas krav på att grisar som inte känner varandra ska skiljas åt under slakttransporten om inte särskilda skäl föreligger. Motionären anför att hänsyn måste tas till grisarnas sociala behov och beteenden och pekar på att grisar är

oerhört intelligenta individer med starka familjeband som känner en enorm stress om de t.ex. buntas ihop med för dem helt främmande grisar.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Grundläggande bestämmelser om transport av djur finns i djurtransportförordningen⁶. Enligt artikel 1 ska förordningen – med vissa undantag – tillämpas på transport av levande ryggradsdjur inom gemenskapen, inklusive de särskilda kontroller som behöriga tjänstemän ska genomföra av sändningar som ankommer till eller lämnar gemenskapens tullområde. Förordningen hindrar inte medlemsstaterna från att vidta strängare nationella åtgärder som syftar till att förbättra djurens välbefinnande under transporter som endast äger rum på deras territorium eller under sjötransporter från deras territorium. Förordningen är inte tillämplig på djurtransporter som inte har samband med en ekonomisk verksamhet och inte heller på djurtransporter som på veterinärs inrådan företas direkt till eller från veterinärmottagning eller klinik.

I djurtransportförordningens skäl 11 anges att det är lämpligt att fastställa detaljerade bestämmelser som tar upp de särskilda behov som uppkommer i samband med olika transportformer. Sådana detaljerade bestämmelser bör tolkas och tillämpas i enlighet med förordningens grundläggande princip (dvs. att djuren inte får transporteras på ett sådant sätt att de riskerar att skadas eller orsakas onödigt lidande) och de bör uppdateras vid lämplig tidpunkt så snart som de – särskilt med beaktande av nya vetenskapliga utlåtanden – visar sig inte längre säkerställa överensstämmelse med den ovannämnda principen när det gäller vissa djurarter eller vissa transportformer.

I 2 kap. 13 § första stycket djurskyddslagen föreskrivs att djur ska transporteras i transportmedel som är lämpliga för ändamålet och som ger varje djur skydd mot värme och kyla samt mot stötar, skavning och liknande. I den utsträckning som det behövs ska djuren hållas skilda från varandra. Den som transporterar djur ska enligt andra stycket i samma bestämmelse ha tillsyn över djuren och vidta de åtgärder som behövs för att djuren under pålastning, transport och urlastning inte ska skadas eller orsakas lidande. För transporter som omfattas av djurtransportförordningen gäller bestämmelserna i första och andra styckena utöver vad som framgår av artiklarna 3 och 6 samt bilaga I i djurtransportförordningen, om transporten sker enbart på svenskt territorium eller avser sjötransporter från svenskt territorium. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, enligt fjärde stycket, meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot transport av djur.

Jordbruksverket har med stöd av 1 kap. 2 § och 2 kap. 23 § djurskydds-förordningen meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur. Föreskrifterna innehåller detaljerade bestämmelser bl.a. om transport såväl av levande ryggradsdjur i allmänhet som av vissa

⁶ Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97.

djurslag, transportmedels utformning och konstruktion, i- och urlastning, transporttider samt transport med olika slags transportmedel. I 3 kap. 1–3 §§ finns allmänna bestämmelser som bl.a. handlar om hur en god ventilation av transportutrymmet ska säkras. Av 5 kap. 8 § framgår att transporttiden, med undantag för transporter med flygplan, för bl.a. fjäderfä (inklusive strutsfåglar) inte får överstiga åtta timmar om det inte anges i föreskrifterna. När det gäller väg- och järnvägstransporter framgår det bl.a. att slaktgrisar ska transporteras i ett lastutrymme som är indelat i avdelningar med högst 20 grisar i varje (6 kap. 14 § och 7 kap. 1 §).

Europaparlamentet beslutade i februari 2019 om en resolution om skärpta regler för djurtransporter (Europaparlamentets resolution av den 14 februari 2019 om genomföranderapporten avseende förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport inom och utanför EU (2018/2110(INI)). Enligt resolutionen ska bl.a. transporttiderna minska och straffen skärpas för brott mot regelverket om djurtransporter. I resolutionen uppmanar Europaparlamentet kommissionen att i bilaterala handelsförhandlingar med tredjeländer kräva efterlevnad av EU:s normer för djurs välbefinnande och att, inom ramen för WHO, stödja en internationalisering av unionens bestämmelser på området. Parlamentet uppmanar också kommissionen att skärpa de gällande kraven gentemot unionens handelspartner, särskilt när det gäller handel med och transport av djur, så att de är minst lika stränga som EU-normerna. Parlamentet uppmanar de medlemsstater som exporterar till tredjeländer att samarbeta med de lokala myndigheterna för att förbättra djurskyddsnormerna. Europaparlamentet betonar också att om inte normerna för djurtransporter och djurs välbefinnande i tredjeländer anpassas till EU:s normer och genomförs tillräckligt tydligt för att säkerställa att förordningen följs fullt ut, bör transporter av levande djur till tredjeländer omfattas av bilaterala avtal för att utjämna dessa skillnader, och förbjudas om detta inte uppnås. I resolutionen rekommenderas också att det inrättas en undersökningskommitté om djurvälståndet vid transporter inom och utanför EU. Kommittén bör på lämpligt sätt undersöka rapporterad vanvård av transporterade djur och bristande efterlevnad av befintliga EU-regler.

Med anledning av rekommendationen inrättade Europaparlamentet i juni 2020 ett särskilt utskott, undersökningskommittén för frågor om skydd av djur under transport inom och utanför EU (ANIT). Utskottet skulle granska att transporter med levande djur, både de som färdas mellan EU:s medlemsländer och de som passerar unionens gränser, följer reglerna. ANIT slutrapporterade sitt uppdrag den 14 januari 2022 och föreslog att Europaparlamentet skulle besluta om en rekommendation till rådet och kommissionen⁷. Den 20 januari 2022 beslutade parlamentet i enlighet med ANIT:s förslag. Av slutrapporten framgick bl.a. att EU:s bestämmelser på området inte alltid följs i

⁷ Förslag till Europaparlamentets rekommendation till rådet och kommissionen efter undersökningen av anklagelser om överträdelse av unionsrätten och fall av missförhållanden vid tillämpningen av unionsrätten i fråga om skyddet av djur under transport inom och utanför unionen (2021/2736(RSP)).

medlemsstaterna och inte fullt ut tar hänsyn till djurens olika behov. De mest uppenbara överträdelserna var enligt slutrapporten brist på utrymme, vatten eller foder, transport av djur när de är olämpliga för transport samt överbeläggning. I slutrapporten konstaterades också att olämpliga fordon ofta används, att transporttiderna ibland är för långa och att transportererna sker under extrema temperaturer. Europaparlamentet uppmanade därför kommissionen och EU:s medlemsstater att öka sina ansträngningar för att respektera djurens välbefinnande under transport, uppdatera EU:s regler och utse en EU-kommissionär med ansvar för djurens välbefinnande.

Den 20 maj 2020 presenterade kommissionen Från jord till bord-strategin⁸. Enligt strategin kommer kommissionen att se över djurskyddslagstiftningen, bl.a. i fråga om djurtransporter, för att anpassa den till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå. I bilagan till meddelandet om strategin presenterar kommissionen en handlingsplan för genomförandet av strategin. Av handlingsplanens vägledande tidsplan framgår att kommissionens översyn av djurskyddslagstiftningen kommer att inledas under fjärde kvartalet 2023.

Sedan den 14 december 2019 tillämpas EU:s kontrollförfordning (kontrollförfordningen)⁹. Kontrollförfordningen reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförfordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning.

Den 25 februari 2021 beslutade riksdagen om ett antal lagändringar för att anpassa den svenska lagstiftningen till kontrollförfordningen (prop. 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförfordning, bet. 2020/21:MJU6, rskr. 2020/21:198). De nya reglerna trädde i huvudsak i kraft den 1 april 2021.

I artikel 21 i kontrollförfordningen anges vad den offentliga kontrollen ska omfatta för att säkerställa att bestämmelserna om djurskydd följs när djur transporteras. Offentlig kontroll ska bl.a. utföras vid långa transporter för att

⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén – Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem, COM(2020) 381.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordning om offentlig kontroll).

kontrollera att djuren är i skick att transporteras och för att verifiera att det finns giltigt tillstånd för transportörer, giltigt intyg om godkännande för transportmedel och giltiga kompetensbevis för förare och skötare. Artikel 137 reglerar vilka allmänna skyldigheter respektive medlemsstats behöriga kontrollmyndighet har när det gäller efterlevnadsåtgärder. Bestämmelser om åtgärder vid bristande efterlevnad finns i artikel 138. De behöriga myndigheterna kan vid bristande efterlevnad bl.a. återkalla godkännande av transportmedel, transportörens tillstånd och förarens kompetensbevis. Enligt artikel 139 ska medlemsstaterna också ha regler för sanktioner. Bestämmelser om straff och sanktioner för överträdelse av bl.a. vissa bestämmelser i djurtransportförordningen finns i 10 kap. djurskyddslagen.

En av EU-kommissionens huvuduppgifter är att kontrollera att medlemsstaterna fullgör sina EU-rättsliga åtaganden. Vid överträdelser kan kommissionen väcka talan mot en medlemsstat i EU-domstolen.

Utskottets ställningstagande

I fråga om transporter av levande djur välkomnar utskottet den resolution om djurtransporter som Europaparlamentet beslutade om under 2019. I resolutionen framhåller parlamentet att transporttiderna måste minska och straffen skärpas för brott mot regelverket om djurtransporter. Parlamentet har vidare lämnat ett antal uppmaningar som gäller det arbete som behöver göras för att garantera djurens välbefinnande vid export och transport från unionen till tredjeländer. Vidare är utskottet mycket positivt till att Europaparlamentet, med anledning av de förslag som ANIT har lämnat i slutredovisningen av sitt uppdrag, uppmanat kommissionen och EU:s medlemsstater att öka sina ansträngningar för att respektera djurens välbefinnande under transport, uppdatera EU:s regler och utse en EU-kommissionär med ansvar för djurens välbefinnande. Utskottet vill i detta sammanhang även framhålla att kommissionen i Från jord till bord-strategin har aviserat en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning, bl.a. när det gäller transporter av djur. När det gäller frågan om regelefterlevnad vill utskottet framhålla att en av kommissionens främsta uppgifter är att säkerställa att medlemsstaterna uppfyller sina EU-rättsliga åtaganden. Ett medlemsland som bryter mot EU-rätten kan tvingas betala mycket höga böter. Med hänvisning till vad som nu har anförts anser utskottet att motionerna 2021/22:3650 (C) yrkandena 27 i denna del och 39 samt 2021/22:4061 (MP) yrkandena 5, 9 och 10 kan lämnas utan åtgärd.

EU:s djurtransportförordning slår fast den grundläggande principen att djur inte får transporteras på ett sådant sätt att de riskerar att skadas eller orsakas onödigt lidande. Det följer dessutom av djurskyddslagen att djur ska transporteras i lämpliga transportmedel som ger djuren skydd mot bl.a. värme och kyla samt att djur ska hållas skilda från varandra under transport i den utsträckning som det behövs. Vidare har Jordbruksverket meddelat föreskrifter om transporttider, hur ventilationen i transportutrymmen ska säkras och hur många slaktgrisar som får transporteras tillsammans. Utskottet har förtroende

för att Jordbruksverket utformar närmare föreskrifter om transport av djur med beaktande av forskningsrön om bl.a. fåglars och grisars beteende och välfärd. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2021/22:3021 (SD) yrkande 3 och 2021/22:4061 (MP) yrkande 25.

Regler för olika slags djurhållning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om djurhållning i allmänhet, lösdrift för ungtjurar, utevistelse för vissa djur, fårhållning och brunstsynchronisering, burhållning, fjäderfåhållning, föreskrifter om fiskar samt uppfödning och utsättning av vilda djur för jakt.

Jämför reservation 8 (MP), 9 (MP), 10 (SD), 11 (V, MP), 12 (MP), 13 (SD), 14 (V, MP), 15 (MP), 16 (MP) och 17 (MP).

Motionerna

Djurhållning i allmänhet

Kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35 handlar att djurhållningen ska vara anpassad till djurens behov. Motionärerna anför att det inte är tekniska möjligheter och kortsiktiga ekonomiska intressen som ska vara styrande för hur djuren hålls.

Lösdrift för ungtjurar

I kommittémotion 2021/22:4061 Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 41 föreslås att den typ av djurhållning där ungtjurar hålls i boxar med spaltgolv och mycket lite strö ska fasas ut och ersättas med lösdriftssystem.

Utevistelse för vissa djur

Enligt kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 32 måste såväl hållande av häst i lösdrift som att alla hästar ska ha tillgång till hagar med utrymme för fri rörelse och lek året runt främjas. I samma motion yrkande 36 föreslås att alla djur ska ha rätt till utevistelse och bete i så stor utsträckning som väder och årstid medger det. Enligt yrkande 53 i samma motion ska kycklingar ges tillgång till utevistelse under de årstider väderleken tillåter det. Slutligen framhåller motionärerna i samma motion yrkande 42 att alla grisar ska få böka och beta. Motionärerna föreslår att djurskyddsförordningens rekommendation om att avelsgrisar, om det är möjligt, ska ges tillfälle att vistas ute sommartid ska tillämpas även i den konventionella grishållningen

Kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 31 handlar om minimikrav för utomhusvistelse för hästar. Enligt motionärerna

behöver Jordbruksverkets föreskrifter om hästhållning kompletteras med ett minimikrav för hur mycket hästar behöver röra sig fritt utomhus dagligen. Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2021/22:2458 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 6 som också handlar om hur mycket hästar behöver röra sig fritt utomhus.

Fårhållning och brunstsynchronisering

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 44 framhåller motionärerna vikten av att värna den traditionella uppfödningen av får, som i hög utsträckning är betesbaserad. Motionärerna anför att den traditionella fårhållningen, med lamning på våren, betesuppfödning på sommaren och lammslakt på hösten är en djurhållning som vanligtvis har en hög djurvälstånd som tillgodoser fårens behov av naturligt beteende. Trots detta är ett av de vanligare djurskyddsproblemen hos får att djuren är magra, vilket ofta hänger samman med bristande kompetens hos djurägaren då det gäller hullbedömning. I samma motion yrkande 45 föreslås att hormonell brunstsynchronisering av tackor ska fasas ut, en metod som ibland används trots att det fungerar bra att brunstsynchronisera med hjälp av s.k. teaserbagge.

Burhållning

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 13 föreslås att produktionssystem som bygger på burhållning ska förbjudas.

Enligt motion 2021/22:1341 av Elin Lundgren (S) bör regeringen överväga att sätta ett slutdatum för burar i den svenska äggindustrin.

I kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 37 föreslår motionärerna att frågan om burhöns ska regleras på EU-nivå för att uppnå lika konkurrensvillkor på den europeiska marknaden.

Fjäderfåhållning

Enligt kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhagen m.fl. (MP) yrkande 37 ska djur inte hållas permanent uppbundna. Enligt yrkande 47 bör hönor som hålls på frigång få större yta per höna att leva på än vad som är lagstadgat i dag. I samma motion yrkande 48 anför motionärerna att metoder som gör det möjligt att sortera ut ägg med tuppsycklingar i, så att dessa inte går vidare till kläckning, bör utvecklas och användas inom svensk värphönshållning. Enligt yrkande 49 bör slaktkycklingproduktionen minska beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme, och krav på olika typer av miljöberäkningar bör införas. Vidare anför i yrkande 50 att uppfödningen av slaktkycklingar bör ställa om till långsamväxande raser för att minska hälsoproblemen. Vidare anför motionärerna i yrkande 54 att kontrollprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte ska kunna användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar som t.ex. utrymmeskrav.

I motion 2021/22:328 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 föreslås att regelverket för levnadsvillkoren inom kycklingindustrin ska ses över. Motionärerna anför bl.a. att kycklingarna avlas för hårt med sjukdom som följd och att det råder stor trängsel mellan djuren.

Föreskrifter om fiskar

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 56 föreslås att Jordbruksverkets föreskrifter om fiskar ska skärpas så att de innefattar regler om berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan.

Uppfödning och utsättning av vilda djur för jakt

Enligt kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 72 bör det tas fram föreskrifter med djurskydds krav för avel, uppfödning, transport och utsättning av levande vilda djur för jakt. Motionärerna anför att det främst är fråga om uppfödning och utsättning av gräsänder och att den hanteringen i dag i stort sett är oreglerad.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Djurhållning i allmänhet

Enligt 2 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen (2018:1192) ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Enligt andra stycket i bestämmelsen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven enligt första stycket.

I förarbetena till djurskyddslagen bedömde regeringen att det inte skulle införas ett uttryckligt krav i lagen på att bestämmelser som är meddelade med stöd av djurskyddslagen ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Regeringen anförde i denna del följande (prop. 2017/18:147 s. 71):

Som SLU har påpekat leder dock inte forskning alltid fram till entydiga resultat och löser inte heller avvägningar mellan motstridiga intressen. Ett krav på vetenskap och beprövad erfarenhet kan inte heller, som några remissinstanser påtalar, tillämpas på bestämmelser av administrativ karaktär, t.ex. krav på myndigheternas handläggning av vissa ärenden, eller på vissa av de bestämmelser som Sverige är skyldigt att införliva i nationell lagstiftning med hänsyn till våra skyldigheter enligt EU:s fördrag. Innehållet i lagstiftningen måste i vissa fall bestämmas även utifrån andra överväganden än vetenskap och beprövad erfarenhet, som t.ex. etiska värderingar och politiska ställningstaganden. Det kan också finnas godtagbara skäl att i enskilda fall välja en annan lösning än vad tillgänglig forskning och beprövad erfarenhet talar för.

I samma proposition anförde regeringen bl.a. följande i fråga om 2 kap. 2 § (prop. 2017/18:147 s. 86 f.):

Den nu föreslagna bestämmelsen i lagen om hur djur ska hållas och skötas är med andra ord, på samma sätt som i dag, tänkt att utgöra en ram för bestämmelserna i djurskyddsförordningen och Jordbruksverkets föreskrifter. Genom dessa mer detaljerade regler för djurhållning kan lagens krav på bl.a. naturligt beteende konkretiseras. Regeringen bedömer att det är betydelsefullt att bestämmelserna om djurhållningen utvecklas i takt med att kunskapen om djur och djurs behov utvecklas. Det är väsentligt att de mer detaljerade bestämmelserna baseras på aktuell vetenskap och denna strävan efter kontinuerligt uppdaterade bestämmelser tillmötesgås bäst om reglerna – på samma sätt som i dag – slås fast i föreskrifter på lägre författningsnivå. Regeringen eller myndigheten bör, som tidigare angetts, vid utformandet av föreskrifterna göra en avvägning mellan djurskyddsintresset och andra angelägna intressen, om det är möjligt utan att väsentligen inskränka djurskyddet.

Lösdrift för ungtjurar

Jordbruksverket har meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. Av 2 kap. 10 § framgår att handjur som är mer än sex månader gamla ska hållas i lösdrift efter den 1 augusti 2017.

Utevistelse för vissa djur

Jordbruksverket har med stöd av djurskyddsförordningen meddelat föreskrifter om hur olika slags djur ska ges möjlighet till utevistelse, se t.ex. Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hästhållning (5 kap. SJVFS 2019:7), om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. (6 kap. SJVFS 2019:18), om grishållning inom lantbruket (6 kap. SJVFS 2019:20), om fårhållning inom lantbruket m.m. (6 kap. SJVFS 2019:21), om gethållning inom lantbruket m.m. (6 kap. SJVFS 2019:22) och om fjäderfåhållning inom lantbruket (1 kap. 40–42 §§ SJVFS 2019:23).

Ett motionsyrkande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen kan få möjlighet till utevistelse och naturligt beteende behandlades av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2017/18:MJU24 Ny djurskyddslag. I ställningstagandet i den delen anförde utskottet följande:

När det gäller naturligt beteende och utevistelse konstaterar utskottet att ett av syftena med djurskyddslagen är att främja en god djurvälstånd och att djur bl.a. ska få utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade till och som är viktiga för deras välbefinnande. Det nuvarande bemyndigandet att meddela föreskrifter om närmare villkor för en djurhållning som tillgodoser dessa krav föreslås införas i den nya lagen. I detta sammanhang är det positivt att ett vetenskapligt råd har inrättats som kan bistå med faktaunderlag i föreskriftsarbetet. Utskottet noterar att det i dag finns bestämmelser för vissa av lantbrukets djur när det gäller utevistelse men att det också pågår forskning för att främja hållbara lösningar för andra produktionsdjur. Utskottet noterar också att ekologiskt uppfödda djur ska ha tillgång till utevistelse. Utskottet föreslår med hänvisning till det som

redovisats att motionerna 2017/18:2253 (M) och 2017/18:4019 (V) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) förknippas utevistelse för lantbruksdjur och sällskapsdjur med djurvälstånd och många konsumenter är beredda att betala extra för produkter från utgångsproduktion. På SLU pågår forskning för att främja hållbara lösningar för djur som vistas ute, både sällskapsdjur och produktionsdjur. Med hållbara lösningar menar SLU lösningar som inkluderar både djurvälstånd, arbetsmiljö, miljö och ekonomi. Enligt SLU kräver all djurhållning ute försiktighetsåtgärder för att inte riskera att bli ett miljöproblem. Både söndertrampning av marken och djurens gödsel kan leda till näringsläckage från marken som i sin tur kan ge upphov till övergödningssproblem i sjöar och hav. Att inte ha för många djur på samma plats och att undvika utevistelse under den kalla och blöta årstiden är viktigt. För stora tunga djur, t.ex. nötboskap och hästar, är det ändå svårt att helt undvika söndertrampad mark och näringsbelastning på vissa platser i hagen. I sin forskning arbetar SLU med att identifiera var och hur riskerna uppstår och hur lösningar kan se ut för att åtgärda dem och att kommunicera kunskapen till användarna. Det handlar t.ex. om system med effektiv cirkulering av djur mellan fållor, förstärkande markmaterial i hagar, åtgärdsplaner för stallområden, fosfordammar nedströms från hästthagar och marktäckande material för fosforupptagning.

SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd utgör en riskvärderande instans när det gäller djurskydd och ska identifiera, sammanställa och utvärdera vetenskaplig forskning om djurskydd och angränsande frågor. I en rapport från 2020 (2020:5) sammanställer rådet befintlig forskning om faktorer som är viktiga för djurskyddet och djurvälstånden vid hållande av nötkreatur och får utomhus, med eller utan ligghall, i nordiskt klimat under den kalla årstiden då betestillväxt inte sker, s.k. utgångsdjur.

Enligt 2 kap. 8 § djurskyddsförordningen ska avelsgrisar, om det är möjligt, ges tillfälle att vistas ute sommartid.

Den som håller grisar för ekologisk produktion enligt Krav:s regelverk måste ordna så att grisarna är ute på huvudsakligen bevuxen mark större delen av dygnet under en sammanhängande period om minst fyra månader under betesperioden. För grisar som föds upp inom den konventionella grisproduktionen gäller inte samma krav.

Jordbruksverket har ingen statistik som visar förekomsten av utomhus-hållning av suggor och galtar inom den konventionella grisproduktionen, men myndighetens bild är att det är ovanligt. Jordbruksverket har inte några planer på att införa regler som innebär krav på att dessa djur ska ha tillgång till utevistelse. En sådan reglering skulle enligt Jordbruksverket sannolikt inte heller vara möjlig att införa i myndighetens föreskrifter eftersom Jordbruksverket inte kan införa strängare regler i sina föreskrifter än de som anges i överordnad lagstiftning. Frågan måste i så fall regleras i antingen djurskyddsförordningen eller djurskyddslagen.

Fårhållning och brunstsynkronisering

I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:2) om fårhållning inom lantbruket m.m. finns regler för hur får ska hållas. Föreskrifterna innehåller bestämmelser om tillsyn och skötsel, utfodring och vattentilldelning, stallmiljö, utrymmen och utrustning samt bete och utevistelse. Av 2 kap. 2 § framgår att personer som har hand om får ska ha tillräckliga kunskaper och färdigheter samt vara tillräckligt många för att föreskrifterna ska kunna följas.

Att regelbundet hullbedöma sina tackor och baggar för att vid behov kunna reglera hullet vid behov är enligt Gård- och djurhälsan AB ett viktigt redskap för att skapa grunden för en god hälsa och bra produktionsresultat i besättningen. På företagets webbplats finns en beskrivning av hur hullbedömningen ska gå till. Där finns också länkar till bl.a. en broschyr som beskriver hullbedömningstekniken och hur det som observeras vid undersökningen ska bedömas. Broschyren har tagits fram av Gård- och djurhälsan för att sprida kunskap om hur man gör för att hullbedöma får, hur hullet normalt varierar under fåråret samt när och hur hullet kan regleras.

Den som arbetar med en förbättrad djurvälstånd inom fårproduktion och har minst sju får kan ansöka om jordbruksstöd för extra djurvälstånd. Syftet med ersättningen är att förstärka arbetet med god djurhälsa inom fårproduktion genom produktionsplanering, foderinventering, foderanalyser, foderstater, hullbedömning, klippning och mottagningsrutiner när nya djur förs in i besättningen. För att kunna få ersättning behövs ett åtagande, vilket innebär att sökanden åtar sig att sköta sina djur enligt vissa villkor. Ansökan om stöd lämnas in till Jordbruksverket och sista ansökningsdag för 2022 är den 13 april.

Ett av de villkor för skötseln som djurhållaren måste åta sig för att få ersättning är att fåren ska hullbedömas vid tre tillfällen jämnt fördelade över året. Enligt Jordbruksverket kan hullbedömningen förslagsvis göras vid övergång till vinterfoderstat, mitt i dräktigheten, inför betäckningen, vid skanning eller vid avvänjningen. Hullet på samtliga får över ett års ålder samt de får som är satta i avel och som finns i besättningen ska bedömas vid de tillfällen då hullbedömningarna görs. De krav som finns för hullbedömningen motsvarar enligt Jordbruksverket hullbedömning enligt den mall som Gård- och djurhälsan har tagit fram.

När det gäller brunstsynkronisering av tackor kan man använda sig av metoden med s.k. teaserbagge. I artikeln Teaserbagge – Vad? Varför? Hur? beskrivs teaserbagge och brunstsynkronisering enligt följande¹⁰:

En teaserbagge är en bagge som är steriliserad. Han kan alltså inte producera lamm men har kvar sin könsdrift och sin handjurskaraktär, dvs han ser ut, luktar, låter och agerar som en intakt bagge. En sterilisering är inte det samma som en kastrering då testiklarna och därmed både spermieproduktion och produktionen av könshormon tagits bort. En

¹⁰ Emelie Larsdotter & Malin Bernhard, Gård & Djurhälsan, den 3 december 2019. Artikeln är publicerad i Fårskötsel nr 7 2019.

kastrerad bagge har varken kvar sin könsdrift eller sin handjurskaraktär och uppfattas alltså inte av tackorna som ett handjur. Kort sagt en kastrerad bagge är att jämföra med en eunuck men en teaserbagge fungerar som vilket handjur som helst med undantag av förmågan att producera avkomma.

Teaserbaggen är ett värdefullt redskap för att brunstsynchronisera tackor för att få en koncentrerad betäckningsperiod och därmed en samlad lamning. Om du använder dig av semin är brunstsynchroniseringen extra värdefull och du kan även använda teaserbaggen för att påvisa brunstiga tackor vid seminering utan att riskera oönskad dräktighet.

Brunstsynchroniseringen måste ske före normal brunstsäsong och kan göras genom att utnyttja den s.k. baggeeffekten. Baggeeffekten går ut på att låta tackorna vara utom syn-, lukt- och hörhåll från baggar (inklusive bagglamm och teasrar) under minst 1 månad före synkroniseringen. Ca tre veckor före planerad brunsttopp introduceras en aktiv äldre bagge eller teaserbagge i tackgruppen. Baggen får gå tillsammans med tackorna i ett begränsat utrymme så att han har möjlighet att komma i kontakt med alla tackorna. Efter en till två dagar tas baggen bort, men om man använder en teaserbagge kan han gärna gå kvar utan att riskera att betäcka tackorna. Under den här perioden är det en fördel att hantera tackorna mycket, ex klippa dem. Den baggen som sedan ska betäcka kan sedan släppas in ca två veckor efter att synkroniseringen påbörjades, alternativt kan man påbörja sin brunstkontroll för semin då. För brunstkontrollen kan man använda teaserbaggen med en stämpeldyna alternativt kan teaserbaggen släppas in endast under de tider på dagen som brunstkontrollen görs.

En annan metod är s.k. hormonell brunstsynchronisering. Svenska fåravelförbundet beskriver att man då tar hjälp av hormontamponger som förs in i vaginan och som utlöser brunst hos tackan när de tas bort. Dräktighetsresultaten efter hormonell synkronisering har enligt Svenska fåravelförbundet inte varit så bra, men förbundets erfarenhet av den metoden är begränsad.

Läkemedel med östrogen eller gestagen effekt vid brunstsynchronisering får enligt 2 kap. 16 § Jordbruksverkets föreskrifter om läkemedel och läkemedelsanvändning (SJVFS 2013:452, senast ändrad genom SJVFS 2017:17) tillföras djur av en veterinär eller annan person på veterinärs ordination och ansvar.

Burhållning

I 2 kap. 1 § djurskyddsförordningen anges att höns för äggproduktion ska hållas i inhyssningssystem som uppfyller hönsens behov av att värpa i rede, sitta upphöjt och sandbada.

Jordbruksverket har meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. I 1 kap. finns gemensamma bestämmelser om bl.a. skötsel, renhållning av stallutrymmen, foder och dricksvatten. I 2 kap. finns särskilda bestämmelser för höns som hålls för produktion av ägg och livsmedel. Av 2 kap. 2 § framgår att endast hönsraser som har en medelvikt under 2,4 kilo får hållas i burar och att de får hållas där i högst två år. I 2 kap. 10 § finns detaljerade bestämmelser om minsta utrymme

för bur, rede och ströbad för värphöns i bur. I 2 kap. 11 § finns ytterligare föreskrifter om värphöns i bur, bl.a. mått för sittpinne och fodertråg samt högsta antal värphöns per bur. I 2 kap. 12–14 §§ anges hur olika utrymmen (bl.a. rede, sittpinne, ströarea och fodertråg) för frigående värphöns ska vara utformade och med hur många frigående värphöns en viss yta får beläggas.

Yrkanden om att förbjuda burhållning och om att se över möjligheten att sätta ett slutdatum för användning av burar i den svenska äggindustrin har tidigare behandlats av miljö- och jordbruksutskottet vid två tillfällen under den innevarande valperioden. I betänkande 2019/20:MJU9 Djurskydd avstyrkte utskottet den då aktuella motionen och anförde följande:

Som framgår av redovisningen ovan finns det ett flertal bestämmelser som reglerar hur höns för äggproduktion ska inhyas för att en god djurskyddsnivå ska uppnås. När det gäller frågan om ett slutdatum för användning av burar i äggindustrin framgår det av redovisningen att användningen av burar har minskat under senare år, bl.a. med anledning av att konsumenterna i ökad utsträckning efterfrågar ägg från frigående höns. Utskottet ser därför inte något behov av att reglera en utfasning på det sätt som motionären efterfrågar.

I betänkande 2020/21:MJU10 Djurskydd vidhöll utskottet sin bedömning och avstyrkte därför de aktuella motionerna.

Riksdagen beslutade i enlighet med de förslag som utskottet lämnat i dessa betänkanden.

År 2018 startade det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age. Initiativet, som fick nästan 1,4 miljoner namnunderskrifter, uppmanade kommissionen att förbjuda burhållning av ett antal slags lantbruksdjur, bl.a. höns.

Den 10 juni 2021 beslutade Europaparlamentet om en resolution med anledning av initiativet. I resolutionen uppmanade Europaparlamentet kommissionen att föreslå lagstiftningsinstrument om ett rättvist och hållbart jordbruk, och särskilt att föreslå en översyn av direktiv 98/58/EG¹¹ i syfte att fasa ut användningen av burar inom EU:s djurhållning och utvärdera en eventuell utfasningsperiod senast 2027.

Den 30 juni 2021 presenterade kommissionen meddelandet om det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age (C(2021) 4747). Av meddelandet framgår att kommissionen i slutet av 2023 kommer att presentera ett lagstiftningsförslag om att fasa ut och slutligen förbjuda burhållning av de arter och kategorier som nämns i medborgarinitiativet (värphöns, suggor, kalvar, kaniner, unghöns, avelsdjur för slaktkycklingar och värphöns, vaktlar, ankor och gäss) inom den planerade översynen av EU:s djurskyddslagstiftning. Villkoren för detta, inklusive övergångsperiodens längd, kommer att avgöras på grundval av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (Efsa) yttranden, resultaten av en konsekvensbedömning och ett offentligt samråd. För detta ändamål kommer kommissionen att överväga olika alternativ och ta hänsyn till det vetenskapliga kunskapsläget, sociala,

¹¹ Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur.

ekonomiska och miljömässiga konsekvenser, framväxande behov och konsumenternas krav. Dessa faktorer kommer att beaktas när det gäller att bestämma längden på en lämplig övergångsperiod och vilka kompletterande och stödjande åtgärder som krävs för att underlätta övergången. I synnerhet kommer kommissionen att bedöma möjligheten för att lagstiftningsförslaget ska kunna träda i kraft 2027.

Kommissionen anför vidare att eftersom EU är en viktig importör av livsmedel så bär man även ett samhälleligt ansvar för de importerade produkterna. Därför kommer EU att fortsätta att öka sina bilaterala och multilaterala satsningar för att förbättra djurskyddet i tredjeländ. I sin konsekvensbedömning kommer kommissionen att överväga olika alternativ för att behandla dessa frågor, t.ex. möjligheten att införa regler och standarder för importerade produkter som motsvarar de som gäller inom EU och/eller märkningskrav i enlighet med WTO:s regler. Syftet är att ta hänsyn till EU-medborgarnas krav och behovet av en harmoniserad lösning på EU-nivå för att skydda den inre marknaden.

Fjäderfåhållning

Djurskyddslagen syftar enligt lagens 1 kap. 1 § till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Enligt 2 kap. 1 § första stycket ska djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande. Av 2 kap. 2 § första stycket följer att djur ska hållas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Enligt andra stycket i samma bestämmelse får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter och villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven enligt första stycket.

Enligt 2 kap. 11 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att utföra avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för föräldradjuret eller avkomman. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbudet och om villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma (2 kap. 11 § andra stycket djurskyddslagen). Bestämmelsen i 2 kap. 11 § första stycket är straffsanktionerad enligt 10 kap. 1 § djurskyddslagen. Bestämmelserna som meddelats av regeringen i förordningar eller av Jordbruksverket i föreskrifter är straffbelagda enligt 10 kap. 5 § djurskyddslagen.

I 2 kap. 1 § djurskyddsförordningen anges att höns för äggproduktion ska hållas i inhysningssystem som uppfyller hönsens behov av att värpa i rede, sitta upphöjt och sandbada.

Jordbruksverket har meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23, senast ändrad genom SJVFS 2022:5) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. I 1 kap. finns gemensamma bestämmelser om bl.a. skötsel,

renhållning av stallutrymmen, foder och dricksvatten. I 2 kap. finns särskilda bestämmelser för värphöns och unghöns som hålls för produktion av ägg och livsmedel. Av 2 kap. 2 § framgår att endast hönsraser som har en medelvikt under 2,4 kilo får hållas i burar och att de får hållas där i högst två år. I 2 kap. 10 § finns detaljerade bestämmelser om minsta utrymme för bur, rede och ströbad för värphöns i bur. I 2 kap. 11 § finns ytterligare föreskrifter om värphöns i bur, bl.a. mått för sittpinne och fodertråg samt högsta antal värphöns per bur. I 2 kap. 12–14 §§ anges hur olika utrymmen (bl.a. rede, sittpinne, ströarea och fodertråg) för frigående värphöns ska vara utformade och med hur många frigående värphöns en viss yta får beläggas. I 3 kap. finns särskilda bestämmelser för slaktkycklingar och i 4 kap. finns särskilda bestämmelser för hur avelsdjur inom slaktkycklingproduktionen ska hållas.

Kontrollprogram initieras frivilligt av branschorganisationer för att stärka konkurrenskraften och öka flexibiliteten för företagare samtidigt som en god djurskyddsnivå främjas och upprätthålls. Föresatsen med dessa program är att minst samma djurskyddsnivå ska uppnås som vid tillämpning av ordinarie föreskrifter. Kontrollprogram kallas ibland även för djuromsorgsprogram. Innebörden av ett kontrollprogram är att producenter som är anslutna till programmet förbinder sig att uppfylla ett flertal kriterier som går utöver miniminivån i myndighetsföreskrifter, t.ex. om teknisk utrustning och skötsel av djuren, och att genomgå en utökad kontroll. Den som deltar i sådana kontrollprogram kan samtidigt undantas från vissa andra bestämmelser i föreskrifterna och kan t.ex. få ha en högre beläggningsgrad än vad som annars är tillåtet. Närmare bestämmelser om kontrollprogram finns i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2015:17) om frivillig organiserad hälsokontroll av husdjur. Med husdjur avses enligt föreskrifterna alla djur som hålls av människan (1 kap. 3 §).

Motionsyrkanden som motsvarar de nu aktuella behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21:MJU10. Utskottet, som föreslog att motionerna skulle avslås, uttalade då följande:

När det gäller övriga motioner om fjäderfåhållning kan utskottet konstatera att det finns ett omfattande regelverk som syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och att främja god djurvälstånd för fjäderfån. Det finns också ett system för att kontrollera att djurskyddet upprätthålls och för att upptäcka och åtgärda brister, såväl i samband med avel som under uppfödning och slakt. Utskottet kan också konstatera att överträdelser av regelverket kan leda till straff och andra sanktioner. Utskottet ser inget behov av att förändra detta regelverk.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Föreskrifter om fiskar

Jordbruksverket har meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. Föreskrifterna innehåller dels bestämmelser som är gemensamma för alla de slags djur som omfattas av föreskrifterna, dels

särskilda bestämmelser för olika slags djur. När det gäller foder framgår det av 4 kap. 26 § att djur, förutom om det anges något annat i de djurspecifika bestämmelserna, ska ha daglig tillgång till foder. Foder ska vara av lämplig struktur, av god hygienisk kvalitet och tillgodose varje djurs näringsbehov. I 13 kap. finns särskilda bestämmelser om fiskar. När det gäller foder framgår det av 13 kap. 10 § att fiskar ska utfodras med ett för arten anpassat foder i sådan mängd och med sådana intervall att de upprätthåller ett medelgott hull.

Jordbruksverket har också meddelat föreskrifter (SJVFS 2019:6) om odling av fisk. Föreskrifterna gäller när fisk hålls för livsmedelsproduktion, utplantering eller avel inför någon av dessa verksamheter (1 kap. 1 §). Bestämmelser om utfodring finns i 3 kap. 7–11 §§. Av dessa framgår bl.a. att fodrets struktur, innehåll och mängd liksom utfodringsintervallerna ska vara anpassade till fiskarten, fiskens ålder och storlek, vattentemperaturen och den övriga odlingsmiljön (3 kap. 7 §).

Uppfödning och utsättning av vilda djur

I propositionen Ny djurskyddslag (prop. 2017/18:147, s. 117 f.) uttalade regeringen att det kan finnas ett behov av att stärka djurskyddet vid utsättning av djur för jakt- och fiskeändamål. Mot denna bakgrund gav regeringen i juni 2019 Jordbruksverket i uppdrag att utreda om det finns behov av att ytterligare reglera djurskyddet vid utsättning av djur för jakt- och fiskeändamål (N2019/02261/DL). Förhållandet mellan bestämmelser i djurskydds-, jakt- och fiskelagstiftningen skulle också analyseras. I uppdraget ingick också att analysera vilka konsekvenser det kan medföra att ytterligare reglera djurskyddet vid utsättning av djur samt vid behov lämna författningsförslag. Uppdraget skulle genomföras i nära dialog med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Vidare skulle synpunkter även inhämtas från andra berörda myndigheter, intresseorganisationer och aktörer. Uppdraget skulle, sedan regeringen beslutat att förlänga tiden, redovisas till Regeringskansliet senast den 31 december 2020.

I Jordbruksverkets rapport med anledning av uppdraget konstaterar myndigheten att det i Sverige huvudsakligen är fasan, gräsand och raphöna samt olika laxfiskarter som sätts ut för jakt- och fiskeändamål. Av rapportens sammanfattning framgår även följande:

Flera aktörer har framhållit att det saknas studier och forskning kring djurskyddet vid utsättning av fågel och fisk i Sverige. Både det vetenskapliga rådet för djurskydd vid SLU och flera olika samrådsinstanser har påtalat att det finns brister i kunskapsläget om svenska utsättningar. Vår utredning visar att det finns risk för djurskyddsproblem vid utsättningar. Verksamhetsutövare har förvisso i hög grad incitament att eftersträva goda förutsättningar för djur som sätts ut, men om utsättningar görs på fel sätt finns det en risk för att djuren far illa. Både vetenskapliga rådet och flertalet samrådsinstanser i vår utredning har beskrivit att det finns risk för att det kan uppstå betydande djurskyddsproblem om utsättningar görs på fel sätt.

I nuläget finns det inte heltäckande lagstiftning som reglerar djurskyddet vid själva utsättningsmomentet för djur som sätts ut för jakt- och fiskeändamål. Under uppfödning och transport till utsättning skyddas djuren, precis som alla andra djur som hålls av människan, av djurskyddslagen. Det saknas dock idag djurskyddslagstiftning som reglerar djurskyddet vid själva utsättningen av djuren vilket innebär en otydlighet för berörda aktörer och att de berörda djuren som sätts ut saknar skydd i lagstiftning.

Mot bakgrund av vad som framkommit i vår utredning föreslår vi en författningsändring i form av ett tillägg till djurskyddslagen. Vårt förslag innebär krav på att djur som sätts för jakt- och fiskeändamål ska ha förutsättningar för ett liv i det vilda. Förslaget ställer även krav på att miljön där djuren sätts ut ska ge dem förutsättningar för ett liv i det vilda. Vi bedömer att det är motiverat att i lagstiftning tydliggöra djurhållares ansvar och förebygga djurskyddsrisiker, samt att ge lagstöd för länsstyrelserna att kunna ingripa om utsättningar görs på felaktigt sätt och medför lidande för djur. Förslaget kommer därmed att förbättra situationen för djuren som sätts ut.

Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har uppgett att Jordbruksverkets förslag om krav på djur som sätts ut för jakt- och fiskeändamål är under beredning.

Utskottets ställningstagande

Djurhållning i allmänhet

I djurskyddslagen fastställs de grundläggande reglerna för djurhållning. Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Denna princip ska alltid beaktas i frågor om djurhållning, såväl av djurhållare som av regeringen och myndigheter när de meddelar närmare föreskrifter om hur djur ska hållas. Det som efterfrågas i motionen är därmed tillgodosett och utskottet avstyrker därför motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 35.

Lösdrift för ungtjurar

Som redovisas ovan har Jordbruksverket meddelat föreskrifter om att handjur som är mer än sex månader gamla ska hållas i lösdrift. Det som efterfrågas i motionen är därmed tillgodosett och utskottet avstyrker därmed motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 41.

Utevistelse för vissa djur

Utskottet konstaterar att djurskyddslagen bl.a. syftar till att främja en god djurvälfärd och att djur ska få utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade till. Jordbruksverket har i dag riksdagens och regeringens

bemyndigande att meddela föreskrifter om utevistelse för olika slags djur. Utskottet ser för närvarande inget behov av att vidta några åtgärder för att förändra denna ordning. När det gäller förutsättningarna för hur sådan utevistelse bör anordnas måste det bl.a. göras en avvägning mellan djurens välmående och vissa miljöhänsyn. I detta sammanhang vill utskottet framhålla betydelsen av dels den forskning på området som bedrivs vid SLU, dels det arbete som bedrivs av SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2021/22:2457 (SD) yrkande 31, 2021/22:2458 (SD) yrkande 6 och 2021/22:4061 (MP) yrkandena 32, 36 och 53 avslås.

När det gäller avelsgrisar följer det av djurskyddsförordningen att de, om det är möjligt, ska ges tillfälle att vistas ute sommartid. Det finns dock inget krav på att anordna utevistelse för avelsgrisar inom den konventionella grisproduktionen, och utskottet ser inte heller något behov av att verka för en reglering med den innebörden. Därför föreslår utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 42 avslås.

Fårhållning och brunstsynchronisering

Som det får förstås anser motionärerna att kompetensen för att hullbedöma får behöver förbättras. Utskottet konstaterar att Jordbruksverkets föreskrifter ställer grundläggande krav på att personer som har hand om får ska ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för det. Som framgår av redovisningen ovan har Gård- och djurhälsan vidare utformat en mall för hullbedömning som bl.a. beskriver när och hur hullbedömning bör göras och hur resultaten ska bedömas. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 44 kan lämnas utan åtgärd.

Med hänsyn till såväl vad motionärerna själva anfört som information från Svenska fåravelförbundet drar utskottet slutsatsen att hormonell brunstsynchronisering är betydligt mindre vanlig jämfört med brunstsynchronisering med hjälp av s.k. teaserbagge. En förklaring till den begränsade användningen av den hormonella metoden är enligt utskottet sannolikt att veterinärer måste förskriva läkemedel med östrogen eller gestagen effekt och att dessa preparat endast får ges av veterinären själv eller på veterinärens ansvar. Utskottet ser mot denna bakgrund inte behov av att vidta några åtgärder för den utfasning som efterfrågas i motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 45. Därmed föreslår utskottet att yrkandet avslås.

Burhållning

Utskottet välkomnar att kommissionen har aviserat ett lagförslag om att fasa ut och slutligen förbjuda burhållning av ett flertal slags djur, bl.a. unghöns, värphöns och avelsdjur för slaktkycklingar och värphöns. Mot bakgrund av det pågående arbetet ger motionerna 2021/22:1341 (S), 2021/22:4061 (MP) yrkande 13 och 2021/22:2457 (SD) yrkande 37 inte anledning till någon åtgärd från utskottets sida. Därmed föreslår utskottet att motionerna avslås.

Fjäderfåhållning

Utskottet prövade under förra riksmötet motionsyrkanden som motsvarar de som nu är aktuella. Utskottet såg då inte behov av att förändra det befintliga regelverket. Utskottet vidhåller det som tidigare uttalats och föreslår att motionerna 2021/22:328 (SD) yrkande 1 och 2021/22:4061 (MP) yrkandena 37, 47–50 och 54 avslås.

Föreskrifter om fiskar

Som framgår av redovisningen ovan har Jordbruksverket meddelat närmare föreskrifter om hur fiskar ska hållas. Av föreskrifterna framgår bl.a. att det foder som ges till fiskarna ska vara anpassat till fiskarten och tillgodose varje djurs näringsbehov. Det som efterfrågas i motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 56 är enligt utskottet därmed i huvudsak tillgodosett och utskottet föreslår därför att yrkandet avslås.

Uppfödning och utsättning av vilda djur för jakt

Som redovisas ovan har Jordbruksverket föreslagit ändringar i djurskyddslagen som innebär krav på att djur som sätts för jakt- och fiskeändamål ska ha förutsättningar för ett liv i det vilda och att miljön där djuren sätts ut ska ge dem förutsättningar för ett liv i det vilda. Jordbruksverkets förslag är under beredning i Regeringskansliet och i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 72 lämnas utan åtgärd.

Förevisning och tävling med djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regler om vilka djur som får hållas och förevisas, hästtävlingar och djur för förevisning och tävling i övrigt.

Jämför reservation 18 (SD), 19 (KD), 20 (MP), 21 (V, MP) och 22 (V, MP).

Motionerna

Regler om vilka djur som får hållas och förevisas

Enligt kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 63 bör det införas en positiv lista för de domesticerade djurarter som kan ges en god välfärd i cirkusmiljö och som därmed ska vara tillåtna att hålla på cirkus, vilket betyder att alla andra djurarter ska vara förbjudna.

Även i kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8 efterfrågar motionärerna en positiv lista över de djur som ska vara

tillåtna att hålla på cirkus. Motionärerna anför bl.a. att icke-domesticerade djur inte är lämpliga att hålla på cirkus samt att det föreligger gränsdragningsproblem i fråga om vad som är domesticerade respektive icke-domesticerade djur. Av den anledningen behöver det skapas en s.k. positiv lista över de djur som ska vara tillåtna att hålla på cirkus och att alla andra djur per automatik ska vara förbjudna.

Ett liknande yrkande om att förbjuda användandet av icke-domesticerade djur på cirkusar finns i motion 2021/22:3033 av Markus Wiechel (SD).

Kommittémotion 2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 49 handlar om likabehandling av cirkusföretag. I motionen föreslås att Jordbruksverket ska få i uppdrag att ta fram en lista på djur som får användas för uppvisningar, tävlingar och utställningar. Motionärerna anför att förbud mot att använda vissa djur på cirkusar strider mot regeringsformens likabehandlingsprincip samt framhåller att cirkusföretagen efterlyser en icke-diskriminerande lagstiftning som utgår från djurens bästa, inte vem som äger och uppträder med dem. En rimlig lösning vore därför enligt motionärerna att ha en lista över vilka djur som, oavsett verksamhetsform, får användas för uppvisningar, tävlingar och utställningar.

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 64 föreslås ett förbud mot att hålla elefanter, stora kattdjur och delfiner i djurparker.

Även i motion 2021/22:262 i denna del av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) föreslår motionärerna att det ska vara olagligt att hålla delfiner i fångenskap.

Hästtävlingar

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 33 föreslås att skadliga tvångsmedel som t.ex. smärtlindrande mediciner eller annan dopning, felaktig spöanvändning eller mekanisk utrustning ska vara förbjudet inom all hästsport.

Enligt motion 2021/22:3109 av Cecilia Widegren (M) yrkande 5 bör värdegrunder för tävlingar med häst fortsätta att utvecklas.

Djur för förevisning och tävling i övrigt

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del föreslås att Sverige ska arbeta inom EU för att stoppa djurplågeri i form av t.ex. tjurfäktningar.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Regler om vilka djur som får hållas och förevisas

Grundläggande bestämmelser om hur djur – inklusive cirkusdjur och djur i djurparker – ska hållas och skötas finns i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen. Av djurskyddslagen framgår bl.a. att djur ska behandlas väl och

skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Det framgår också att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs (2 kap. 1 och 2 §§). Utöver dessa grundläggande bestämmelser finns särskilda regler för offentlig förevisning av djur (se nedan). Djurskyddslagen innehåller också en bestämmelse om att den som håller eller på något annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får därutöver meddela föreskrifter om krav på särskild kompetens eller utbildning vid viss djurhållning (2 kap. 3 §). Sådana föreskrifter finns t.ex. i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker med mera (närmare om dessa nedan).

När det gäller offentlig förevisning av djur kan det inledningsvis nämnas att artskyddsförordningen (2007:845) innehåller vissa bestämmelser om förutsättningarna för att mot betalning eller annars yrkesmässigt över huvud taget få visa levande djur av vissa viltlevande arter för allmänheten (se 40 § om att djurparker måste ha tillstånd från länsstyrelsen för detta och 44 § om att övrig offentlig förevisning som sker mot betalning eller yrkesmässigt måste anmälas till länsstyrelsen). Vid all offentlig förevisning av arter som finns listade i bilaga A till förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EU:s Citesförordning) krävs det dessutom intyg från Jordbruksverket. Huvudprincipen är att det är förbjudet att offentligt förevisa dessa arter, men behörig myndighet i medlemsstaterna kan bevilja undantag (artikel 8).

Enligt 3 kap. 1 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att, på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande, träna djur för eller använda djur vid bl.a. föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten. Av andra stycket i bestämmelsen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bl.a. får meddela ytterligare föreskrifter om träning och användning av djur vid sådana föreställningar eller förevisningar.

Särskilda bestämmelser om offentlig förevisning av djur vid cirkusar och liknande verksamheter finns i 3 kap. djurskyddsförordningen. Av 3 kap. 3 § framgår bl.a. att djur inte får flyttas runt och i samband med det förevisas offentligt i burar eller andra utrymmen eller inhägnader som begränsar deras rörelsefrihet på liknande sätt som en bur. I bestämmelsen finns också en uppräkningslista av de djur som det inte heller på annat sätt är tillåtet att flytta runt och i samband med det förevisa offentligt. Några av de djurslag som räknas upp är apor, rovdjur (med undantag för tamhundar och tamkatter), noshörningar, flodhästar, säldjur och elefanter.

I den s.k. cirkusföreskriften, dvs. Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:4, senast ändrad genom 2021:28) om cirkusdjur finns generella bestämmelser om skötsel och hållande av cirkusdjur. I andra kapitlet finns även specifika bestämmelser för vissa djurslag. För de djurslag som inte nämns i andra kapitlet ska skötsel- och måttbestämmelser i vissa

andra av Jordbruksverkets föreskrifter tillämpas vid turné (3 § cirkusföreskriften). För exotiska och icke-domesticerade djur ska bestämmelserna i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m. tillämpas. Vissa bestämmelser i den föreskriften behöver dock inte uppfyllas av cirkusar, bl.a. kraven på att det ska finnas en ansvarig veterinär och i vissa fall även zoolog, se mer nedan (3 § första stycket 4).

I Jordbruksverkets föreskrifter om djurhållning i djurparker m.m. anges att den som ansvarar för djurhållningen och för den övergripande skötseln av djuren vid anläggningen ska ha lämplig utbildning eller erfarenhet av aktuella djurslag (1 kap. 8 §). Enligt föreskrifterna ska det också finnas en veterinär som svarar för sjukdomsförebyggande åtgärder, veterinärmedicinsk rådgivning och behandling, journalföring, rådgivning i djurskydds- och smittskyddsfrågor, upprättande av hygienprogram, provtagningar, fodersammansättning och övriga skötselfrågor. Veterinären ska besöka anläggningen regelbundet, dock minst varje kvartal (1 kap. 9 §). Vidare ska en djurparkszoolog finnas på de djurparker som visar de slags djur som anges i 2–9, 11, 14 och 15 kap. i föreskrifterna (bl.a. primater, rovdjur och säldjur, elefanter samt kräldjur och groddjur). Zoologen ska svara för rådgivning när det gäller utformning och berikning av miljön, antal och sammansättning av djur i djurutrymmen, avel, djurskyddsfrågor, fodersammansättning och övriga skötselfrågor samt svara för att det förs en uppdaterad djurförteckning (1 kap. 10 §). I samma bestämmelse uppställs vissa krav på zoologens formella kompetens liksom att zoologen ska besöka djurparken regelbundet, dock minst en gång per halvår.

Jordbruksverkets föreskrifter om djurhållning i djurparker innehåller också detaljerade bestämmelser om krav på storlek och utformning av de utrymmen där djuren vistas. För kattdjur finns bestämmelserna i 6 kap. 3–9 §§, för delfiner i 7 kap. 1–4 §§ och för elefanter i 8 kap. 1–3 §§.

Länsstyrelserna är behöriga myndigheter att kontrollera att djurskyddsbestämmelserna följs. Enligt 3 kap. 6 § djurskyddsförordningen får en djurpark eller liknande anläggning inte tas i bruk för offentlig föreläsning av djur innan den har godkänts av länsstyrelsen. Detsamma gäller vid omflyttning av djuren och vid ny-, till- eller ombyggnad av någon betydelse. Särskilda regler om kontroll av cirkusar finns i 8 kap. 12 § djurskyddsförordningen och i 1 kap. 5–9 §§ cirkusföreskriften. Här föreskrivs bl.a. att länsstyrelsen ska inbesiktiga en cirkus innan den har sin första föreställning för året. Av bestämmelserna följer också att kontrollmyndigheten, om den upptäcker allvarliga eller upprepade brister i djurhållningen, kan förbjuda cirkusen att påbörja eller fortsätta sin turné.

Hästtävlingar

I 2 kap. 9 § första stycket djurskyddslagen anges att djur inte får agas, tillfogas skada eller överansträngas. Av andra stycket i samma bestämmelse framgår att utrustning – med vissa undantag som anges i tredje stycket – inte får

användas på ett sätt som kan orsaka djuret lidande eller skada. Av 3 kap. 1 § första stycket i samma lag följer att det är förbjudet att på ett sådant sätt att djur utsätts för lidande träna djur för eller använda djur vid tävlingar eller prov. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om träning eller användning av djur som avses i bestämmelsen samt om undantag från förbudet mot att träna djur för eller använda djur vid prov på ett sådant sätt att de utsätts för lidande (3 kap. 1 § andra stycket djurskyddslagen). Enligt 2 kap. 3 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:26) om träning och tävling med djur får utrustning, hjälpmedel eller metoder inte användas på ett sådant sätt att det kan medföra skada eller annat fysiskt eller psykiskt lidande för djuret.

Enligt 3 kap. 2 § djurskyddslagen får ett djur som tränas för eller deltar i en tävling eller ett prov inte utsättas för dopning eller andra otillbörliga åtgärder som kan påverka djurets prestationsförmåga eller temperament. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, enligt andra stycket, meddela föreskrifter om förbudet enligt första stycket. Med dopning avses enligt 6 kap. 2 § i SJVFS 2019:26 åtgärder som genom tillförsel av läkemedel eller substanser kan påverka djurets prestationsförmåga eller temperament så att något av följande kan inträffa:

1. Djurets hälsotillstånd påverkas under träning för eller deltagande i tävling.
2. Djuret ansträngs eller belastas hårdare än vad det är tränat för eller kan riskera att åsamkas skada på annat sätt på grund av att prestationsförmågan höjs eller sänks.
3. Skada, smärta eller sjukdom döljs eller en sjukdomsprocess påverkas hos djuret under träning för eller deltagande i tävling. Detta inkluderar även åtgärder som kan ge negativa konsekvenser för djuret som visar sig först efter tävlingstillfället.

Med otillbörliga åtgärder avses enligt 6 kap. 3 § SJVFS 2019:26 åtgärder som genom annan behandling än genom tillförsel av läkemedel eller substanser kan påverka djurets prestationsförmåga eller temperament så att något av följande kan inträffa:

1. Djurets hälsotillstånd påverkas under träning för eller deltagande i tävling.
2. Djuret ansträngs eller belastas hårdare än vad det är tränat för eller kan riskera att åsamkas skada på annat sätt på grund av att prestationsförmågan höjs eller sänks.
3. Skada, smärta eller sjukdom döljs eller en sjukdomsprocess påverkas hos djuret under träning för eller deltagande i tävling. Detta inkluderar även åtgärder som kan ge negativa konsekvenser för djuret som visar sig först efter tävlingstillfället.

Bestämmelserna i 2 kap. 9 § första och andra stycket samt 3 kap. 1 § första stycket och 2 § första stycket djurskyddslagen är straffsanktionerade enligt 10 kap. 1 § samma lag. Bestämmelserna som meddelats av regeringen i förordningar eller av Jordbruksverket i föreskrifter är straffbelagda enligt 10 kap. 5 § djurskyddslagen.

Ett motionsyrkande om användning av spö vid hästtävlingar behandlades i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU24 Ny djurskyddslag. I sitt ställningstagande anförde utskottet följande:

När det gäller frågan om spödrivning vid hästtävlingar instämmer utskottet med motionären i fråga om att det är viktigt att djurskyddet upprätthålls i verksamhet där hästar deltar i tävlingar. Utskottet noterar att det nuvarande förbudet mot att utsätta djur för lidande vid tävlingar förs över till den nya lagen och att regeringen dessutom föreslår att det införs en ny bestämmelse om att utrustning inte får användas på ett sätt som tillfogar djuret skada. Utskottet noterar också att det vid aktuella tävlingar ska tjänstgöra ban- och tävlingsveterinärer som ska meddela kontrollmyndigheten om någon bryter mot djurskyddslagens bestämmelser. Utskottet förutsätter att arbetet med att bevaka att djurskyddslagens bestämmelser följs bedrivs i enlighet med lagens intentioner. Motion 2017/18:801 (S) kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Ett motionsyrkande om att införa förbud mot att använda spö på hästar i frammaningssyfte prövades vidare av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2020/21:MJU10 Djurskydd. Utskottet ansåg att motionen inte motiverade någon åtgärd och anförde följande:

Utskottet konstaterar att det enligt djurskyddslagen är förbjudet att utsätta djur för lidande vid tävlingar. Det är även förbjudet att, såväl vid tävlingar som i övrigt, använda utrustning på ett sätt som kan orsaka djur lidande eller skada. Enligt utskottets mening är inte användningen av spö vid tävlingar i sig problematisk, utan problemet uppstår om spödrivningen sker på ett sätt som kan orsaka hästen lidande eller skada. Utskottet noterar att det ska tjänstgöra ban- och tävlingsveterinärer vid hästtävlingar och att dessa bl.a. har till uppgift att rapportera eventuella överträdelser av djurskyddslagens bestämmelser. Utskottet noterar också att överträdelser av de nu beskrivna förbuden är straffsanktionerade. Enligt utskottets mening är det nuvarande regelverket tillräckligt för att kunna upprätthålla ett gott djurskydd i samband med hästtävlingar.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Svenska Ridsportförbundet (SVRF) organiserar stora delar av den svenska hästsporten. Förbundet och dess föreningar arbetar enligt SVRF aktivt med den värdegrund som hela idrottsrörelsen vilar på i SVRF:s stadgar och idéprogrammet Idrotten vill. Genom omfattande utbildningsverksamhet, stöd till föreningsutveckling, särskilda satsningar som Trygg i stallet och Trygg i ridsporten utvecklar SVRF och dess föreningar en verksamhet som vilar på idrottsrörelsens fyra grundpelare – demokrati och delaktighet, glädje och gemenskap, allas rätt till idrott samt rent spel.

Tolv av de större aktörerna inom den svenska hästsektorn samverkar i Hästnäringens Representationsråd (HRR). Rådet bildades under våren 2008 på initiativ av Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS). I HNS styrelse sitter representanter från Aktiebolaget Trav och Galopp (ATG), Lantmännens Riksförbund (LRF) och SVRF. Syftet med HRR är att föra samman de stora aktörerna i ett gemensamt forum. Rådet möts två gånger om året och diskuterar då samt tar ut kompassriktningen för de stora gemensamma frågorna som rör svensk hästnäring.

Hästnäringen enades hösten 2010, genom beslut i HRR, om en gemensam värdegrund för träning och tävling med häst enligt följande:

- Hästens välbefinnande kommer alltid i första hand.
- Alla som på ett eller annat sätt har hand om hästar ska agera på ett sådant sätt att hästen skyddas mot skada och inte far illa vid träning och tävling.
- Ingen häst får tränas eller tävlas med metoder som skadar eller skrämmer hästen.
- Hästen ska tränas och tävlas i enlighet med utbildningsnivå och förmåga.
- Hästar får inte medicineras eller på andra sätt påverkas i syfte att förbättra prestationsförmågan eller för att dölja skador.
- Hästen ska vara frisk, i god kondition och väl förberedd för tävlingstillfället.
- Sportutövarnas förhållningssätt gentemot hästen ska präglas av kunskap och respekt.
- Det är utövarnas ansvar att kontinuerligt utbilda sig själva och sina hästar.
- Dopning, alkohol och andra droger hör inte hemma i hästsporten.
- Vid tävling ska hänsyn tas till medtävlade och deras hästar.
- Kamratskap och samarbetsvilja är av största vikt.

Enligt HRR arbetar hästnäringens organisationer kontinuerligt med kompetensutveckling och med att säkerställa att den gemensamma värdegrunden för seriöst företagande inom hästnäringen finns med i befintliga utbildningar för företagare och verksamhetsledare.

Våren 2019 behandlade kulturutskottet ett likalydande motionsyrkande som det som nu är aktuellt. Kulturutskottet avstyrkte yrkandet och anförde följande (bet. 2018/19:KrU10):

Utskottet anser att det inte är en fråga för riksdagen att ta ställning till utvecklingen av värdegrunden för tävling med häst, men kan konstatera att hästnäringens organisationer kontinuerligt arbetar med att kompetensutveckla och säkerställa att den gemensamma värdegrunden för träning och tävling med häst följs.

Djur för förevisning och tävling i övrigt

Aktiviteter som tjuvfäktning omfattas i dag inte av EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning. Djur som föds upp för, hålls för eller avlivas vid kultur- och sportevenemang undantas från tillämpningsområdet för direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur (artikel 1.2) och förordning (EU) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning (artikel 1.3 a iii). Detta återspeglas också i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) där det anges att unionen och medlemsstaterna fullt ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser, samtidigt som bl.a. medlemsstaternas kulturella traditioner och regionala arv ska respekteras (artikel 13). Därmed regleras aktiviteter av detta slag av medlemsstaternas nationella lagstiftning.

Kommissionen har i Från jord till bord-strategin¹² aviserat en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning. Kommissionen genomför för närvarande en utvärdering av det befintliga regelverket, och ett lagförslag väntas i slutet av 2023. Enligt uppgift från Regeringskansliet (Näringsdepartementet) är det inte omöjligt att frågan om tjuvfäktning, tjurrusningar och liknande aktiviteter kan bli föremål för diskussioner i samband med det.

När det gäller stödmöjligheter har Regeringskansliet (Näringsdepartementet) uppgett att Europaparlamentet i sin allmänna inriktning i förhandlingarna om EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) för 2023–2027 hade förslag om att kopplade stöd till djur som används till tjuvfäktning inte skulle vara tillåtna. I den slutgiltiga överenskommelsen om den gemensamma jordbrukspolitikens utformning 2023–2027, som slöts mellan rådet, kommissionen och parlamentet under hösten 2021, finns det inte med någon reglering som begränsar möjligheten att ge produktionskopplat stöd specifikt till djur som föds upp för tjuvfäktning. Frågan verkar dock leva eftersom Europaparlamentet, i den genomföranderapport om produktionsdjurens välbefinnande som antogs av parlamentet den 16 februari 2022 (2020/2085(INI)), med eftertryck uppmanar medlemsstaterna att utesluta möjligheten för jordbrukare att få frivilligt kopplat stöd från den gemensamma jordbrukspolitikens för nötkreatur vars slutdestination är försäljning till verksamheter med koppling till tjuvfäktning, genom att proportionellt utesluta samma antal nötkreatur från stödet (punkt 23).

Utskottets ställningstagande

Regler om vilka djur som får förevisas

Inledningsvis vill utskottet betona att det är av största vikt att Sverige har ett starkt djurskydd för alla djur. Enligt djurskyddslagen ska djur – inklusive cirkusdjur och djur i djurparker – behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djur ska vidare hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och så att beteendestörningar motverkas. Dessutom innehåller lagen en särskild bestämmelse om att djur inte får utsättas för lidande vid t.ex. förevisning för allmänheten. Vidare innehåller djurskyddsförordningen bestämmelser om vilka djur det är förbjudet att förevisa offentligt vid cirkusar och liknande verksamheter där djuren flyttas från ort till ort. Utöver detta innehåller den s.k. cirkusföreskriften bestämmelser som syftar till ett starkt djurskydd. Med hänvisning till dessa befintliga regleringar avstyrker utskottet de motioner som efterfrågar en s.k. positiv lista för vilka djur som får hållas på cirkus, dvs. 2021/22:2457 (SD) yrkande 8, 2021/22:3033 (SD) och 2021/22:4061 (MP) yrkande 63.

¹² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem (COM(2020) 381).

När det gäller frågan om vilka djur som ska få hållas i djurparker konstaterar utskottet att djurparker inte får tas i bruk innan de har godkänts av länsstyrelsen. Enligt djurskyddslagen finns det krav på att djurhållaren eller den som på något annat sätt tar hand om ett djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Detta är ett krav som omfattar även djurparker. När det gäller djurparker har Jordbruksverket i föreskrifter dessutom närmare specificerat att en djurpark måste ha tillgång till veterinär och, om parken visar delfiner, zoolog. Med det anförda konstaterar utskottet att det finns ett omfattande regelverk som ska garantera att de djur som hålls i djurparker behandlas väl och att djuren ges goda förutsättningar för ett naturligt beteende. Utskottet föreslår därför att motionerna 2021/22:262 (SD) i denna del och 2021/22:4061 (MP) yrkande 64 lämnas utan åtgärd.

I fråga om likabehandling av cirkusföretag vill utskottet framhålla att de verksamhetsformer där djur används för förevisning och tävling på många sätt skiljer sig åt. De djur som används för utställningar och tävlingar är oftast av domesticerad art, t.ex. katter, hundar och hästar, och har därmed andra behov än icke-domesticerade djur. Djur som hålls på cirkus är i många fall icke-domesticerade, transporteras regelbundet mellan olika platser och tränas ofta för att utföra konster. Även i djurparker hålls företrädesvis icke-domesticerade djur, men i dessa parker råder andra förutsättningar och djuren kan där i större utsträckning än vid en cirkus ges förutsättningar för ett naturligt beteende. När det gäller djurparker ställs det dessutom, utöver djurskyddslagens grundläggande krav på att den som håller eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov, särskilda krav på att det finns tillgång till veterinär och i vissa fall även zoolog. Djurskyddsaspekten gör sig således olika starkt gällande för olika slags verksamheter där djur används för tävling och förevisning, och utskottet anser att det av djurskyddsskäl finns anledning till den särreglering av cirkusverksamhet som redovisas ovan. Utskottet är därför inte berett att ta initiativ till en sådan utredning som efterfrågas i motion 2021/22:3880 (KD) yrkande 49 och föreslår därför att yrkandet avslås.

Hästävlingar

Utskottet konstaterar att det enligt djurskyddslagen är förbjudet att utsätta djur för lidande vid tävlingar. Det är enligt samma lag inte heller tillåtet att utsätta djur som tränas för eller deltar i en tävling för dopning eller liknande. Det är även förbjudet att, såväl vid tävlingar som i övrigt, använda utrustning på ett sätt som kan orsaka djur lidande eller skada. När det gäller användningen av spö vid hästävlingar vidhåller utskottet den uppfattning som utskottet gav uttryck för förra året, nämligen att det inte är användningen av spö i sig som är problematisk utan att det är om den utrustningen används på ett sätt som kan orsaka hästen lidande eller skada. Utskottet vidhåller även i övrigt sitt tidigare uttalande om att det nuvarande regelverket är tillräckligt för att upprätthålla ett gott djurskydd i samband med hästävlingar. Motion

2021/22:4061 (MP) yrkande 33 motiverar mot den bakgrunden inte någon åtgärd från utskottets sida, och utskottet föreslår därför att motionen avslås.

När det gäller frågan om att utveckla värdegrunden för tävlingar med häst konstaterar utskottet att kulturutskottet under våren 2019 behandlade ett motionsyrkande med samma lydelse som det som nu är aktuellt. Kulturutskottet uttalade då bl.a. att det inte är en fråga för riksdagen att ta ställning till utvecklingen av den aktuella värdegrunden. Utskottet gör ingen annan bedömning än den som kulturutskottet då gjorde och avstyrker därför motion 2021/22:3109 (M) yrkande 5.

Djur för förevisning och tävling i övrigt

Utskottet vill inledningsvis beklaga att aktiviteter som tjurfäktning, tjurrusningar och liknande inte omfattas av EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning. Som redovisas ovan kan dock frågan om dessa slags aktiviteter komma att bli föremål för diskussioner i samband med den översyn av EU:s djurskyddslagstiftning som pågår och där kommissionen har aviserat ett lagförslag under nästa år. Utskottet ser med stort intresse fram emot resultatet av detta arbete. Vidare konstaterar utskottet det saknas regler inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) som begränsar möjligheten att ge produktionskopplat stöd specifikt till djur som föds upp för tjurfäktning. Europaparlamentet har dock nyligen uppmanat medlemsstaterna att utesluta möjligheten för jordbrukare att få frivilligt kopplat stöd inom GJP för nötkreatur som säljs till verksamheter med koppling till tjurfäktning. I avvaktan på utfallet av det pågående arbetet med djurskyddslagstiftningen och Europaparlamentets uppmaning i stödfrågan föreslår utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 12 i denna del för närvarande lämnas utan åtgärd.

Offentlig kontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen

Jämför reservation 23 (M, C, V, KD, MP), 24 (M), 25 (SD), 26 (MP), 27 (SD) och 28 (V, MP).

Motionerna

Ny teknik, digitalisering och artificiell intelligens

I kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 34 föreslås att ny teknik och digitalisering i ökad utsträckning ska kunna användas på slakterier för att minska risken att djur utsätts för onödigt lidande. Motionärerna anför att den pågående digitala revolutionen med ny teknik och artificiell intelligens kan skapa nya möjligheter inom lantbruket. Potentialen är enligt motionärerna stor och nya tekniska lösningar och plattformar kan

förändra dagens arbetssätt, och tillgängliga tekniska data kan även användas för att automatisera myndighetsutövning.

Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar

Enligt kommittémotion 2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3 bör regeringen verka för bättre kontroll av hur djur behandlas på slakterier, för att upptäcka brister i djurhållning. I yrkande 4 i samma motion föreslås därför att regeringen ska utreda om krav på kameraövervakning ska införas på vissa småskaliga slakterier.

I kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 12 föreslår motionärerna att frågan om hur kroppskameror och övervakningskameror kan användas för att underlätta kontrollarbetet på djurgårdar och slakterier ska utredas.

Enligt kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 28 bör slakterier kameraövervakas för att möjliggöra efterkontroll av förhållanden vid slakt.

Liknande yrkanden finns i motion 2021/22:1832 av Annicka Engblom m.fl. (M) där det föreslås att det bör införas obligatorisk kameraövervakning på slakterier och i motion 2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 där motionärerna föreslår att det ska införas krav på videoövervakning vid slakterier.

Övrigt om offentlig kontroll

I kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 11 föreslås att det ska tillsättas en utredning om hur systemet för djurskydds-kontroll kan förbättras. En utredning behövs enligt motionärerna bl.a. eftersom flera uppgifter pekar på att tillsynen inte fungerar tillfredsställande.

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 24 föreslås att resurserna för länsstyrelsernas djurskyddstillsyn ska förstärkas. I samma motion yrkande 26 föreslår motionärerna att det ska upprättas en funktion med särskilt utbildade kontrollanter som kontrollerar djurtransporter på vägarna.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Sedan den 14 december 2019 tillämpas EU:s kontrollförordning¹³. Förordningen reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av

organiseras, finansieras och genomförs. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning. I artikel 9 regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas. Där framgår bl.a. att de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens ska utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska bl.a. beakta identifierade risker som är förbundna med djur och varor, aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll och tillförlitligheten i aktörernas egenkontroll. Kontrollen ska som huvudregel genomföras utan förvarning.

I regeringens proposition 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning föreslogs ändringar som syftar till att anpassa svensk lagstiftning till förordningen. På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen den 25 februari 2021 att anta regeringens förslag till ändringar i ett antal lagar, bl.a. djurskyddslagen (bet. 2020/21:MJU6, rskr. 2020/21:198). De nya reglerna trädde i huvudsak i kraft den 1 april 2021.

Med uttrycket offentlig kontroll avses i djurskyddslagen dels offentlig kontroll enligt EU:s kontrollförordning, dels kontroll i övrigt av att djurskyddslagen och föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen följs (1 kap. 4 a §). Enligt 8 kap. 1 § djurskyddslagen utövar länsstyrelserna och de andra statliga myndigheter som regeringen bestämmer (kontrollmyndigheterna) offentlig kontroll.

Länsstyrelserna arbetar förebyggande med information och utbildning för bl.a. djurägare. Länsstyrelserna kontrollerar också att de som har djur följer bestämmelserna om djurskydd. Kontrollen gäller främst företag och andra som håller flera djur, t.ex. lantbruk, kennlar och stuterier. Privatpersoner med sällskapsdjur kontrolleras inte regelmässigt, men även privatpersoner kan få kontrollbesök om någon gör en anmälan till länsstyrelsen. Länsstyrelserna utför även kontroller av djurtransporter. Alla typer av djurtransporter kan komma att kontrolleras, allt från enstaka hundar i bil till större slakttransporter.

Livsmedelsverket utövar, genom de officiella veterinärerna och de officiella assistenterna på slakterierna, de djurskyddskontroller som krävs enligt EU:s kontrollförordning (8 kap. 9 § djurskyddsförordningen). Livsmedelsverket beskriver djurskyddskontrollerna i samband med slakt på bl.a. följande sätt:

Varje djur som slaktas i Sverige kontrolleras, med vissa få undantag. Livsmedelsverkets veterinärer besiktigar det levande djuret före slakt och

Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordning om offentlig kontroll, här kallad kontrollförordningen).

besiktigar köttet efter slakt. På stora slakterier finns Livsmedelsverkets veterinärer på plats hela tiden som slakt pågår. Vi kontrollerar även att djuren hanteras enligt djurskyddslagstiftningen i samband med slakten och under den tid djuren är på slakteriet. Det kan till exempel gälla att djuren ska bedövas och slaktas på rätt sätt. På mindre slakterier kontrolleras djuren och köttet på samma sätt men där finns inte Livsmedelverket på plats under hela tiden som slakt pågår.

— — —

I Sverige sker kontroller både på gården och i slakterierna. Kontrollerna är viktiga, men det är viktigt att komma ihåg att kvalitén i djurskydd i grunden skapas av dem som arbetar nära djuren, djurägare, transportörer med flera – alltså inte i första hand av kontroller.

Möjligheterna att använda moderna tekniska lösningar för kontroll är begränsade; exempelvis måste en veterinär vara närvarande på slakterier vid varje tillfälle som ett djur slaktas. För att kontroll med digital teknik ska kunna tas i bruk krävs ändringar i regelverket på EU-nivå. Livsmedelsverket anser att det finns skäl för att arbeta för att EU-reglerna utvecklas så att kontroll på distans blir möjlig. Utveckling av kontroll med hjälp av digitala verktyg pågår på flera olika platser i världen, inklusive i Sverige, och Livsmedelsverket är en drivande myndighet i sammanhanget. Livsmedelsverket arbetar under 2021–2023 för att ta fram en modell för kontroll på distans. Modellen ska skapa en helhetsbild över var, när och hur kontroll på distans kan användas med bibehållen livsmedelssäkerhet och bibehållet djur- och smittskydd. Systemet ska dessutom vara ekonomiskt försvarbart. Enligt Livsmedelsverket kan resultaten av projektet användas i arbetet med att förändra den aktuella EU-lagstiftningen. Livsmedelsverket har initierat och finansierat en studie som har tagit fram och testat en metod för besiktning efter slakt med hjälp av digital bild- och ljudöverföring. Studien, som har genomförts av SLU, visar att

- besiktning efter slakt av gris kan utföras med hjälp av en vanlig smart mobiltelefon av god kvalitet, monterad på handryggen
- det fordras ungefär 2–3 Mbit/s bandbredd för att tekniken ska fungera
- tekniken är tillförlitlig vid besiktning efter slakt och är ungefär lika god som vid besiktning på plats
- den använda tekniken inte tycks påverka sannolikheten att registrera förändringar i slaktkroppen och tillhörande organ vid besiktning efter slakt
- inga tydliga negativa konsekvenser för livsmedelssäkerhet, smittskydd eller djurskydd kunde påvisas när tekniken användes vid besiktning efter slakt.

Jordbruksverket har utarbetat en vägledning för djurskyddskontrollen vid slakterier (dnr 31-298/11) som kompletteras av Livsmedelsverkets instruktioner.

Jordbruksverket ska samordna övriga kontrollmyndigheter och ge stöd, råd och vägledning till dem. Jordbruksverket ska senast den 15 april varje år lämna en nationell djurskyddsrapport till Regeringskansliet. Rapporten ska innehålla

statistik om och en analys av hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar (8 kap. 10 § djurskyddsförordningen). I den nationella djurskyddsrapporten för 2020 (Djurskyddskontrollen 2020 – En redovisning av kontrollmyndigheternas arbete) konstaterar Jordbruksverket bl.a. att de resurser som länsstyrelserna lägger på djurskyddskontroller successivt har ökat med ca 19 procent mellan 2016 och 2020.

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar i ett gemensamt råd, Rådet för djurskyddskontroll. Rådet har till uppgift att verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv (8 kap. 11 § djurskyddsförordningen).

I resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/2:1 utg.omr. 23) bedömer regeringen att länsstyrelserna, trots att den pågående pandemin har påverkat möjligheterna för länsstyrelserna att genomföra djurskyddskontroller, har lyckats uppnå en balans mellan rutinkontroller och anmälningskontroller. Grundat på uppgifter om bl.a. andelen anläggningar i högsta riskklass som har kontrollerats konstaterar regeringen att livsmedelskontrollen i ledet efter primärproduktion fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Samtidigt finns kvarvarande brister i en mindre andel av kontrollmyndigheterna.

Riksdagen beslutade den 14 december 2021 att för budgetåret 2022 anslå 615 698 000 kronor till Jordbruksverket (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23, bet. 2021/22:MJU2, rskr. 2021/22:99). Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2022 framgår att minst 5 000 000 kronor bör användas till arbetet med djurskyddskontrollen (villkor för anslaget 1:8, anslagspost 1.5).

Den 1 december 2021 beslutade riksdagen att inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåret 2022 anslå 3 493 121 000 kronor till anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. (prop. 2021/22:1 utg.omr. 1, bet. 2021/22:KU1, rskr. 2021/22:65–72).

Riksrevisionen har genomfört en granskning i fråga om huruvida automatiserade myndighetsbeslut uppfyller kraven på effektivitet och rättssäkerhet och presenterat denna i rapporten Automatiserat beslutsfattande i statsförvaltningen – effektivt, men kontroll och uppföljning brister (RiR 2020:22). Granskningen avsåg tre myndigheters automatiserade beslutsfattande: föräldrapenning vid Försäkringskassan, årlig inkomstbeskattning av privatpersoner vid Skatteverket och körkortstillstånd vid Transportstyrelsen. Riksrevisionens övergripande slutsats var att automatiseringen av beslutsfattandet hade lett till ökad effektivitet och att rättssäkerheten, i form av ökad likabehandling och förutsebarhet, hade förbättrats. Samtidigt konstaterade Riksrevisionen att det också hade framkommit en del brister, bl.a. i myndigheternas arbete med att hantera ärenden med hög risk för fusk och fel. Vidare konstaterade Riksrevisionen att det utförs en alltför begränsad uppföljning av att beslut som fattats automatiserat blivit korrekta. Vidare konstaterades i rapporten att myndigheterna även riskerar att likadana fall inte behandlas på samma sätt i kontrollarbetet samt att dokumentationen av den automatiserade handläggningen inte är tydlig och läsbar. Vidare bedömde

Riksrevisionen att regeringen bör ge Myndigheten för digital förvaltning (Digg) i uppdrag att ta fram kunskapsunderlag för hur arbetet med automatiserade beslutsprocesser kan struktureras för att ge bättre förutsättningar för effektiva, rättssäkra och korrekta automatiserade beslut.

I regeringens skrivelse 2020/21:88 Riksrevisionens rapport om automatiserat beslutsfattande i statsförvaltningen anförde regeringen bl.a. följande om sina åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser:

Genom inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning 2018 har regeringen förbättrat de långsiktiga förutsättningarna för en effektiv styrning och samordning av offentliga digitala system och insatser. Myndigheten har i uppgift att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig.

Frågor som gäller ny teknik och automatiserade beslut och processer är ett område som regeringen har noterat som relevant att utveckla. Regeringen uppdrog den 5 december 2019 åt Myndigheten för digital förvaltning och Lantmäteriet att undersöka om det är möjligt att använda ny teknik, exempelvis artificiell intelligens och blockkedjor, för att i högre grad automatisera rutiner och processer för ärendehantering och beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen. Uppdraget slutredovisades den 15 december 2020. I slutrapporten presenterade myndigheterna en modell som aktörer inom offentlig förvaltning kan använda sig av om de vill införa automatiserat beslutsfattande i sin verksamhet. Genom att använda modellen kan aktören gå igenom ett antal steg för att säkerställa att besluten har belysts utifrån bl.a. rättsliga och säkerhetsmässiga perspektiv. Slutrapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Sammantaget bedömer regeringen att de planerade och genomförda åtgärder som redovisats innebär förbättrade förutsättningar för effektiva, rättssäkra och korrekta automatiserade beslut i statsförvaltningen.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Skrivelsen behandlades av konstitutionsutskottet i ett betänkande med samma namn (bet. 2020/21:KU28). Konstitutionsutskottet anförde att det är värdefullt att Riksrevisionen har granskat de statliga myndigheternas automatiserade beslutsfattande och att utskottet förutsätter att regeringen följer myndigheternas arbete med automatiserat beslutsfattande och att myndigheterna har de förutsättningar som krävs för ett effektivt, rättssäkert och korrekt beslutsfattande. Utskottet föreslog att skrivelsen skulle läggas till handlingarna. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (rskr. 2020/21:276).

Som framgår ovan slutrapporterade Digg och Lantmäteriet uppdraget om att testa ny teknik vid automatiserade beslut inom offentlig förvaltning den 15 december 2020 (I2019/03237/DF). I rapporten anförde Lantmäteriet och Digg att den s.k. förtroendemodellen för automatiserat beslutsfattande inom offentlig förvaltning, vilken beskrivs närmare i rapporten, kan vara en viktig del för att bibehålla förtroende och tillit till den svenska offentliga förvaltningen. Förtroende och tillit kan enligt myndigheterna ses som en förutsättning för att exempelvis lyckas med effektivisering, som är ett viktigt

område i de riksdagsbundna målen för digitalisering. Förtroendemodellen kan också vara ett svenskt bidrag till att skapa god ordning och reda i den europeiska/globala digitaliserade offentliga förvaltningen. Mot denna bakgrund rekommenderade Lantmäteriet och Digg regeringen att ge Digg ett uppdrag att utveckla, skala upp och etablera modellen i Sverige och EU.

Den 17 juni 2021 gav regeringen Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Digg och Skatteverket i uppdrag att främja den offentliga förvaltningens förmåga att använda artificiell intelligens (AI) i syfte att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft (I2021/01825). Enligt uppdraget ska myndigheterna bl.a. utveckla den förtroendemodell för automatiserat beslutsfattande som Digg och Lantmäteriet har tagit fram (se ovan) för att göra det möjligt att använda den som ett frivilligt ramverk inom offentlig förvaltning. Uppdraget ska rapporteras löpande och ska slutredovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 20 januari 2023.

Som beskrivits ovan är det Livsmedelsverket som, genom de officiella veterinärerna och de officiella assistenterna på slakterierna, utövar de djurskyddskontroller som krävs enligt EU:s kontrollförordning (8 kap. 9 § djurskyddsförordningen).

Frågan om kamerabevakning på slakterier behandlades av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2003/04:MJU14. Utskottet anförde i det betänkandet i huvudsak följande (s. 33 f.):

När det gäller kravet i vissa motioner på att införa kameraövervakning på slakterier för att kontrollera att djurskyddsbestämmelserna efterlevs vill utskottet anför följande. Svenska slakterier är privata företag och staten kan inte tvinga dem att visa upp sin verksamhet för medier eller allmänhet. Jordbruksministern har i ett frågesvar givit den ytterligare aspekten på mediernas tillträde till slakterilokalerna att ingen som arbetar på ett slakteri skall behöva utsättas för risker genom exponering i medierna. Inom slakteribranschen har både personer och egendom under senare år blivit utsatta för hot från odemokratiska grupper. Hoten har varit av ett sådant slag att man av säkerhetsskäl beslutat att inte tillåta fotografering eller inspelning i lokalerna. Jordbruksministern ansåg det vara svårt att ifrågasätta att näringen på detta sätt värnar om de anställdas trygghet. Samtidigt anförde jordbruksministern att det bör vara självklart att slakterier i möjligaste mån är öppna för insyn så att allmänheten kan bilda sig en uppfattning om hur slakt går till. Kan konsumenterna försäkra sig om att djurhanteringen på svenska slakterier är god kan de också stödja verksamheten genom att köpa produkterna och på så sätt stimulera arbetet för ökat djurskydd. Jordbruksministern påminde om att tillsynsansvaret ligger på kommunal nivå och att Sveriges kommuner således har fått svenska folkets uppdrag att vara offentlighetens ögon även vad gäller djurskydd på slakterier (svar på fråga 2000/01:529 om öppenhet att granska slakterier).

Miljö- och jordbruksutskottet instämde i vad jordbruksministern anført och avstyrkte motionerna.

Den 1 augusti 2018 trädde den nya kamerabevakningslagen (2018:1200) i kraft (prop. 2017/18:231, bet. 2017/18:JuU36, rskr. 2017/18:391). Därmed upphävdes den tidigare kameraövervakningslagen. En anledning till att den äldre lagen ersattes med en ny var att det fanns vissa problem med

tillämpningen av den tidigare lagstiftningen. Ett av problemen var att rättspraxis utvecklats på ett sätt som innebar alltför begränsade möjligheter att få tillstånd till kameraövervakning. Avsikten med den nya lagen var bl.a. att förbättra möjligheterna att använda kamerabevakning samtidigt som integritetsskyddet förstärktes. Regeringen konstaterade att det är angeläget att lagstiftningen inte hindrar en berättigad användning av ny teknik. Genom den nya lagen anpassades också bestämmelserna till de nya EU-reglerna om dataskydd. Kamerabevakningslagen är till stora delar ett komplement till de allmänna reglerna om behandling av personuppgifter. Den innehåller bara de bestämmelser som särskilt behövs för kamerabevakning. När en viss fråga inte är reglerad i lagen gäller EU:s dataskyddsförordning (GDPR) med anslutande föreskrifter i andra författningar. Syftet med kamerabevakningslagen är enligt 2 § att tillgodose behovet av kamerabevakning för berättigade ändamål och att skydda människor mot otillbörligt intrång i den personliga integriteten vid sådan bevakning. Med kamerabevakning avses i första hand att en tv-kamera, ett annat optisk-elektroniskt instrument eller en därmed jämförbar utrustning används på ett sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepade personbevakning. För att det ska vara fråga om kamerabevakning krävs enligt 3 § att utrustningen inte ska manövreras på platsen. Utrustning som finns i användarens omedelbara närhet och som fortlöpande styrs av användaren är att anse som manövrerad på platsen (prop. 2017/18:231 s. 136). Lagen omfattar därför inte handhållna kameror eller liknande utrustning och inte heller kameror som på annat sätt är kroppsburna, t.ex. en kamera som är fäst i en persons kläder eller monterad på en hjälm.

En motion om att utreda möjligheten att införa kamerabevakning på slakterier behandlades därefter av justitieutskottet i samband med beredningen av propositionen om en ny kamerabevakningslag. Justitieutskottet anförde i denna del följande i sitt ställningstagande:

Genom den nya lagen tillgodoses önskemålen om att möjligheterna till kamerabevakning ska underlättas. Lagen innebär dels ett begränsat tillståndskrav, vilket innebär att viss kamerabevakning inte längre omfattas av kamerabevakningslagen dels att möjligheterna att få tillstånd förbättras.

Justitieutskottet ansåg att yrkandet var tillgodosett genom den nya kamerabevakningslagen och att det inte heller i övrigt framkommit någon omständighet som gav anledning för riksdagen att ta något initiativ i frågan (bet. 2017/18:JuU36). Justitieutskottet vidhöll denna uppfattning i betänkande 2018/19:JuU12 och avstyrkte ett motionsyrkande om kamerabevakning på slakterier.

Under riksmötet 2019/20 behandlade justitieutskottet ett motionsyrkande om att införa obligatorisk kamerabevakning på slakterier, och i samband med det redogjorde justitieutskottet för miljö- och jordbruksutskottets uttalande (se ovan). I ställningstagandet vidhöll justitieutskottet sin tidigare framförda uppfattning att det inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ i fråga om kamerabevakning på slakterier och avstyrkte därför motion 2019/20:1465 (M) (bet. 2019/20:JuU27).

Den 20 januari 2021 besvarade landsbygdsminister Jennie Nilsson i ett sammanhang två skriftliga frågor, varav en handlade om videoövervakning av slakterier. Av det samlade svaret på frågorna (fr. 2020/21:1241 och fr. 2020/21:1242) framgick bl.a. följande:

[Markus Wiechel (SD)] har frågat mig om jag kan tänka mig att likt andra länder införa krav på videoövervakning av slakterier i syfte att effektivisera och förbättra tillsynen av svensk djurskyddslagstiftning och om inte, varför. [...]

Jag vill inledningsvis säga att jag blir illa berörd över de bilder vi sett i media. Djur är levande och kännande varelser och ska behandlas väl under hela livet och så även vid slakt.

Kamerabevakning på slakterier är en åtgärd med syfte att säkerställa att djurskyddsreglerna följs och som införts i fler andra länder. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är slakteriets ansvar att djuren behandlas väl från det att de kommer till slakteriet tills att de avlivas. På större slakterier finns en särskilt utsedd person som har ansvar för djurskyddet. Där finns också officiella veterinärer anställda av Livsmedelsverket som utför djurskyddskontroller i den dagliga, löpande verksamheten. En officiell veterinär besiktigar alltid djuren innan slakt, men det är slakteriets storlek som avgör om en officiell veterinär alltid finns på plats eller bara under delar av dagen. Vidare är det de officiella veterinärerna som utför djurskyddskontroller på slakterier, dessa kan vara planerade eller händelsestyrda och omfattar bl.a. hantering av djur, hållande och skötsel samt bedövning och avlivning. De officiella veterinärerna kan i akuta situationer fatta nödvändiga beslut för att förhindra djurlidande, t.ex. att förbjuda slakt eller besluta om omedelbar avlivning av djur. Precis som för andra verksamheter med djur har även länsstyrelserna till uppgift att utföra kontroller över djurskyddet på slakterierna.

Det finns flera aspekter att ta hänsyn till vid en diskussion om kamerabevakning på slakterier. Det handlar både om djurskyddet men också om skydd för enskildas integritet. Beroende på vilken aktör som skulle bedriva kamerabevakningen behöver olika rättsliga frågor övervägas, bl.a. hur ett krav på kamerabevakning förhåller sig till kamerabevakningslagen (2018:1200) och bestämmelser om dataskydd, sekretess och offentlig kontroll av djurskyddet på slakterier.

Regeringen kommer med intresse fortsätta följa frågan noga för att säkerställa att vi har så effektiva verktyg som möjligt.

Ett motionsyrkande om kamerabevakning på slakterier behandlades av miljö- och jordbruksutskottet senast under förra riksmötet i betänkande 2020/21:MJU10 Djurskydd. Under beredningen av ärendet informerade ett antal myndigheter och andra aktörer utskottet om hur regelverket och tillsynen fungerar i fråga om djurskydd och slakterier. Utskottet föreslog att motionen skulle lämnas utan åtgärd och uttalade följande:

Mot bakgrund av redovisningen ovan och den information som utskottet har fått från myndigheter och andra aktörer under beredningen av detta ärende konstaterar utskottet att regelverket och tillsynen i fråga om djurskydd och slakterier generellt sett fungerar väl. Samtidigt har det framkommit att det förekommer fall av bristande efterlevnad. I likhet med landsbygdsministern vill utskottet framhålla att det finns flera aspekter att

ta hänsyn till vid en diskussion om kamerabevakning på slakterier. Djurskyddet måste naturligtvis beaktas men också skyddet för enskildas integritet. Utskottet ser mycket allvarligt på de brister i efterlevnaden av regelverket som har redovisats och kommer att följa det fortsatta arbetet noga. Enligt utskottets bedömning är det dock för närvarande inte aktuellt att föreslå obligatorisk kamerabevakning vid slakt.

Utskottets ställningstagande

Ny teknik, digitalisering och artificiell intelligens

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av att ta tillvara digitaliseringens möjligheter för att, där det är lämpligt och möjligt, förenkla och effektivisera såväl offentlig kontroll och myndighetsutövning som arbetet inom lantbruket. Den offentliga kontrollen i samband med slakt är ett område där en ökad användning av ny teknik skulle kunna förenkla arbetet och minska kostnaderna för kontrollen. Utskottet välkomnar därför Livsmedelsverkets pågående arbete med att ta fram en modell som ska skapa en helhetsbild över var, när och hur kontroll på distans kan användas med bibehållen livsmedelssäkerhet och bibehållet djur- och smittskydd. Utskottet delar Livsmedelsverkets förhoppning om att resultatet av detta arbete kan användas för att driva på för en förändring av de EU-regler som för närvarande lägger hinder i vägen för att nyttja digitaliseringens möjligheter i samband med offentlig kontroll. Utskottet ser också positivt på genomförda och pågående insatser om automatiserat beslutsfattande och om att främja den offentliga förvaltningens förmåga att använda artificiell intelligens i syfte att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Med hänvisning till vad som nu anförs föreslår utskottet att motion 2021/22:3650 (C) yrkande 34 lämnas utan åtgärd.

Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar

När det gäller frågan om att införa krav på kamerabevakning vid slakterier vidhåller utskottet sina tidigare uttalanden i frågan. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att kroppskameror som manövreras på plats av den som bär kameran inte omfattas av kamerabevakningslagen och att användningen av sådana kameror därmed inte kräver tillstånd enligt den lagen. Användningen av kroppskameror aktualiserar dock, i likhet med användningen av utrustning som omfattas av kamerabevakningslagen, frågor om sekretess och dataskydd. De aspekter om integritetsskydd för enskilda som måste beaktas är därför i huvudsak desamma, oavsett vilket slags utrustning som används för att filma vid bl.a. slakterier. Utskottet noterar vidare att Livsmedelsverket för närvarande arbetar för att ta fram en modell för kontroll på distans och att resultaten av projektet kan komma att användas för att driva på en förändring av EU:s regelverk som i nuläget inte tillåter kontroll med digital teknik. Med det anförda anser utskottet att motionerna 2021/22:632 (SD) yrkande 1, 2021/22:1832 (M), 2021/22:2457 (SD) yrkande 12, 2021/22:3430 (M)

yrkandena 3 och 4 och 2021/22:4061 (MP) yrkande 28 för närvarande inte motiverar någon åtgärd. Därmed föreslår utskottet att yrkandena avslås.

Övrigt om offentlig kontroll

Av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2022 drar utskottet, i likhet med regeringen, slutsatsen att livsmedelskontrollen i ledet efter primärproduktion fortsätter att utvecklas i positiv riktning. Det har visserligen framkommit att det kvarstår vissa brister i tillsynen vid en mindre andel av kontrollmyndigheterna, men dessa ger inte anledning för utskottet att ta initiativ till en sådan utredning som efterfrågas i motion 2021/22:2457 (SD) yrkande 11. Utskottet föreslår därför att yrkandet avslås.

När det gäller frågan om resurser för djurskyddstillsynen konstaterar utskottet att riksdagen i samband med behandlingen av budgeten för 2022 har anslagit medel till såväl länsstyrelserna som Jordbruksverket som kan användas för djurskyddskontroll. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 24 avslås.

Utskottet konstaterar att länsstyrelserna har i uppdrag att kontrollera att djurskyddsreglerna följs och att detta kan göras bl.a. genom kontroller av djurtransporter. Utskottet förutsätter att den personal som utför kontrollerna har lämplig kompetens för uppdraget och ser därför inte behov av att gå vidare med det förslag som lämnas i motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 26. Därmed föreslår utskottet att yrkandet avslås.

Forskning och utvärdering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om resurser för forskning om bedövningsmetoder, alternativ till koldioxidbedövning vid slakt, utfasning av vissa bedövningsmetoder vid slakt samt minskas behov, beteende och välfärd.

Jämför reservation 29 (V, MP) och 30 (M, V, KD, MP), motivreservation 31 (SD) och reservation 32 (V, MP) och 33 (SD).

Motionerna

Bedövningsmetoder

Resurser för forskning om bedövningsmetoder

I motion 2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP) yrkande 2 anför motionärerna att det behövs förutsättningar och resurser för mer forskning om bedövning vid slakt av djur, framför allt när det gäller fiskar och grisar.

Motion 2021/22:1409 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) innehåller ett liknande yrkande om att regeringen bör överväga att verka för att medel avsätts till forskning eller utveckling av andra metoder än koldioxidbedövning för en snabbare bedövningseffekt vid avlivning av djur.

Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt

I kommittémotion 2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 7 föreslås att alternativ till koldioxidbedövning vid slakt ska utredas.

Utfasning av vissa bedövningsmetoder vid slakt

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 29 framhåller motionärerna att bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri och att metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av kycklingar och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, ska fasas ut.

Ett liknande yrkande om regeringen bör ges i uppdrag att införa slutdatum för koldioxidbedövning av grisar, koldioxidbedövning av fiskar och elbadsbedövning av fåglar vid slakt finns i motion 2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP) yrkande 1.

Även i motion 2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 efterfrågas ett slutdatum för när det inte längre ska vara tillåtet med koldioxidbedövning.

Minkars behov, beteende och välfärd

I kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 35 föreslår motionärerna att det ska genomföras forskning om och studier av minkars behov och beteenden i fångenskap. I samma motion yrkande 36 föreslås att det ska göras en utvärdering av de gällande föreskrifterna för minkhållning för att undersöka hur minkars välfärd har påverkats sedan föreskrifterna infördes.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Bedövningsmetoder

Enligt Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) finns det tre huvudsakliga metoder som används i Sverige vid bedövning av grisar, nämligen mekanisk bedövning (vanligen bultpistol), elektrisk bedövning (eltång) och gas (koldioxid). Samtliga metoder har djurskyddsmässiga för- och nackdelar, och enligt SLU behövs det mer forskning om bedövning av grisar.

Bedövning med bultpistol och elbedövning kräver enligt SLU vanligen att djuren hanteras ett och ett, och alltså måste separeras bort från sina artfränder i grisgruppen före bedövning, vilket är ett påtagligt stressmoment för dessa flockdjur. Vidare kräver båda metoderna en viss fixering, vilket innebär att djuret måste fås att stå relativt still så att bultpistolen eller eltången kan

placeras korrekt mot djurets huvud, vilket kan uppnås genom användning av olika typer av fixeringsboxar eller liknande anordningar. Om slakten går mycket långsamt och det är gott om tid är behovet av fixering något mindre. Både bultpistolbedövning och elbedövning är också beroende av skickligheten hos den person som sköter bedövningen, att vederbörande har tålamod och kunskap att placera utrustningen rätt, använda rätt ammunition eller strömstyrka och när det gäller eltången även rätt varaktighet när det gäller strömmen. Om grisen rycker till och ändrar läge, eller om bultpistolen eller tången placeras fel, finns risk att bedövningen inte blir fullständig och måste göras om, vilket innebär obehag eller smärta för djuret. En tydlig fördel med dessa metoder är att om allt fungerar bra så bedövas djuret ögonblickligen. Elbedövning är dock en kortvarig metod, som bygger på att djuren sedan kan avblodas mycket snabbt innan de annars återfår medvetandet. I båda fallen finns en risk för att om bedövningen inte gjorts helt korrekt så resulterar den inte i fullständig medvetslöshet, med risk för smärta och lidande som följd. Dessa båda metoder används i praktiken främst på mycket småskaliga slakterier, där slaktempot är lågt.

Till fördelarna med koldioxidbedövning hör enligt SLU att djuren kan hanteras i grupp ända fram till bedövningen, vilket gör att hanteringen av grisarna blir mycket lugnare och tystare än om de måste särskiljas inför bedövningen, liksom att koldioxid generellt är en mycket säker och god bedövning. Nackdelen är att det är mycket obehagligt för grisar och andra däggdjur att andas in koldioxid. Dessutom uppnås bedövningen inte omedelbart, vilket innebär att grisarna fram till dess att de blir medvetlösa känner smärta och stress när de exponeras för koldioxiden. Eftersom nackdelarna är väl beskrivna inom forskningen och detta också är välkänt inom branschen har det enligt SLU gjorts försök för att finna andra gasblandningar som inte har så kraftiga negativa effekter på grisarna. Man vill då kunna behålla de positiva delarna av gasbedövning, såsom möjligheten att bedöva grisarna i grupp och uppnå god bedövningskvalitet, samtidigt som man söker efter gaser som inte ger upphov till så kraftigt obehag och stress. Sådana studier har bl.a. bedrivits vid SLU, med finansiering från bl.a. Jordbruksverket, som är den myndighet som har ansvar för djurskyddsregelverket på nationell nivå, men även forskargrupper i andra länder arbetar naturligtvis med frågan. De studier som hittills har genomförts har dock tyvärr inte kunnat identifiera en praktiskt lämplig eller djurskyddsmässigt bättre gasblandning, vilket visar att det återstår en hel del forskning och utveckling innan något bättre alternativ än koldioxidbedövning finns tillgängligt för slakteribranschen. Problemet är i allra högsta grad relevant även internationellt, eftersom koldioxidbedövning används i många andra länder och också är tillåten enligt EU:s gemensamma regelverk för djurskydd vid slakt.

Research Institutes of Sweden (Rise) har genomfört den första av flera planerade forskningsstudier med det övergripande målet att få en ny bedövningsmetod med kvävgasskum godkänd för bedövning av grisar och fjäderfä vid slakt. Metoden innebär att kvävgasen appliceras bunden i ett

skum. Skummet har effekten att det mycket effektivt trycker bort syret, vilket innebär att syresänkningen mycket snabbt går till under 1 procent. Denna metod har enligt Rise potential att erbjuda fördelar som gruppbedövning av djur och mindre lidande för djuren.

I december 2020 påbörjade Rise ett tvåårigt forskningsprojekt om bedövning av gris vid slakt. I beskrivningen av projektet anför Rise följande:

Bedövning med koldioxid (CO₂) är den vanligaste bedövningsmetoden vid storskalig slakt av gris i Sverige. Den har många fördelar jämfört med andra metoder, men den har också kritiserats då hög koncentration av CO₂ har visats påverka grisarnas välfärd negativt innan de förlorar medvetandet. Studier har visat att kvävgas (N₂) och argon (Ar) är mindre aversiva än CO₂ vid bedövning, men det tar längre tid för grisar att förlora medvetandet vilket kan bero på att det är tekniskt svårt att snabbt skapa och bibehålla en syrefri miljö, speciellt med N₂. Det saknas studier där bedövning med >98% av N₂ eller Ar utvärderats på gris. En ny metod där gasen är bunden i ett skum kan vara en möjlig lösning.

Bedövning vid slakt bör leda till omedelbar medvetslöshet eller frånvaro av lidande till tidpunkten för medvetslöshet. Medvetslöshet påvisas bäst med mätning av elektrisk aktivitet i hjärnan (EEG), men det är bara tillämpligt i experimentella studier. Därför är det viktigt att visa på samband mellan EEG-medvetslöshet och djurbaserade välfärdsindikatorer, så som beteenden och fysiologiska parametrar, så att dessa kan användas för att kontrollera bedövningen. För bedövning med höga koncentrationer av inerta gaser saknas kunskap om välfärdsindikatorer och dess koppling till medvetslöshet.

Projektet ska utvärdera bedövning med hög koncentration av CO₂, N₂ eller Ar i skum ur ett djurvälståndsperspektiv och bidra till kunskap om bedövning med inerta gaser och relevanta djurbaserade välfärdsindikatorer.

I december 2020 inledde Rise även ett forskningsprojekt om bedövning av kalkon vid slakt. Projektet, som ska pågå under två år, ska med avseende på djurvälstånd och köttkvalitet jämföra elektrisk bedövning med en innovativ metod som använder hög koncentration kvävgas bundet i ett skum. En potentiell fördel med bedövning med kvävgas är enligt Rise att djuren inte behöver hängas upp eller fixeras före bedövningen, utan de kan bedövas i transportlådorna. Ett bedövningssystem med kvävgas i skum har potential att vara ett kostnadseffektivt alternativ även för små och medelstora slakterier och skulle kunna användas för olika typer av fjäderfä. Metoden förväntas förbättra djurvälståndet och ha en positiv påverkan på köttkvalitet.

Under 2020 presenterades resultatet av två tvååriga forskningsstudier om alternativa bedövningsmetoder för uppfödd fisk som genomförts vid SLU. Resultatet av den ena studien, som studerat bedövningsmetoderna för regnbåge, visar att den traditionellt använda bedövningsmetoden koldioxid-bedövning inte kan garantera att fiskarna bedövas snabbt, smärtfritt och effektivt. Det tar lång tid innan fiskarna förlorar medvetandet, och metoden leder också till kraftiga flyktbeteenden som kan pågå i flera minuter. Dessutom visar resultaten att de synliga tecken (t.ex. avsaknad av andningsrörelser) som i dag används för att bedöma medvetandegraden hos fiskar efter en bedövning

är opålitliga. Detta kan enligt studien leda till att efterföljande strupskärning och urtagning görs på orörliga men medvetna djur.

Enligt uppgift från SLU bedriver universitetet för närvarande följande forskningsprojekt med koppling till djurvälstånd vid bedövning och slakt av fiskar:

- Development of species-specific recommendations for slaughter of fish in Swedish aquaculture. Projektet finansieras av Formas och pågår t.o.m. 2025.
- The fish moves indoor: fish welfare and sustainable development of Swedish aquaculture initiatives. Projektet finansieras av Formas och pågår t.o.m. 2024.
- Development of a mobile system. Projektet finansieras av Jordbruksverket och pågår till december 2022.

Forskare vid SLU medverkar också i ett projekt som handlar om djurvälstånd vid bedövning och slakt av kräftdjur och som koordineras genom Göteborgs universitet (Improving welfare of crustaceans). Projektet finansieras av Formas och pågår t.o.m. 2025. Vidare deltar forskare från SLU i ett projekt om avlivning av vildfångad fisk som finansieras av Open Philanthropy i USA och koordineras av Dyrenes Beskyttelse i Danmark (Humane slaughter in pelagic fishery). Projektet pågår t.o.m. juni 2023. Vid SLU bedrivs dessutom ett projekt som inte handlar om avlivning utan om tillfällig bedövning av fisk (Best anaesthesia protocol for fish species and situation). Projektet finansieras av Vetenskapsrådet och pågår t.o.m. 2025.

Den 23 juni 2020 svarade dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson på en skriftlig fråga om koldioxidbedövning vid slakt (fr. 2019/20:1594 av Markus Wiechel [SD]). Av svaret framgick följande:

Markus Wiechel har frågat mig om jag och regeringen kommer att vidta några åtgärder för att förbjuda bedövning med hjälp av koldioxid och om vi kan förvänta oss att regeringen återkommer med ett slutdatum, varefter gasning förbjuds som bedövningsmetod.

Enligt djurskyddslagen (2018:1192) ska djur skonas från onödigt obehag och lidande under slakt, liksom under hela djurets liv. Både branschen och myndigheterna jobbar aktivt för att upprätthålla och utveckla detta i syfte att uppnå ett gott djurskydd för våra djur i hela kedjan, vilket självklart också innefattar tidpunkten för slakt. De bedövningsmetoder som används på slakterier regleras i EU-förordning 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. Personal på slakterierna som hanterar djur under bedövning och avblodning har genomfört en godkänd utbildning om slakt och avlivning samt har kompetensbevis utfärdat av Statens jordbruksverk. Officiella veterinärer på slakterierna kontrollerar att djur hanteras i enlighet med djurskyddslagstiftningen från det att de ankommer till slakteriet fram till avblodning. På slakterierna finns också en särskilt utsedd person som har ansvar för djurskyddet.

Koldioxidbedövning har under senare år ofta diskuterats, både nationellt och på EU-nivå. Forskning har visat att grisar upplever smärta och stress när de andas in gasen och att det kan ta 30–60 sekunder innan djuret är medvetslöst. Det har genomförts studier för att hitta en

djurskyddsmässigt bättre gasblandning men det återstår en del forsknings- och utvecklingsarbete. Forskning har också visat att fiskar vid koldioxidbedövning kan hamna i ett tillstånd där de paralyseras innan de blir medvetslösa. Det är viktiga frågor, vår lagstiftning är tydlig och det behövs mer kunskap om alternativa metoder till koldioxidbedövning. Jag kommer fortsätta att följa utvecklingen i denna fråga. Utifrån rådande lagstiftning på området har jag förtroende för att branschen och myndigheterna upprätthåller en god djurvälstånd.

En liknande fråga besvarades av dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson den 2 juni 2021 (fr. 2020/21:2993 av Elin Segerlind [V]). Ministern anförde då, utöver vad som framgår av svaret ovan, bl.a. att frågan om koldioxidbedövning är viktig och att landsbygdsministern kommer att fortsätta följa den.

Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2021 framgick att myndigheten skulle följa utvecklingen när det gäller forskning om och analysera möjligheten till användning av alternativa metoder till koldioxid- och elbedövning vid slakt. Vid behov kunde underlag hämtas in från det vetenskapliga rådet för djurskyddsfrågor vid SLU. I Jordbruksverkets årsredovisning för 2021 återrapporterar myndigheten följande om koldioxid- och elbedövning:

Jordbruksverket har uppdragit åt Sveriges lantbruksuniversitet att sammanställa den vetenskapliga fakta som finns om bedövningsmetoder av gris. I november 2020 presenterade de en rapport¹⁴ där de konstaterar att alla tillgängliga bedövningsmetoder för gris (mekanisk bedövning i form av bult eller kula, elektrisk bedövning eller system med koldioxidbedövning) har både för- och nackdelar ur djurskyddssynpunkt.

I rapporten kommer de fram till att för vissa metoder som mekanisk bedövning och elbedövning är de djurskyddsmässiga nackdelarna främst den hantering som krävs före bedövningen, det vill säga kopplat till drivning och fixering av djuren som medför stress. Det finns också risk för att bedövningen går fel. För andra metoder som system med koldioxidbedövning är hanteringen mindre stressande och risken för ofullständig bedövning liten. Däremot är själva gasen obehaglig för grisarna under den tid de tar för dem att bli medvetslösa.

För att få fram bättre bedövningsmetoder behövs mer forskning. Under det gångna året har Jordbruksverket deltagit i FORMAS utlysning för medel till djurskyddsforskning och i dessa sammanhang lyft fram behovet av mer forskning för att få fram nya bedövningsmetoder.

Under hösten 2020 biföll Europaparlamentet ett förslag om finansiering av forskningsprojekt för att hitta alternativ till högkoncentrerad koldioxidbedövning eller avlivning av grisar. Europeiska kommissionen kommer att investera 2 miljoner euro i tillämpad forskning på området.

Riksdagen beslutade den 14 december 2021 att för budgetåret 2022 anslå 2 134 808 000 kronor till SLU (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23, bet. 2021/22:MJU2, rskr. 2021/22:99). Enligt SLU:s regleringsbrev för 2022 ska

¹⁴ Bedövningsmetoder för gris vid slakt av Torun Wallgren, Anna Wallenbeck och Charlotte Berg, Rapport 51, framtagen vid SLU för Jordbruksverket, 2020.

minst 5 000 000 kronor avsätts för arbete med djurskyddsfrågor nationellt, inom EU och internationellt (villkor för anslaget 1:23, anslagspost 1.5).

Minkars behov, beteende och välfärd

Av djurskyddslagen framgår att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Det framgår också att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose dessa krav (2 kap. 1 och 2 §§). Jordbruksverket har, med stöd av 2 kap. 9 § djurskyddsförordningen, meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16, senast ändrad genom SJVFS 2020:23) om uppfödning och hållande av pälsdjur. I föreskrifterna finns ett antal bestämmelser om bl.a. avel, tillsyn och skötsel, mått för djurutrymmen samt foder som är gemensamma för de slags pälsdjur som föreskrifterna omfattar (chinchillor, minkar och rävar som föds upp eller hålls för pälsproduktion). Vidare finns det särskilda föreskrifter för varje slags pälsdjur. Bestämmelserna om minkar finns i 2 kap. och avser skötsel, utrymme, inredning och utrustning, foder och andra ämnen samt mått. Djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och SJVFS 2019:16 trädde i kraft den 1 april 2019.

Enligt SLU har universitetet bedrivit forskning om minkar sedan 2003 och den har bl.a. utgjort underlag till Jordbruksverkets föreskrifter. Forskningen har handlat om huruvida olika berikningar, större burar, mer foder osv kan minska onormalt beteende hos farmade minkar. Forskningsresultaten har publicerats i ett antal vetenskapliga tidskrifter och i den internationella organisationen för forskning inom pälsdjursnäringens (IFASA) tidskrift och på organisationens konferens. Studierna har bekostats av minknäringen och av Jordbruksverket. För den som vill veta vad svensk och internationell forskning har kommit fram till om hur minkar bör hållas, samt om det finns behov av ytterligare forskning, rekommenderar SLU Nationellt center för djurvälfaerds (SCAW) slutrapport Utvärdering av välfärden hos växande minkar hållna i grupp och parvis i etageburar. Enligt SLU pågår det för tillfället inte någon forskning eftersom minknäringen är under hård press på grund av bl.a. coronapandemin och sjunkande priser.

I januari 2018 fick Jordbruksverket i uppdrag av regeringen att utvärdera välfärden hos minkar inom pälsdjursproduktionen och bedöma om produktionen, så som den bedrivs i dag, innebär att djuren ges möjlighet att bete sig naturligt (dnr N2018/00159/DL). I det ligger att djuren hålls och sköts i en god djurmiljö så att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande samt att beteendestörningar förebyggs. Jordbruksverket skulle vidare bedöma hur minkarnas välfärd har utvecklats över tid och hur den har påverkats av nya föreskrifter och näringens egna omsorgsprogram.

Jordbruksverket skulle även utvärdera resultatet av länsstyrelsernas kontroll av minkfarmerna under de senaste åren samt göra en jämförelse med andra länder. Vidare skulle Jordbruksverket även överväga behovet av eventuella föreskriftsändringar eller andra åtgärder för att tillgodose minkars naturliga beteende och djurvälstånd. Uppdraget skulle redovisas i en skriftlig rapport senast den 11 januari 2019 (dvs. innan det nya djurskyddsregelverket hade trätt i kraft).

I Jordbruksverkets rapport Utvärdering av välfärden hos mink inom pälsproduktionen framgår följande av sammanfattningen:

Hålls minken i en god djurmiljö så att deras välfärd främjas?

Det är ännu inte möjligt att utvärdera vilken effekt de nya reglerna för mink har haft. Detta dels för att flera av de nya reglerna trädde i kraft så nyligen som den 1 januari 2017, dels för att det inte finns tillräckligt med forskning på mink som hålls i enlighet med de nya reglerna. Vi bedömer att sådana studier är nödvändiga och i dessa studier bör bland annat ingå hur mycket djuren använder miljöberikningen som finns och hur vanligt beteendestörningar som stereotypier är. Vårt förslag är att studier som filmar djuren under alla delar av dygnet och under olika tider på året genomförs för att få en bild av hur vanligt stereotypier är.

Kan mink utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för?

Vår bedömning när vi beslutade de nya reglerna för mink var att de skulle ge minken en god djurvälstånd. Detta baserade vi på att de nya reglerna skulle ge minken till exempel tillgång till etagebur och ligghyllor som gör det möjligt att klättra och röra sig tredimensionellt, och bolåda med bäddmaterial och berikningsföremål som byts ut som minken kan sysselsätta sig med. Det vetenskapliga rådet för djurskydd vid Sveriges lantbruksuniversitet tar inte upp ytterligare berikningsföremål än de som redan finns med i föreskriften som regler eller allmänna råd. Rådet anger att tillgång till badvatten inte är ett vetenskapligt understött beteendebehov. En del andra forskare delar inte denna bedömning. Vår bedömning utifrån det vetenskapliga underlag vi fått in är att mer forskning behövs för att kunna säga om till exempel vattenbad eller löphjul är sådant som vi bör ställa krav på i våra föreskrifter. Idag är dessa allmänna råd. Vi föreslår att forskning görs kring minkens rörelsebehov och dess behov av att söka skydd på fler ställen än i bolådan.

Förebyggs beteendestörningar hos mink idag på det sätt som de hålls?

Vi har idag inga uppgifter på hur vanligt beteendestörningar som stereotypier är hos mink som hålls inom pälsdjursproduktionen. Enligt djurskyddslagen ska den som håller djur vara skyldig att arbeta förebyggande för att motverka uppkomsten av beteendestörningar hos djur. Förekomsten av stereotypier och andra beteendestörningar är en viktig indikator på att djurvälståndet inte är god. För att ta reda på hur vanligt stereotypier är hos mink i dagens hållning föreslår vi att studier görs som undersöker minkens beteenden under hela dygnet, under alla årstider, och i de system mink hålls idag.

Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har uppgett att det för närvarande inte finns några planer på ett uppdrag om att utvärdera hur de nya föreskrifterna från 2019 har påverkat välfärden hos minkar. I Jordbruksverkets och Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) uppdrag att granska djurhållning med avseende på risken för uppkomst och spridning av nya

smittor mellan djur och människa (zoonoser) ingick också att göra en översyn av myndighetens föreskrifter gällande minkuppfödning från ett smittskyddsperspektiv. Av myndigheternas redovisning framgår att det ur smittskyddsperspektiv inte finns några vetenskapliga argument som stöder ändringar i föreskrifterna.

Utskottets ställningstagande

Bedövningsmetoder

Resurser för forskning om bedövningsmetoder

Som framgår av redovisningen görs det i Sverige satsningar på forskning om metoder för att bedöva djur vid bl.a. slakt. Dessutom har Europaparlamentet beslutat att finansiera kommissionens investeringar i tillämpad forskning om alternativ till koldioxidbedövning. Med det anförda anser utskottet att motionerna 2021/22:1409 (S) och 2021/22:4085 (MP) yrkande 2 kan lämnas utan åtgärd.

Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt och utfasning av vissa bedövningsmetoder vid slakt

Utskottet konstaterar att bedövning eller avlivning med gasen koldioxid har flera nackdelar ur ett djurskyddsperspektiv. Utskottet ser därför positivt på det flertal forskningsstudier för att hitta alternativ till koldioxidbedövning vid slakt av t.ex. grisar, fjäderfän och fiskar som redan har genomförts och som pågår i bl.a. Sverige. Vidare noterar utskottet, vilket redan har berörts ovan, att kommissionen kommer att investera i tillämpad forskning på området. Med hänvisning till de arbeten som pågår föreslår utskottet att motionerna 2021/22:264 (SD) yrkande 1, 2021/22:3430 (M) yrkande 7, 2021/22:4061 (MP) yrkande 29 och 2021/22:4085 (MP) yrkande 1 lämnas utan ytterligare åtgärd.

Minkars beteende, behov och välfärd

Redovisningen ovan visar att SLU har bedrivit forskning om minkar sedan 2003 och att forskningsresultaten bl.a. utgjort underlag till Jordbruksverkets föreskrifter. Utskottet noterar vidare att det för närvarande inte finns några planer på ett regeringsuppdrag om att utvärdera hur de nya föreskrifterna från 2019 har påverkat välfärden hos minkar. Utskottet ser inget behov av att ta några initiativ till ytterligare forskning och utvärdering om minkars behov, beteenden och välfärd. Därmed föreslås att motion 2021/22:2457 (SD) yrkandena 35 och 36 lämnas utan åtgärd.

Vissa regeländringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om omhändertagande av djur, sekretess i tillsynsärenden, slakteriverksamhet, insemination vid hästavel, kastrering av ren och revidering av föreskrifter.

Jämför reservation 34 (L), 35 (MP) och 36 (MP).

Motionerna

Omhändertagande av djur

Enligt motion 2021/22:2316 av Lina Nordquist (L) behövs det en översyn av möjligheten att i brådskande fall omedelbart omhänderta djur. Motionären hänvisar till att den nu gällande djurskyddsförordningen, till skillnad från den tidigare djurskyddsförordningen, saknar en bestämmelse som gör det möjligt att verkställa beslut om omhändertagande av djur utan hinder av att beslutet inte har vunnit laga kraft.

I motion 2021/22:667 av Michael Rubbestad (SD) föreslås att djurskyddslagen ska revideras för att minska antalet avlivningar. Motionären hänvisar till ett fall där länsstyrelsen beslutade att ett antal katter som hade omhändertagits skulle avlivas, trots att veterinären inte hade angett att det behövdes av djurskyddsskäl och trots att det fanns föreningar, organisationer och privatpersoner som visat intresse för att ta hand om katterna och att låta dem få vård om det skulle visa sig att de var smittade av kattsnuva som förekommit i det område där de levde.

Sekretess i tillsynsärenden

Motion 2021/22:205 av Mikael Larsson (C) handlar om sekretess inom djurskydd. Som motionen får förstås föreslår motionären att regeringen ska utreda hur sekretessreglerna kan stärkas så att alla handlingar i länsstyrelsernas tillsynsärenden omfattas av stark sekretess och att djurens och lantbrukarnas intresse sätts i första rummet. Motionären anför bl.a. att djurskyddslagstiftningen kan leda till trakasserier mot lantbrukare. Länsstyrelserna är enligt motionären bättre lämpade att bedöma djurskyddet än enskilda som begär ut handlingar.

Slakteriverksamhet

I motion 2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att det ska tillsättas en utredning om att införa en möjlighet till ett delat straffansvar för ägare av slakterier om det förekommer brott mot djur vid slakterier. I yrkande 3 i samma motion föreslår motionärerna en ökad möjlighet att besluta om förbud för enskilda som tillåtit eller själva sysslat med djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet.

Insemination vid hästavel

I motion 2021/22:2658 av Maria Stockhaus m.fl. (M) föreslår motionärerna att kretsen av personer som får utföra insemination och de ultraljud som krävs vid insemination inom hästaveln ska utökas. Enligt motionen bör det utredas hur kretsen av personer som kan inseminera (t.ex. vid heminseminering) kan utökas och vilken utbildning som i så fall skulle krävas. Utredningen bör även undersöka hur seminassistenter efter en kompletterande utbildning kan få tillstånd att utföra de ultraljud som krävs i samband med insemination och som i dagsläget enbart får utföras av veterinärer.

Kastrering av ren

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 57 föreslås att det ska införas krav på bedövning vid kastrering av ren i enlighet med förslaget i SOU 2005:98.

Revidering av föreskrifter

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 22 föreslås att den myndighet som har ansvar för djurskydd ska revidera samtliga djurskyddsföreskrifter så att de är i enlighet med ambitionerna i den nya djurskyddslagen.

Kompletterande uppgifter

Omhändertagande av djur

Enligt 9 kap. 5 § första stycket djurskyddslagen ska länsstyrelsen besluta att ett djur ska omhändertas om

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas efter tillsägelse av kontrollmyndigheten
2. en kontrollmyndighets beslut om föreläggande inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt eller
3. ett beslut om djurförbud eller ett beslut om avveckling av djurinnehav inte följs.

Länsstyrelsen ska ansvara för att omhändertagandet verkställs (5 § andra stycket).

9 kap. 6 § djurskyddslagen handlar om omedelbart omhändertagande av djur. Enligt bestämmelsen ska länsstyrelsen eller Polismyndigheten, trots 5 § första stycket 1, besluta att omedelbart omhänderta ett djur om det är utsatt för lidande och om

1. det bedöms vara utsiktslöst att lidandet för djuret blir avhjälpt
2. ägaren till djuret är okänd eller inte kan nås eller
3. det i övrigt bedöms vara absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

Vidare får Polismyndigheten, även om dessa förutsättningar inte är uppfyllda, besluta att omedelbart omhänderta djur som hålls i strid med ett beslut om djurförbud. Av bestämmelsen framgår också att Polismyndigheten skyndsamt ska meddela länsstyrelsen om sitt beslut och att länsstyrelsen skyndsamt ska pröva om beslutet ska fortsätta att gälla. Den beslutande myndigheten ska ansvara för att omhändertagandet verkställs. Om länsstyrelsen beslutar att Polismyndighetens beslut om omedelbart omhändertagande ska fortsätta att gälla ska länsstyrelsen skyndsamt ta över ansvaret för att beslutet verkställs.

Beslut om omhändertagande och beslut om omedelbart omhändertagande får enligt 11 kap. 2 § djurskyddslagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. När det gäller frågan om omedelbar verkställighet av beslut får regeringen meddela föreskrifter om i vilka fall ett beslut enligt lagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar ska gälla omedelbart även om det överklagas (11 kap. 4 § djurskyddslagen).

I 35 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) anges att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. Enligt paragrafens tredje stycke får en myndighet verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av att beslutet medför mycket ingripande verkningar för någon enskild, att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs eller någon annan omständighet. Enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får den domstol som ska pröva ett överklagande besluta att det överklagade beslutet, om det annars skulle gälla omedelbart, tills vidare inte ska gälla och även i övrigt besluta rörande saken.

Högsta förvaltningsdomstolen har prövat frågan om det har funnits förutsättningar för en länsstyrelse att förordna att ett beslut om omhändertagande av djur ska verkställas omedelbart (beslut den 24 juni 2021 i mål nr 4988-20). I målet, som rörde inhibition av förordnande om omedelbar verkställighet av beslut, uttalade domstolen bl.a. följande i sin bedömning:

Tidigare fanns bestämmelser om omedelbar verkställighet av beslut på djurskyddsområdet i den numera upphävda djurskyddsförordningen (1988:539). Där angavs att bl.a. beslut om omhändertagande av djur skulle gälla omedelbart om inte den beslutande myndigheten bestämde något annat. Bestämmelserna grundade sig på ett bemyndigande i dåvarande djurskyddslagen (1988:534), enligt vilket regeringen fick meddela föreskrifter om i vilka fall ett beslut enligt regelverket skulle gälla omedelbart även om det överklagades.

När 1988 års djurskyddslag ersattes av den nu gällande djurskyddslagen (2018:1192) fördes bemyndigandet över till den nya lagen och lagstiftaren synes ha utgått från att länsstyrelserna även i fortsättningen skulle ges möjlighet att skyndsamt omhänderta djur som hålls i strid med ett djurförbud (prop. 2017/18:147 s. 238 f.). Den nya djurskyddsförordningen (2019:66) innehåller dock inte några bestämmelser om när beslut får verkställas omedelbart.

I avsaknad av särskilda regler i djurskyddslagen och djurskydds-förordningen gäller de allmänna bestämmelserna i 35 § förvaltningslagen om när förvaltningsbeslut får verkställas. Huvudregeln är då att beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas först när överklagandetiden har gått ut och under förutsättning att beslutet inte har överklagats. Av paragrafens tredje stycke framgår dock att ett beslut får verkställas omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det, men att myndigheten först noga ska överväga om det ändå finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet.

I förarbetena till förvaltningslagen anförde regeringen att en utgångspunkt för regleringen är att rätten att överklaga ett beslut inte får göras meningslös genom att beslutet verkställs innan den enskilde har getts en reell möjlighet att få det överprövat. Det ansågs därför viktigt att utrymmet för att avvika från huvudregeln utformades snävt. Om ytterligare undantag behövdes fick de meddelas i speciallagstiftningen (prop. 2016/17:180 s. 211 och 214).

I samma förarbeten uttalades också att undantagsregeln i 35 § tredje stycket är generell och knyter an till det behov av omedelbar verkställighet som i det konkreta fallet kan göra sig gällande, oavsett beslutets art. Den tar i första hand sikte på situationer där ett angeläget allmänt intresse, t.ex. upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet och avvärjandet av omedelbar fara för andras liv eller hälsa, kräver en snabb verkställighet. Det kan också handla om fall när det bedöms nödvändigt med omedelbar verkställighet för att undvika ett svårt lidande för ett omhändertaget djur (a. prop. s. 214 och 326).

Det får anses följa av de ovan återgivna förarbetsuttalandena att skyddet för djurs liv och hälsa kan vara ett sådant väsentligt allmänt intresse som avses i 35 § tredje stycket förvaltningslagen.

Att det finns ett väsentligt allmänt intresse av att ett beslut verkställs omedelbart är emellertid inte tillräckligt för att så ska få ske. En ytterligare förutsättning är att det väsentliga intresset kräver omedelbar verkställighet. För att så ska vara fallet måste, enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening, en fördröjd verkställighet kunna förväntas leda till allvarliga skadeverkningar i det enskilda fallet. Risken för allvarlig skada måste alltså framstå som överhängande och inte endast hypotetisk eller avlägsen.

Det sagda innebär att 35 § tredje stycket förvaltningslagen inte medger omedelbar verkställighet i varje situation där djurskyddslagstiftningen inte efterlevs. För att ett omhändertagande ska få gälla omedelbart bör det som regel krävas att djuret är utsatt för lidande eller att det föreligger en konkret risk för att djuret kommer att fara illa om beslutet inte verkställs omedelbart. Även när dessa förutsättningar är uppfyllda behöver den beslutande myndigheten noga överväga om det ändå finns skäl att avstå från att förordna om omedelbar verkställighet.

Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har bekräftat att det tidigare fanns en bestämmelse i 74 § djurskyddsförordningen (1988:539) som innebar en specialreglering i förhållande till förvaltningslagens bestämmelser om verkställighet, men att det inte finns någon motsvarande bestämmelse i den nuvarande djurskyddsförordningen. I stället är det de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen som gäller även vid beslut enligt djurskyddslagen och som därmed sätter ramarna för när länsstyrelserna kan besluta att t.ex. ett beslut om omhändertagande av djur ska gälla omedelbart. Regeringskansliet följer den praxisutveckling som skett och sker sedan förändringarna 2019, men

några konkreta planer från regeringens sida på förordningsändringar finns i dagsläget inte.

Frågan om hur omhändertagna djur ska hanteras regleras i 9 kap. 8 § djurskyddslagen. Enligt bestämmelsen ska länsstyrelsen vid omhändertagande av djur snarast besluta om djuret ska säljas, överlåtas på något annat sätt eller avlivas. Om det inte går att verkställa ett beslut om att ett omhändertaget djur ska säljas eller överlåtas får länsstyrelsen i stället besluta att djuret ska avlivas. Länsstyrelsen ansvarar för att sådana beslut verkställs.

Av författningskommentaren till 9 kap. 8 § djurskyddslagen framgår följande (prop. 2017/18:147):

Som lagrådet påtalar följer det av allmänna principer för myndighetsutövning av detta slag att den minst ingripande åtgärden ska vidtas. Det kan dock inte alltid kan anses att försäljning eller överlåtelse av djuret är den minst ingripande åtgärden. I den mån det är möjligt och lämpligt bör också önskemål från den person från vilken djuren omhändertagits beaktas. Denne kan, särskilt i fråga om produktionsdjur, föredra att djuren omedelbart slaktas eller avlivas i stället för att uppställas under lång tid med skyldighet för den tidigare djurhållaren att slutligen stå för kostnaderna för uppställningen (se 9 kap. 9 §). Det kan också vara så att djuret är i ett sådant skick eller att omständigheterna i övrigt är sådana att länsstyrelsen bedömer att det är utsiktslöst att få till en försäljning eller överlåtelse. Även då bör en omedelbar avlivning vara möjlig för att undvika att myndigheterna och slutligen djurhållaren drar på sig onödiga kostnader för att hålla djuret.

Sekretess i tillsynsärenden

Kontroll enligt djurskyddslagen (2018:1192) utförs i första hand av länsstyrelserna (8 kap. 1 § djurskyddslagen och 8 kap. 6 § djurskyddsförordningen [2019:66]). Sekretess gäller, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, i en statlig myndighets verksamhet som består i bl.a. tillsyn med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt för bl.a. uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sådana föreskrifter har meddelats av regeringen i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), där det i punkt 30 anges att sekretess gäller i verksamhet som består i bl.a. tillsyn enligt lagstiftningen om djurskydd, dock inte för uppgifter i beslut. Sekretess gäller vidare enligt 32 kap. 10 a § OSL hos en kontrollmyndighet för djurskydd för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som av djurskyddsskäl har lämnats av personal inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Ett identiskt motionsyrkande som det nu aktuella och med likalydande motivering behandlades av konstitutionsutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21:KU19 Offentlighet, sekretess och integritet. Konstitutionsutskottet ställde sig inte bakom yrkandet i motionen och

avstyrkte därför motionen. Riksdagen avslög motionen i enlighet med förslaget.

Slakteriverksamhet

Med brott avses en gärning för vilken straff, dvs. böter eller fängelse, kan dömas ut. Enligt svensk rätt kan endast fysiska personer begå brott och enbart den som har begått brott kan dömas till ett straff. Juridiska personer kan dock åläggas straffrättsliga sanktioner, t.ex. en företagsbot. Bestämmelser om företagsbot finns i 36 kap. 7–10 a §§ brottsbalken. Av bestämmelserna framgår bl.a. att ett företag kan åläggas en företagsbot för bl.a. brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter.

En första förutsättning för att en företagsbot ska kunna dömas ut är att det har begåtts ett brott. Det innebär att någon fysisk person måste uppfylla samtliga objektiva och subjektiva rekvisit som krävs för straffansvar. Vem som är att anse som gärningsperson för brott som begåtts inom ramen för ett företags verksamhet får avgöras enligt allmänna straffrättsliga principer. Näringsidkare kan därmed dömas att betala en företagsbot om samtliga objektiva och subjektiva rekvisit för den brottsliga gärningen är uppfyllda. Det finns inte något krav på att gärningspersonen åtalas för brottet eller ens identifieras, men brottet måste vara begånget i verksamheten.

För att företaget ska åläggas en företagsbot krävs också att företaget inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottet eller att brottet har begåtts av en person i ledande ställning i företaget grundad på befogenhet att företräda företaget eller att fatta beslut på dess vägnar eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten. Med företag avses enskilda näringsidkare och juridiska personer (t.ex. aktiebolag och handelsbolag). Företagsboten ska som utgångspunkt fastställas till lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor. Beloppet ska bestämmas med utgångspunkt i straffvärdet för den samlade brottsligheten, och särskild hänsyn ska tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit samt till brottslighetens förhållande till verksamheten.

En grundläggande princip i svensk rätt är att var och en har rätt att bedriva näringsverksamhet. Näringsfriheten är grundlagsskyddad. Begränsningar i rätten att driva näring eller utöva ett yrke får införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen (2 kap. 17 § regeringsformen). Näringsförbud är den mest ingripande inskränkningen eftersom förbudet i princip innebär att näringsidkaren måste upphöra att bedriva eller ta del i näringsverksamhet under viss tid.

Lagen (2014:836) om näringsförbud reglerar bl.a. vem som kan få näringsförbud och förutsättningarna för näringsförbud. Näringsförbudet har huvudsakligen två syften. Det ena är att hindra personer från att bedriva näringsverksamhet sedan de har visat sig olämpliga för detta. Det andra är att utgöra en adekvat reaktion mot ett klandervärt beteende (prop. 1985/86:126 s.

34 och 62 och prop. 2013/14:215 s. 49). Näringsförbud meddelas av en allmän domstol. De personer som driver enskild näringsverksamhet och de personer som utåt har framträtt som ansvariga för en enskild näringsverksamhet får meddelas näringsförbud (2 §). Näringsförbud kan även meddelas de personer som utövar den faktiska ledningen av en näringsverksamhet, oavsett i vilken juridisk form näringsverksamheten har bedrivits (3 § första stycket). Personer med vissa befattningar hos olika slag av juridiska personer kan meddelas näringsförbud, oavsett om de faktiskt har utövat ledningen för den juridiska personen (3 § andra stycket). Näringsförbud kan meddelas vid en rad olika former av otillbörliga förfaranden i en näringsverksamhet, bl.a. att näringsidkaren har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa och att näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt (4 §). Vid bedömningen av om näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt ska rätten särskilt ta hänsyn till bl.a. om näringsidkaren tidigare har dömts för brott i näringsverksamhet. Näringsförbud ska meddelas för en viss tid, nämligen lägst tre och högst tio år (10 §). Lagen om näringsförbud innehåller en uppräknning av vad den som har näringsförbud inte får göra, bl.a. driva eller faktiskt utöva ledningen av näringsverksamhet (11 §).

Insemination vid hästavel

Lagen (2006:807) om kontroll av husdjur m.m. syftar enligt 1 § till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet, förebygga sjukdomar hos djur samt främja en långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser. Enligt 4 § första stycket förordningen (2006:816) om kontroll av husdjur m.m. krävs det tillstånd från Jordbruksverket för att få bedriva seminverksamhet. Jordbruksverket får enligt 4 § andra stycket, för det syfte som anges i 1 § lagen om kontroll av husdjur m.m., meddela föreskrifter om villkor för sådan verksamhet.

Jordbruksverket har meddelat sådana föreskrifter om seminverksamhet med hästdjur (SJVFS 2015:1). För att få tillstånd för seminverksamhet krävs det att minst en veterinär skriftligen har förbundit sig att vara ansvarig veterinär för verksamheten (1 kap. 4 §). För att få utöva yrke som veterinär krävs att man har en veterinärexamen (3 kap. 1 och 3 §§ lagen [2009:302] om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård). Den som är ansvarig veterinär ska ha genomgått en utbildning för veterinärer inom seminverksamhet med hästdjur som är godkänd av Jordbruksverket. Om veterinären har inhämtat relevant kompetens på annat sätt och Jordbruksverket bedömer den som likvärdig med kraven i första stycket kan detta godkännas efter ansökan hos Jordbruksverket (1 kap. 9 § SJVFS 2015:1). Om någon annan än den ansvariga veterinären utför semineringar ska han eller hon ha genomgått en kurs för seminassistenter inom seminverksamhet med hästdjur, som har anordnats i enlighet med en av Jordbruksverket godkänd kursplan, alternativt ha utbildning enligt 9 §. Om personen har inhämtat relevant kompetens på annat sätt och Jordbruksverket bedömer den som likvärdig med de krav som nyss

nämnts kan detta godkännas efter ansökan hos Jordbruksverket (1 kap. 10 § och 5 kap. 2 §). Om någon annan än den ansvariga veterinären utför semineringen ska varje seminering ske i samråd med den ansvariga veterinären (5 kap. 4 §). Den som ansvarar för utbildning alternativt kursplan enligt 1 kap. 9 och 10 §§ ska ansöka hos Jordbruksverket om att få utbildningen eller kursplanen godkänd av Jordbruksverket (1 kap. 11 §). Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i föreskrifterna (6 kap. 2 §).

Kastrering av ren

År 2005 överlämnade Djurskyddsutredningen betänkandet Behörighet och ansvar i djurens hälso- och sjukvård (SOU 2005:98) till regeringen. Utredningen föreslog bl.a. att ren även i framtiden ska få kastreras utan att veterinär anlitas, men utredningen föreslog samtidigt att det skulle införas ett krav på att ingreppet ska göras under lokalbedövning. Vidare föreslogs att den som inte är veterinär ska genomgå utbildning innan en veterinär kan tillhandahålla läkemedel till denne. Av sammanfattningen till det kapitel i utredningen som handlar om kastrering av ren framgår bl.a. följande:

När det gäller ren är det inte möjligt att bedriva renskötsel utan att kastreringar får förekomma. Inget har framkommit som tyder på att kastrering av ren sker i större utsträckning än vad som är nödvändigt. Emellertid vill vi framhålla att skyldigheten att inte utsätta djur för onödigt lidande innebär en förpliktelse att hålla nere antalet kastreringar. Det bör också självklart vara så att kastreringar i så stor utsträckning som möjligt utförs vid sådana tidpunkter och på sådana platser att det är möjligt att anlita veterinär för ingreppet. Emellertid anser vi det även fortsättningsvis är nödvändigt av praktiska och ekonomiska skäl att tillåta att lekmän (t.ex. renägaren) kastrerar ren.

Även om det inte är helt klart att det totala lidandet för renen blir mindre med bedövning än utan, anser vi att det mesta talar för att det är så, varför vi anser att det av djurskyddsskäl bör införas ett krav på att kastrering av ren bara får ske under bedövning. Av denna anledning anser vi att det finns skäl att också ställa krav på att den som utför kastreringen skall ha genomgått en särskild utbildning. Utbildningen bör vara av ungefär samma omfattning som C15-utbildningen och bör utöver läkemedelshantering även innehålla utbildning i hur ingreppet skall utföras. Denna utbildning bör vara ett krav för att veterinär skall få tillhandahålla läkemedel för lokalbedövning i samband med kastrering av ren. Jordbruksverket bör få i uppdrag att utfärda föreskrifter om utbildningen och hanteringen samt att fastställa utbildningsplan.

I maj 2008 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att utarbeta och föreslå de författningsändringar som behövs för att förbjuda att hanren kastreras utan bedövning. Samtidigt skulle verket utreda förutsättningarna för att lekmän ska kunna kastrera ren och för att detta ska kunna göras med lämplig smärtlindring. Verket skulle fastställa vilka krav som ska ställas på lekmän när det gäller bl.a. utbildning för att dessa ska kunna få hantera läkemedel och/eller metoder för smärtlindring i samband med kastrering av ren. Slutligen skulle verket, efter en lämplig tid, göra en utvärdering av lekmäns kastrering av ren

under bedövning och vid behov föreslå förändringar i regelverket. Uppdraget skulle genomföras efter samråd med berörda myndigheter och organisationer. Uppdraget redovisades den 15 januari 2009 och i sammanfattningen anförde Jordbruksverket följande (dnr 31-6276/08):

För att förbjuda att hanren kastreras utan bedövning, kan krav på bedövning införas i 25 § i [dåvarande] djurskyddsförordningen:

”Handjur av ren får kastreras utan att veterinär anlitas. Kastrering av ren skall ske under bedövning.”

Jordbruksverket anser dock, med hänvisning till den stress som djuren upplever vid fasthållning under den tid som behövs för att lokalbedövningsmedel ska verka, att även andra metoder ska övervägas. För att få ytterligare underlag till en sådan bedömning, bör en jämförande studie initieras där olika smärtstillande metoder jämförs med kastrering utan smärtstillande behandling. Efter detta kan sedan en utvärdering ske och eventuella ändringar i regelverket göras.

Resultaten av det försök där lekmäns lokalbedövning av gris skall studeras och som förväntas startas under 2009, bör också inväntas innan några ytterligare regelverksändringar görs. Den utbildning som planeras för grishållare bör, något modifierad, även kunna användas inom rennäringen.

Regeringen beslutade den 4 juni 2009 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn över den samlade djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll, att lämna förslag till en ny djurskyddslag och förordning samt att ge exempel på hur andra föreskrifter på området kan utformas (dir. 2009:57). Utredaren redovisade sitt betänkande Ny djurskyddslag i november 2011 (SOU 2011:75). Vissa av utredningens förslag behandlades därefter i propositionerna Ändringar i djurskyddslagen (prop. 2013/14:41) och En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104). Utredningens förslag i övriga delar behandlades i propositionen Ny djurskyddslag (prop. 2017/18:147). Riksdagen antog propositionens förslag till bl.a. ny djurskyddslag (bet. 2017/18: MJU24, rskr. 2017/18:401).

Enligt 4 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att göra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. Av tredje stycket i samma paragraf framgår att operativa ingrepp ska utföras under bedövning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock göra undantag från dessa bestämmelser (4 kap. 2 § fjärde stycket 2).

I den proposition som låg till grund för djurskyddslagen anförde regeringen följande (s. 151):

Regeringen delar utredningens bedömning att det bör införas ett krav på att operativa ingrepp som huvudregel ska göras under bedövning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör i enlighet med utredningens förslag få rätt att meddela föreskrifter om undantag från kravet på bedövning vid operativa ingrepp. Regeringens avsikt är det som huvudregel även i framtiden ska vara möjligt att utföra sådana operativa ingrepp som i dag är tillåtna att utföra utan bedövning. Ett exempel på när det kan vara lämpligt att göra undantag från kravet på bedövning vid

operativa ingrepp är chipmärkning av djur, där lidandet vid märkningen är i princip lika stort som lidandet vid injektionen av bedövningsmedlet. Det kan även finnas andra skäl att meddela föreskrifter om undantag där lidandet för djuret bedöms vara begränsat och där det finns klara fördelar, av djurskyddsskäl eller av andra tungt vägande skäl, med att utföra ett operativt ingrepp utan bedövning.

Av 4 kap. 1 § djurskyddsförordningen följer att det är tillåtet att kastrera djur och att avhorna nötkreatur och getter även om det inte finns veterinärmedicinska skäl. Handjur av ren får kastreras utan att bedövning används och utan att en veterinär eller annan djurhälsopersonal anlitas.

Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har uppgett det inte har hänt något nytt i frågan sedan den nu gällande djurskyddslagen och djurskyddsförordningen trädde i kraft.

Revidering av föreskrifter

Den nu gällande djurskyddslagen trädde i kraft den 1 april 2019.

Ett identiskt yrkande om att myndigheten med ansvar för djurskydd ska revidera samtliga djurskyddsföreskrifter så att de är i enlighet med ambitionerna i den nya djurskyddslagen behandlades av utskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21:MJU10 Djurskydd. Utskottet avstyrkte då motionen och anförde följande i sitt ställningstagande:

När det gäller frågan om revidering av föreskrifter noterar utskottet att Jordbruksverket har bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd och att myndigheten i det konkreta föreskriftsarbetet är självständigt i förhållande till riksdagen och regeringen. Utskottet ser inget behov av att vidta några åtgärder för att förändra denna ordning.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Omhändertagande av djur

Som framgår av ovanstående redovisning innehåller den gällande djurskyddsförordningen inte någon bestämmelse som gör det möjligt att verkställa ett beslut om omhändertagande av djur utan hinder av att beslutet inte har vunnit laga kraft. Ett beslut om omhändertagande av djur kan dock verkställas omedelbart med stöd av 35 § förvaltningslagen. Mot denna bakgrund samt med beaktande av uppgiften om att regeringen noga följer hur praxis utvecklar sig i frågan finner utskottet för närvarande inte skäl att ta initiativ till någon förändring. Därmed föreslår utskottet att motion 2021/22:2316 (L) lämnas utan åtgärd.

Frågan om hur djur som har omhändertagits ska hanteras regleras i djurskyddslagen där det framgår att länsstyrelsen snarast efter omhändertagandet ska besluta om djuret ska säljas, överlätas på något annat sätt eller avlivas. Utskottet har förtroende för att länsstyrelserna fattar kloka och väl

avvägda beslut baserade på omständigheterna i det enskilda fallet. Därmed avstyrker utskottet motion 2021/22:667 (SD).

Sekretess i tillsynsärenden

Offentlighets- och sekretesslagen respektive offentlighets- och sekretessförordningen reglerar frågan om sekretess i ärenden om tillsyn enligt djurskyddslagstiftningen. Utskottet ser inget behov av de förändringar som motionären förefaller efterfråga och föreslår därför att motion 2021/22:205 (C) avslås.

Slakteriverksamhet

En fysisk person som bryter mot djurskyddslagstiftningen kan dömas för brott. Flera personer kan visserligen dömas för att gemensamt ha begått en brottslig gärning, men var och ens individuella straffansvar bedöms utifrån omfattningen av den egna delaktigheten i gärningen. Om ett brott är begånget inom ramen för ett företags verksamhet kan företaget åläggas företagsbot. Utskottet ser mot den bakgrunden inte behov av en sådan utredning som i denna del efterfrågas i motionen. När det gäller frågan om att kunna förbjuda personer som har tillåtits eller själva gjort sig skyldiga till djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet konstaterar utskottet att lagen om näringsförbud under vissa förutsättningar redan gör detta möjligt, och utskottet är inte berett att ta initiativ till ytterligare reglering i detta avseende. Sammanfattningsvis föreslår utskottet därför att motion 2021/22:632 (SD) yrkandena 2 och 3 avslås.

Insemination vid hästavel

Som redovisas ovan behöver den som ska genomföra seminering av hästar antingen ha genomgått en utbildning inom seminverksamhet med hästdjur som är godkänd av Jordbruksverket eller på annat sätt ha inhämtat kunskaper som bedömts likvärdiga av Jordbruksverket. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets bedömning redan en vid krets av personer som har möjlighet att skaffa sig den kompetens som krävs för att få utföra själva semineringen. Utskottet ser därför inte behov av några åtgärder med anledning av vad som efterfrågas i motionen i denna del. När det gäller ultraljudsundersökningar kräver detta specialkunskaper även hos veterinärer, och utskottet avser inte att ta initiativ för att via andra utbildningsvägar utöka den krets av personer som ska få genomföra sådana undersökningar. Därmed föreslår utskottet att motion 2021/22:2658 (M) avslås.

Kastrering av ren

Som framgår av redovisningen ovan har frågan om det ska vara tillåtet att kastrera hanren utan bedövning övervägts i flera sammanhang sedan 2005 och senast i samband med att den nu gällande djurskyddslagen beslutades.

Utskottet avser inte att ta initiativ till någon förändring av den aktuella lagstiftningen. Utskottet vill i sammanhanget dock framhålla vikten av att renarna, trots att det är tillåtet att kastrera utan bedövning, inte utsätts för onödigt lidande och att kastrering endast utförs utan bedövning i de fall då det är helt nödvändigt med hänsyn till renhållningens särskilda förutsättningar. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 57 lämnas utan åtgärd.

Revidering av föreskrifter

Ett identiskt motionsyrkande om att Jordbruksverket ska revidera sina föreskrifter på visst sätt har prövats och avstyrkts av utskottet under förra riksmötet. Utskottet noterade då att Jordbruksverket i det konkreta föreskriftsarbetet är självständigt i förhållande till riksdagen och regeringen, och utskottet såg inte något behov av att förändra den ordningen. Utskottet vidhåller sitt ställningstagande från förra året och avstyrker mot den bakgrunden motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 22.

Övriga frågor om djurskydd och djurhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen det som utskottet anför om dels ett globalt avtal om antibiotikaanvändning, dels efterlevnad av förbud mot svanskupering.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tvångsmatning av djur, minkfarmning och pälsfarmning i övrigt, djurskyddsmyndighet, djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar, tillåtna sällskapsdjur, kostnader för djursjukvård, åtgärder för att förhindra spridning av afrikansk svinpest, arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter, användningen av koccidiostatika, digivning av kalvar och avvänjning av smågrisar.

Jämför reservation 37 (S), 38 (SD), 39 (MP), 40 (V, L, MP), 41 (MP), 42 (V, MP), 43 (MP), 44 (SD, V, MP), 45 (SD), 46 (L), 47 (V, MP), 48 (MP), 49 (MP) och 50 (MP) samt särskilt yttrande 4 (S).

Motionerna

Globalt avtal om antibiotikaanvändning

I kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 26 föreslås att Sverige ska verka för ett globalt avtal för att hantera antibiotikaresistensen.

Även i kommittémotion 2021/22:4061 Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 3 framhåller motionärerna behovet av att arbeta för ett globalt regelverk mot rutinmässig användning av antibiotika i djurhållning.

Efterlevnad av förbud mot svanskupering

Enligt kommittémotion 2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 6 och 19 måste regeringen verka för att förbudet för svanskupering av grisar i EU efterlevs.

Även i kommittémotion 2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 58 i denna del framhåller motionärerna vikten av att EU-reglerna mot svanskupering upprätthålls i praktiken.

Ett snarlikt förslag finns i kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del. Motionärerna anför att Sverige inom EU ska arbeta för att stoppa djurplågeri som t.ex. stympling i form av svanskupering, något som förekommer trots att det är förbjudet.

Tvångsmatning av djur

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del föreslår motionärerna att Sverige ska arbeta inom EU för att stoppa djurplågeri i form av t.ex. tvångsmatning av gäss för gåsleverproduktion.

På liknande sätt anför motionärerna i motion 2021/22:265 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 att det behövs ett internationellt arbete för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur.

I kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 13 föreslås ett förbud mot import av animalier som under uppfödningen har utsatts för hälsoskadlig tvångsmatning som orsakat lidande för djuret.

Ett liknande förslag finns i motion 2021/22:265 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3 där motionärerna anför att import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur ska förbjudas.

Minkfarmning och pälsfarmning i övrigt

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 15 föreslår motionärerna att all pälsfarmning inom EU ska avvecklas och enligt yrkande 55 i samma motion bör minkfarmningen i Sverige avvecklas.

Kommittémotion 2021/22:3391 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) handlar också om en avveckling av minkfarmningen. Motionärerna anför att dessa verksamheter måste avvecklas för att djuren ska slippa stressas och för att de ska få utöva det naturliga beteende som är viktigt för deras välbefinnande.

Enligt motion 2021/22:911 av Richard Jomshof (SD) behöver riksdagen ge regeringen i uppdrag att ta fram en tidsplan med målet att avveckla svensk minknäring i likhet med vad man har fattat beslut om i Norge.

Djurskyddsmyndighet

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 21 lämnas förslag om att placera djurskyddsfrågorna, för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan, under en ny djurskyddsmyndighet med ett tydligt uppdrag att verka för en förbättrad djurvälstånd, bl.a. genom regelutveckling och genom att öka kunskapen om djurskydd och djurhållning. Myndigheten skulle också ha en viktig tillsynsvägledande uppgift för att främja en enhetlig och rättssäker tillsyn.

Motsvarande förslag om att upprätta en djurskyddsmyndighet finns i motion 2021/22:273 av Michael Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 2.

Djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 62 föreslår motionärerna att veterinär och etologisk¹⁵ kompetens alltid ska finnas med vid förprovningen av djurstallar och att djurhälsoaspekter ska få en större tyngd än i dag vid förprovningen.

Tillåtna sällskapsdjur

I kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 9 efterfrågas en positiv lista för sällskapsdjur. Motionärerna anför att den nuvarande ordningen, dvs. att den ansvariga myndigheten kan förbjuda djurhållning av t.ex. vissa exotiska arter, är ineffektiv. En bättre ordning vore att införa en positiv lista som beskriver vilka djur som är tillåtna att ha som sällskapsdjur, och den frågan behöver utredas.

Även i kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabet Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 34 föreslås att det införs en sådan lista över djurarter som är tillåtna att hålla som sällskapsdjur.

Kostnader för djursjukvård

Kommittémotion 2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 34 handlar om jämförelsepriser för veterinärkostnader. För att underlätta för den som söker vård för sitt djur föreslår motionärerna att regeringen ska ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram och tillhandahålla information om referenspriser för veterinärvård.

Åtgärder för att förhindra spridning av afrikansk svinpest

Kommittémotion 2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 1 i denna del framhåller behovet av att tillhandahålla riktade informationsinsatser om smitta från matavfall och inrapportering av självdöda djur. Motionärerna anför att det finns en del som tyder på att den afrikanska svinpesten, som sprids

¹⁵ Etologi: läran om djurens beteende.

i vissa europeiska länder, delvis kan vara orsakad av matrester som vildsvinen har hittat i naturen. Allmänheten behöver därför informeras om vikten av att ta med sig matrester hem, och allmänheten behöver också känna till hur man rapporterar in fynd av självdöda djur.

Arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter

Kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 11 handlar om behovet av att arbeta för att EU:s regelverk för slakt ska underlätta för gårdsslakt. Motionärerna anför att det är viktigt att Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter även arbetar med förslag som innebär att djurtransporter helt kan undvikas, t.ex. genom att underlätta för gårdsslakt.

Användningen av koccidiostatika

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 52 föreslås att användningen av koccidiostatika ska fasas ut ur all kyckling-uppfödning.

Digivning av kalvar

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 39 framhåller motionärerna behovet av att främja att även kalvar av mjölkras ska få dia kon i minst två månader efter födseln. Motionärerna anför att digivning och kontakter mellan ko och kalv är naturliga beteenden som både ko och kalv borde ha rätt till. De flesta nyfödda kalvar av mjölkras får dock sin mjölk i flaska eller hink och kalven tas bort från kon direkt efter födseln.

Avvänjning av smågrisar

Enligt kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 43 bör inte griskultingar få avvänjas från suggan förrän allra tidigast vid fyra veckors ålder. Motionärerna framhåller att smågrisarnas immunförsvar och tarmsystem inte är helt utvecklade förrän vid denna ålder, och en tidigare avvänjning främjar inte djurvälståndet.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Globalt avtal om antibiotikaanvändning

På svenskbrittiskt initiativ togs en global handlingsplan för antimikrobiell resistens (AMR) fram 2015. Den globala handlingsplanen har godkänts av de styrande organen inom Världshälsoorganisationen (WHO), Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa (OIE) och Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO). Målen med handlingsplanen är

- att öka kunskapen om AMR
- förbättrad övervakning
- att minska förekomsten av infektioner hos djur och människor bl.a. genom bättre hygien
- en mer ansvarsfull användning av antimikrobiella substanser
- att tydliggöra de ekonomiska konsekvenserna av AMR
att möjliggöra investeringar i nya mediciner, diagnostik och vaccin.

Organisationernas medlemsländer har härigenom enats om att de ska ha nationella handlingsplaner för AMR som är förenliga med den globala handlingsplanen och att medlemsländerna ska genomföra relevanta strategier och planer för att förebygga, kontrollera och övervaka AMR.

Regeringen beslutade i februari 2020 om en uppdaterad svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens. Strategin ska ligga till grund för Sveriges arbete med att bromsa uppkomst och spridning av antibiotikaresistens samt med att förebygga och hantera dess konsekvenser. Strategin omfattar nationellt och internationellt arbete och gäller t.o.m. 2023. Regeringen anser att Sverige ska visa ledarskap i det internationella arbetet mot antibiotikaresistens. Det gäller multilaterala processer, arbetet inom EU samt bilaterala kontakter och samarbeten.

FAO har tagit fram en handlingsplan för AMR för åren 2021–2025 som ska fokusera på globala ansträngningar för att hantera AMR i livsmedels- och jordbrukssektorerna. Syftet med planen är att påskynda framsteg i att utveckla och genomföra multisektoriella nationella handlingsplaner i världen och uppmärksamma strategiska prioriteringar och expertområden där FAO kan ge stöd. Handlingsplanen har tagits fram av en tvärvetenskaplig arbetsgrupp vid FAO för att säkerställa att alla relevanta dimensioner beaktas, inkluderat mark- och vattendjurs hälsa, växtodling, livsmedels- och fodersäkerhet, genetiska resurser, naturresurshantering, riskkommunikation och beteendeförändring.

Enligt svenska FAO-kommittén har Sverige mycket kunskap och erfarenhet att bidra med i det globala arbetet mot antibiotikaresistens och är efterfrågade i FN-systemet. Regeringen beslutade om en uppdaterad strategi för arbetet mot antibiotikaresistens under 2020. Svenska FAO-kommittén beskriver att Sverige arbetar aktivt och strategiskt med antibiotikaresistens på bl.a. dessa sätt:

- Sverige är givare till fonden Antimicrobial Resistance Multi-Partner Trust Fund som är skapad av WHO, FAO och OIE för att stödja genomförandet av låg- och medelinkomstländers handlingsplaner mot antibiotikaresistens i ett brett tvärsektorielt helhetsperspektiv.
- Sverige har haft flera lyckade samarbeten med FN där den svenska modellen har fått stor spridning. Olika sampublicationer har visat att sjukdomsutbrott kan förhindras med god djurhållning, vilket minskar behovet av antibiotika.
- Sverige har även varit starkt bidragande till att nya internationella standarder för AMR i livsmedelkedjan kunde antas av Codex Alimentarius

under hösten. Även Sveriges engagemang inom OIE bidrar till en globalt ökad djurhälsa med minskat behov av antibiotika samt en säker handel med djur och djurprodukter.

- På EU-kommissionens uppdrag stödjer Sverige också andra länder i att effektivisera deras AMR-arbete.
- I internationella sammanhang går Sverige i täten för att belysa miljöns betydelse för uppkomst och spridning av AMR. Spridning av antibiotika till miljön kan ske exempelvis vid tillverkning. I budgetpropositionen för 2021 aviserade regeringen en försöksverksamhet kring en miljöpremie i läkemedelsförmånssystemet.
- Socialminister Lena Hallengren är Sveriges representant och nyligen utsedd till vice ordförande i den globala ledargruppen för AMR, en högnivågrupp tillsatt av FN:s generalsekreterare. I gruppen arbetar man för att främja agerande kring AMR på högsta politiska nivå. Sverige är också medlem i en sammanslutning av hälsoministrar från ett 20-tal länder (Alliance of Champions) som samarbetar för att lyfta frågan om AMR inom FN-systemet.

Den 25 maj 2021 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att beskriva och utvärdera Sveriges arbete med att få till stånd en mer ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt och vid behov föreslå åtgärder i syfte att effektivisera och utveckla arbetet (dir. 2021:33). Utvärderingen ska omfatta Sveriges internationella arbete liksom sådana initiativ på nationell nivå som skulle kunna få effekt, direkt eller indirekt, på antibiotikaanvändningen i djurhållningen globalt. I uppdraget ingår också att analysera de samarbeten som svenska aktörer finns representerade i samt de strategier som Sverige har använt sig av för påverkansarbete. Utredaren ska lämna förslag på hur Sverige bättre kan agera internationellt. Utredaren ska inte lämna förslag på skatteområdet. Utredaren ska bl.a.

- kartlägga svenska aktörers insatser för en ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning inom djurhållningen globalt
- analysera insatsernas effektivitet och bedöma vilka initiativ som kan få störst utväxling i förhållande till insatta medel och resurser
- lämna förslag till åtgärder som generellt skulle kunna effektivisera och utveckla Sveriges arbete ytterligare för en ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning inom djurhållningen globalt.

Uppdraget ska, efter att regeringen den 17 mars 2022 beslutade att förlänga utredningstiden (dir. 2022:15) med en månad, redovisas den 31 juli 2022.

I resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23) anför regeringen att svenska erfarenheter, som har lett till att svensk mjölkproduktion är i världsklass när det gäller låg antibiotikaanvändning kombinerat med friska och högproduktiva djur, sprids i en sampublicering mellan svensk expertis och FAO från 2020. Nyckelfaktorer som rapporten lyfter fram är förebyggande arbete för god djurhälsa och

djurvälfärd och det nära samarbetet mellan djurbönder, veterinärer, universitet, myndigheter och departement. Genom FAO:s spridning av de svenska framgångsfaktorerna har Sverige därmed gjort en betydande internationell insats för att bekämpa antibiotikaresistensen bland djur och människor.

Efterlevnad av förbud mot svanskupering

Rutinmässig svanskupering av grisar är förbjudet inom EU. Svanskupering får endast ske om det finns bevis på att det har uppkommit skador på svansen. Innan sådana ingrepp genomförs ska andra åtgärder vidtas för att förhindra svansbitning och andra oönskade beteenden. När detta görs ska hänsyn tas till miljön i dess helhet och beläggningsgraden. Olämpliga djurhållningsmetoder och miljöförhållanden ska åtgärdas¹⁶.

I november 2018 presenterade Europeiska revisionsrätten rapporten Djurs välbefinnande i EU: att minska klyftan mellan ambitiösa mål och praktiskt genomförande (särskild rapport nr 31/2018). I rapporten konstaterar revisionsrätten att EU:s åtgärder för djurs välbefinnande har varit framgångsrika i viktiga avseenden men att det kvarstår brister på vissa områden, bl.a. när det gäller den rutinmässiga svanskuperingen av grisar. Revisionsrätten framhåller att medlemsstaternas offentliga kontrollsystem är en viktig faktor. Enligt rapporten finns det exempel på god praxis, särskilt när det gäller de offentliga inspektionernas enhetlighet, men även ett behov av att fokusera på områden och företagare med en större risk för bristande efterlevnad. Medlemsstaterna skulle enligt revisionsrätten kunna utnyttja informationen från internrevisioner och klagomål på ett bättre sätt för att förbättra förvaltningen av djurskyddspolitiken. Vidare konstaterar revisionsrätten att medlemsstaterna i allmänhet har infört lämpliga system för att kontrollera efterlevnaden av tvärvillkor som rör djurs välbefinnande, men att samordningen med offentliga inspektioner dock kan bli bättre. Vidare visade granskningen på fall där de sanktioner som har införts av utbetalande organ inte är proportionella mot oriktigheternas allvar. I rapporten lämnas ett antal rekommendationer till kommissionen som syftar till att förbättra förvaltningen av djurskyddspolitiken. Rekommendationerna gäller den strategiska ramen för djurs välbefinnande, effektivare efterlevnadsåtgärder, riktlinjer för efterlevnad, förstärkning av kopplingarna mellan tvärvillkor och djurs välbefinnande samt åtgärder för att se till att landsbygdsutvecklingspolitiken bidrar bättre till djurvälferden.

Enligt Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) kuperas ca 90 procent av de grisar som produceras inom EU för att förhindra svansbitning, trots att rutinmässig svanskupering är förbjuden. I Sverige är svanskupering förbjudet och enligt SLU föds alla grisar upp med intakta svansar utan att svansbitning

¹⁶ Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning (bilaga I, 1 kap. punkt 8).

är ett stort problem. SLU har i en artikel sammanfattat kunskap och praktiska lösningar från svensk produktion som skulle kunna tillämpas i andra EU-länder¹⁷. De stora skillnaderna mellan Sverige och många andra länder rör enligt SLU inhygning och management och innefattar bl.a. lägre beläggningsgrad, reglerat utrymme vid utfodring, tilldelning av strömaterial samt förbud mot helpalt. Sannolikt påverkar även faktorer som högre hälsostatus och högre avvänjningsålder. SLU:s slutsats är att för att förhindra svansbitning och eliminera behovet av svanskupering bör EU:s lagstiftning tydligare matcha grisens biologiska behov.

En av EU-kommissionens huvuduppgifter är att kontrollera att medlemsstaterna fullgör sina EU-rättsliga åtaganden. Vid överträdelse kan kommissionen väcka talan mot en medlemsstat i EU-domstolen.

Som framgår tidigare i detta betänkande tillämpas EU:s kontrollförordning sedan den 14 december 2019¹⁸. Förordningen reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning. I artikel 9 regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas. Där framgår bl.a. att de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens ska utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska bl.a. beakta identifierade risker som är förbundna med djur och varor, aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll och tillförlitligheten i aktörernas egenkontroll. Kontrollen ska som huvudregel genomföras utan förvarning.

I regeringens proposition 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning föreslogs ändringar som syftar till att anpassa svensk lagstiftning till förordningen. På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen den 25 februari 2021 att anta regeringens förslag till ändringar i ett antal lagar, bl.a. djurskyddslagen (bet. 2020/21:MJU6, rskr. 2020/21:198). De nya reglerna trädde i huvudsak i kraft den 1 april 2021.

¹⁷ Rearing Pigs with Intact Tails – Experiences and Practical Solutions in Sweden, Wallgren m.fl., 2019.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordning om offentlig kontroll, här kallad kontrollförordningen).

Under våren 2017 behandlade miljö- och jordbruksutskottet ett motionsförslag om att regeringen bör verka för att EU-regler mot svanskupering upprätthålls i praktiken. Utskottet uttalade då följande i betänkande 2016/17: MJU12 Djurskydd:

Det råder bred politisk enighet i riksdagen om att arbetet för en högre djurskyddsnivå inom EU måste prioriteras. Av denna anledning beslutade riksdagen våren 2015 om ett tillkännagivande till regeringen om att intensifiera arbetet för att förbättra djurskyddet inom EU (bet. 2014/15: MJU10 punkt 1, rskr. 2014/15:181). Utskottet välkomnar de insatser som regeringen gjort under de senaste åren för att höja djurskyddsnivån inom unionen, inte minst vad gäller de initiativ som Sverige fört fram tillsammans med likasinnade. Utskottet noterar att förslaget till en EU-gemensam djurskyddsplattform har mottagits särskilt väl. Utskottet noterar också att regeringen varit aktivt pådrivande i rådsförhandlingarna om nya lagstiftningsakter och att Sveriges kunnande inom djurskyddsområdet lyfts fram av kommissionen inför andra medlemsländer som bästa praxis.

Med hänvisning till bl.a. de insatser som nämns ovan bedömer regeringen att riksdagens tillkännagivande nu är tillgodosett. Utskottet förutsätter inte desto mindre att regeringens arbete för ett högre djurskydd inom unionen fortskrider med samma intensitet som tidigare. Alltför många problem kvarstår för att Sverige ska sänka sin ambitionsnivå, inte minst den bristfälliga efterlevnaden av de EU-gemensamma djurskyddsbestämmelser som finns. Betydelsen av att Sverige fortsätter att verka aktivt pådrivande inom EU för att såväl höja djurskyddsnivån som att försäkra att regelverken följs kan därför inte understrykas nog. Utskottet förutsätter att regeringen delar denna uppfattning.

Ett yrkande om vikten av att förbudet mot rutinmässig svanskupering upprätthålls i praktiken prövades senast av utskottet i betänkande 2018/19: MJU11 Djurskydd. Utskottet ansåg att motionen kunde lämnas utan vidare åtgärd och anförde bl.a. följande:

När det gäller frågan om regelefterlevnad vill utskottet framhålla att utgångspunkten naturligtvis är att gällande regler måste följas. På EU-nivå är det därför en av kommissionens främsta uppgifter att kontrollera att det beslutade EU-rättsliga regelverket efterlevs i medlemsstaterna. Av redovisningen ovan framgår att det har antagits en ny kontrollförordning vars mål är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll inom en rad sakområden, bl.a. djurhälsokrav och djurskydd. Utskottets bedömning är att förordningen kommer att bidra till en bättre och mer likvärdig kontroll inom hela unionen.

Tvångsmatning av djur

I rådets direktiv 98/58/EG¹⁹ fastställs de miniminormer som gäller i unionen för skydd av animalieproduktionens djur, inbegripet djur för produktion av fet ank- och gåslever (foie gras). Direktivet innehåller ett krav på att djur ska utfodras med hälsosamt foder som är lämpligt för djurens ålder och art och som ges till dem i tillräcklig mängd för att hålla dem vid god hälsa och tillgodose deras näringsbehov. Det finns också ett förbud mot att ge foder eller

¹⁹ Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur.

vätska på ett sätt eller med ett sådant innehåll som kan orsaka onödigt lidande eller skada (punkt 14 i bilagan till direktivet). Det finns dock ingen EU-lagstiftning som uttryckligen förbjuder gås- och ankleverproduktion genom tvångsmatning.

Inom ramen för europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur antogs i juni 1999 tre rekommendationer för skydd av ankor och gäss. Rekommendationerna fastställer att tvångsmatning av ankor och gäss endast ska vara tillåtet i de länder där det redan förekommer och att dessa länder bör uppmuntra forskning om alternativa produktionsmetoder för att framställa foie gras. I en rapport från EU:s vetenskapliga kommitté för djurs hälsa och välbefinnande, som presenterades 1998, drogs slutsatsen att tvångsmatning av ankor och gäss, så som den då utövades, inte var förenlig med ett gott djurskydd.

Som redovisats tidigare i detta betänkande beslutade Europaparlamentet den 10 juni 2021 om en resolution med anledning av det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age. I resolutionen uppmanade Europaparlamentet kommissionen att föreslå lagstiftningsinstrument om rättvist och hållbart jordbruk och särskilt att föreslå en översyn av direktivet om skydd av animalieproduktionens djur i syfte att fasa ut användningen av burar inom EU:s djurhållning och utvärdera en eventuell utfasningsperiod senast 2027. Parlamentet uppmanade också kommissionen att utarbeta ett förslag om att förbjuda grym och onödig tvångsmatning av ankor och gäss för produktion av gåslever.

Den 30 juni 2021 presenterade kommissionen meddelandet om det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age (C(2021) 4747). Av meddelandet framgår att kommissionen i juni 2021 begärde att Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) ska avge vetenskapliga yttranden om djurs välbefinnande vid uppfödning av vaktlar, ankor och gäss med och utan burar. Efsa förväntas avge dessa yttranden under 2022 och 2023.

Frågan om förbud mot import av vissa varor, såväl från tredjeland som från andra medlemsstater i EU, har behandlats av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2018/19:MJU11 Djurskydd. Utskottet lämnade då yrkanden som efterfrågade importförbud av livsmedel som producerats genom tvångsmatning av djur utan åtgärd och redogjorde för miljö- och jordbruksutskottets uttalanden i betänkande 2011/12:MJU21 Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål. Av ställningstagandet i det sistnämnda betänkandet framgick bl.a. följande:

Så som utskottet tidigare anfört i betänkande 2010/11:MJU20 är det inte möjligt att införa något generellt förbud mot import enligt det internationella regelverket inom Världshandelsorganisationen (WTO). En av hörnstenarna i det internationella handelsarbetet är att varje land har rätt att bestämma över sina egna produktions- och processmetoder och att importhindrande åtgärder inte får vidtas om det inte finns fara för hälsan bland djur och människor i det importerande landet. Enligt landsbyggsdepartementet finns det en risk att krav på att inkludera djurskydd kan användas i protektionistiska syften. Detta är inte minst något som

utvecklingsländer oroar sig för. Därför vill man inte se detta inkluderat. Innan det, enligt departementet, ens är realistiskt att diskutera att inkludera djurskydd i större utsträckning i WTO:s regelverk än i dag, är det nödvändigt att internationella standarder kommer till stånd. Det är något som Sverige aktivt arbetar för. Ett sätt att uppnå ett förbättrat djurskydd internationellt är att komma fram till multilaterala överenskommelser när det gäller djurskydd och att ta med frågan i bilaterala avtal mellan EU och tredjeländer. I utskottets betänkande framhölls vidare att det bör uppmärksammas att näringsens engagemang hela tiden ökar och att privata standarder skapas. Dessa kan i vissa fall vara mer effektiva för att förbättra djurskyddet globalt än att förlita sig på att stater ska agera. På EU:s inre marknad råder fri rörlighet av varor, tjänster, personer och kapital. En vara som är lagligen tillverkad eller till salu i ett EU-land kan även säljas i alla andra länder som ingår i den inre marknaden (principen om ömsesidigt erkännande).

Minkfarming och pälsfarming i övrigt

Såväl EU som medlemsstaterna är parter till europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur. Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur, som har utformats med stöd av konventionen, innehåller miniminormer för skydd av djur som hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar eller för annan animalieproduktion. Enligt artikel 3 i direktivet ska medlemsstaterna fastställa bestämmelser så att ägarna eller uppfödarna vidtar alla rimliga mått och steg för att garantera välbefinnandet hos de djur de har hand om för att se till att dessa djur inte utsätts för onödigt smärta, onödigt lidande eller onödigt skada. I Sverige har direktivet genomförts i djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och föreskrifter från Jordbruksverket.

I 2 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen anges att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Enligt andra stycket i bestämmelsen får regeringen eller den myndighet som regeringen föreskriver meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kravet enligt första stycket. Jordbruksverket har med stöd av djurskyddsförordningen meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:16, senast ändrad genom SJVFS 2020:23) om uppfödning och hållande av pälsdjur. Föreskrifterna gäller enligt 1 kap. 1 § hållande av chinchillor, minkar och rävar som föds upp eller hålls för produktion av päls eller skinn. Föreskrifterna innehåller allmänna bestämmelser om bl.a. avel, skötsel och tillsyn, foder och renhållning (1 kap.) samt särskilda bestämmelser för minkar (2 kap.) och chinchillor (3 kap.).

Den 14 januari 2020 svarade landsbygdsminister Jennie Nilsson på en interpellation om förbud mot pälsdjursuppfödning (ip. 2019/20:208) och anförde bl.a. följande:

Elin Segerlind har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att avveckla den svenska pälsdjursuppfödningen eller låta utreda hur en avveckling av denna kan genomföras.

Låt mig inleda med att konstatera att vi har en stark djurskyddslagstiftning i Sverige. Sedan april 2019 har vi en ny djurskyddslag på plats. I den nya lagen förtydligas att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande. Lagen förtydligar också att beteendestörningar ska förebyggas.

För mig och regeringen är det viktigt att den djurhållning vi har i Sverige lever upp till lagens krav. Det gäller naturligtvis även pälsdjur. Det var också därför som regeringen vid sidan av arbetet med den nya djurskyddslagen i januari 2018 gav Statens jordbruksverk i uppdrag att utvärdera välfärden hos minkar inom pälsdjursproduktionen.

Uppdraget gavs mot bakgrund av tidigare problem inom området, men även utifrån de insatser som gjorts av näringen och de föreskriftsförändringar som Jordbruksverket gjorde 2012. I Jordbruksverkets uppdrag ingick även att överväga behovet av eventuella föreskriftsändringar eller andra åtgärder för att tillgodose minkars naturliga beteende.

Jordbruksverket redovisade sitt uppdrag för ganska precis ett år sedan. I sin rapport konstaterar Jordbruksverket att svenska minkar generellt har fått det bättre sedan 2012, dels tack vare nya djurskyddsföreskrifter, dels tack vare pälsdjurnäringsens eget djuromsorgsprogram Minkhälsan.

I arbetet med Jordbruksverkets uppdrag bidrog det vetenskapliga rådet för djurskyddsfrågor vid Sveriges lantbruksuniversitet med viktigt underlag om aktuell forskning om minkars naturliga beteende och djurvälfärd. Av rådets yttrande framgår att rådet anser att den vetenskapliga forskning som finns stöder de regler som infördes i Jordbruksverkets föreskrifter 2012. Jordbruksverket ger i sin redovisning inte heller några förslag till regeländringar för mink. Jordbruksverket menar däremot att det behövs mer forskning om hållande av mink i de system som de i dag hålls i. Om det är så att framtida forskning visar att det finns problem kommer de regler som finns att behöva ses över.

Våra myndigheter arbetar också kontinuerligt med att se över sina föreskrifter. Bedömningar av vilka krav som ska gälla för olika djurslag görs för varje djurslag för sig och grundar sig på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2020 att Jordbruksverkets redovisning inte föranleder några åtgärder från regeringens sida. Den hållningen har inte ändrats. Mitt svar till Elin Segerlind är således att jag för närvarande inte avser att vidta några åtgärder för att avveckla eller låta utreda en avveckling av den svenska pälsdjursuppfödningen.

Liknande yrkanden om att avveckla pälsdjursuppfödningen i stort och minkuppfödningen i synnerhet behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21:MJU10 Djurskydd. Utskottet föreslog att motionerna skulle avslås och anförde följande:

Grundläggande bestämmelser om hur djur – inklusive djur som hålls för produktion av päls och skinn – ska hållas och skötas finns i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen. Av djurskyddslagen framgår bl.a. att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Det framgår också att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs. Utöver dessa grundläggande bestämmelser har Jordbruksverket meddelat närmare

föreskrifter om uppfödning och hållande av pälsdjur. Enligt utskottets bedömning har det inte framkommit skäl att förändra detta regelverk. Utskottet har således inte för avsikt att vidta några åtgärder för att avveckla pälsdjursuppfödningen.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Djurskyddsmyndighet

Jordbruksverket är sedan den 1 juli 2007 ansvarig central myndighet för djurskyddet. Tidigare hade en särskild myndighet, Djurskyddsmyndigheten, det uppdraget. Jordbruksverket arbetar, som Djurskyddsmyndigheten tidigare gjorde, med regelgivning, vägledning, information, stöd och samverkan på djurskyddsområdet. Verket ska säkerställa ett gott djurskydd och arbeta för en hållbar utveckling, ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. I myndighetsuppdraget ingår att behandla djurskyddsfrågorna tillsammans med andra frågor som påverkar djurskyddet. Det är länsstyrelsernas uppgift att kontrollera att lagstiftningen inom djurskyddsområdet följs. Jordbruksverket samordnar länsstyrelsernas kontroller. Verket arbetar även med vägledningar för att bedömningarna i djurskyddsärenden ska bli så likvärdiga som möjligt i hela landet. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar i ett gemensamt forum, Rådet för djurskyddskontroll, som är inrättat av regeringen. Rådet ska verka för att djurskyddskontrollen utvecklas så att den blir mer rättssäker, likvärdig och effektiv.

Regeringen beslutade 2017 att ge Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att inrätta ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor vid SLU. Rådets huvudsakliga uppgift är att vara ett stöd i regel- och föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet. Rådet är en åtgärd inom livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104).

Jordbruksverket har under snart ett och ett halvt decennium samverkat såväl nationellt som internationellt när det gäller att stärka det internationella djurskyddet. Arbetet har skett bl.a. inom Världsgesamheten för djurhälsa (OIE) och inom EU, t.ex. i Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (Efsa) nätverk för djurskydd. Jordbruksverket deltar även i grupper under Nordiska ministerrådet. Jordbruksverket är Sveriges representant i den djurskyddsplattform som inrättades av EU-kommissionen i januari 2017. Syftet med plattformen är bl.a. att alla medlemsstater ska leva upp till EU:s bestämmelser på djurskyddsområdet på ett mer likartat sätt och att utbyta erfarenheter och kunskap för att på så sätt stärka djurskyddet i EU. Ett nationellt djurskyddsnätverk som samlar aktörer från myndigheter, akademi, näringen och organisationer bildades 2017 i syfte att samarbeta om djurskyddsfrågor på EU-nivå.

Djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar

I 2 kap. 6 § djurskyddslagen finns övergripande regler om hur stall och andra förvaringsutrymmen samt hägn för djur ska vara utformade och skötas.

Ytterligare regler om hur sådana utrymmen ska var utformade och utrustade finns i djurskyddsförordningen och i Jordbruksverkets föreskrifter. Av 6 kap. 1 § djurskyddslagen följer att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på att låta förpröva stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn.

Enligt 6 kap. 1 § första stycket djurskyddsförordningen ska stall, förvaringsutrymmen och hägn, eller en del av en sådan anläggning, godkännas från djurskydds- och djurhälsosynpunkt innan de uppförs, byggs till eller om, ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt eller tas i anspråk eller inreds för djurhållning eller djuruppfödning som de tidigare inte har använts för. Detta gäller dock endast sådana anläggningar avsedda för hästar, djur som föds upp eller hålls för produktion av bl.a. livsmedel eller djur som används i sådan undervisning som inte är djurförsök. Jordbruksverket får enligt förordningen meddela föreskrifter om villkor för förprovning och undantag från bestämmelserna i 1 § (se 2 § andra stycket). Det är länsstyrelsen som prövar frågor om förprovning och som ska besiktiga stall och andra förvaringsutrymmen samt hägn innan de tas i bruk eller, om det är mer lämpligt, snarast möjligt därefter. Jordbruksverket får meddela föreskrifter om besiktningen (se 3 §). Jordbruksverket har meddelat sådana föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:12) om förprovning (senast ändrad genom SJVFS 2021:29).

I den proposition som låg till grund för den nya djurskyddslagen anförde regeringen att förprovning av lokaler fyller en viktig funktion för att förebygga djurskyddsproblem (prop. 2017/18:147). Regeringen konstaterade också att avsikten redan när den tidigare djurskyddslagen infördes 1988 var att förprovningen skulle omfatta alla faktorer i miljö och skötsel som har betydelse för djurhälsa och djurbeteende och därmed för djurskyddet (prop. 1987/88:93 s. 20).

I regleringsbrevet för 2018 fick Jordbruksverket i uppdrag att fortsätta arbetet med att förenkla och förbättra förprovningen. I arbetet skulle ingå att överväga vilken kompetens som bör finnas hos länsstyrelserna och hur djurhälsoaspekter kan beaktas i större utsträckning i förprovningen. Uppdraget skulle utföras i samråd med länsstyrelserna.

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) den 25 april 2019 (dnr 5.2.17-9955/18). Jordbruksverket sammanfattade sina slutsatser bl.a. enligt följande:

Vi bedömer att förprovningar inom vissa djurhållningsområden bör handläggas av länsstyrelser med särskild kompetens. Vi bedömer också att samarbetet mellan länsstyrelserna behöver öka. Genom särskilda handläggargrupper inom förprovningens verksamheten skapas bättre möjligheter för länsstyrelserna att följa utvecklingen inom de olika djurhållningsområdena vad gäller exempelvis nya produktionssystem och teknik. Med dessa lösningar kan länsstyrelsernas samlade kompetens användas på ett bättre sätt än idag. Det leder till att bättre kvalitet på förprovningen och minskar risken för skilda bedömmingar.

Jordbruksverket föreslog också bl.a. att myndigheten och länsstyrelsen fortsätter arbetet i den särskilda samverkansgruppen för förprövningsfrågor, att länsstyrelserna tar fram en gemensam plan för kunskaps- och kompetensstärkning inom förprövningsverksamheten och att Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) eller något annat lämpligt lärosäte tar fram utbildningsprogram eller kursblock med särskild inriktning på lantbruksbyggnader och djurmiljö.

Rapporten berörde även frågan om hur veterinärer kan bidra med kompetens till förprovningen och i denna del framgår följande:

En viktig komponent i förprövningsarbetet är erfarenhetsåterföringen. Detta sker på flera sätt men framför allt i samband med länsstyrelsens besiktning av stallar som förprovats. Det sker också erfarenhetsåterföring från det ordinarie kontrollarbetet som länsstyrelserna genomför. Vi tror dock att även andra aktörer som på olika sätt arbetar i fält och besöker olika djurhållningar har värdefulla erfarenheter som skulle kunna återföras till förprövningsarbetet.

En idé som har diskuterats under utredningsarbetet är att de veterinärer som arbetar i fält, exempelvis besättningsveterinärer och djurhälsoveterinärer, skulle kunna bidra med detta och på så sätt stärka det förebyggande djurskydds- och djurhälsoarbetet som förprovningen innebär. För att det ska kunna ske på ett effektivt sätt behöver dock någon form av samarbete etableras där naturliga kontaktytor finns mellan veterinärerna och den förprovande myndigheten, d.v.s. länsstyrelserna. Ett sådant samarbete behöver troligen innehålla fastställda rutiner som på ett systematiserat men ändå enkelt sätt kan fånga upp och tar tillvara på veterinärernas erfarenheter utan att öka deras arbetsbörda.

Vi har i dagsläget inte något färdigt förslag på hur ett sådant samarbete kan etableras och fungera i praktiken, men ser positivt på möjligheterna. Vi behöver arbeta vidare med frågan och undersöka förutsättningarna mer ingående.

När det gäller länsstyrelsens beaktande av djurhälsoaspekten anfördes följande i rapporten:

Utöver de djurhälsofrämjande insatser som görs i smittskyddssamråden ingår redan idag viss granskning av djurhälsoaspekten i länsstyrelsens förprovning. Detta genom att ansökan prövas utifrån de särskilda djurskyddsföreskrifter som bland annat har som mål att förhindra att djur blir sjuka. Ett exempel på det är att djuren ska ha ett klimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen. Några andra exempel är att utgödslingssystem ska vara utformade så att djur i en stallavdelning inte kommer i direktkontakt med gödsel från annan avdelning och att luft inte får tas in i en stallavdelning via ett utgödslings- eller urindräningsystem eller via utrymmen som kan innehålla luftföroreningar eller smittämnen som kan påverka djurens hälsa negativt.

SLU framför att det är bättre att förebygga sjukdom än att behandla. Förprovningen skulle därför förbättras om djurhälsoaspekterna beaktades mer. De menar att förprovningen exempelvis skulle kunna ta upp hur lätta olika material är att rengöra (saneringsmöjligheter), möjligheter till sektionering av djurgrupper samt logistik utanför byggnaden. SLU bedömer dock att det troligtvis ökar komplexiteten i processen och att djurhållarna inte skulle uppleva det som en förenkling. Distriktsveterinärerna har framfört att bland annat förvaringsutrymmen för foder och strö, i- och urlastningsutrymmen samt utvändiga körvägar har

stor betydelse för smittskyddet. De menar därför att dessa bör ingå i förprövningen om man vill utöka arbetet med djurhälsan i förprövningen. Djurens Rätt anser att förprövningen bör breddas och omfatta djurets hela situation. De menar att utrymmen för exempelvis utevistelse och utlastningsutrymmen borde ingå så att man tar ett tydligare helhetsgrepp över alla faktorer som påverkar djuren. När det gäller yttre faktorer som kan ha negativ inverkan på djurhälsan inne i djurstallar så har länsstyrelsen möjlighet att beakta sådana aspekter i förprövningen. Det kan exempelvis handla om att se till att det finns förutsättningar för att undvika korsande transportvägar för foder respektive gödsel. Detta görs mer eller mindre allmänt av länsstyrelserna beroende på vad det är för djurhållning det är fråga om samt vilka förutsättningar som i övrigt råder i det enskilda fallet.

Hur långt länsstyrelsens ansvar och befogenheter sträcker sig när det gäller att beakta djurhälsoaspekten i förprövningen är dock inte helt tydligt. Så vitt vi känner till prövar inte länsstyrelsen utifrån krav som ställs i annan lagstiftning, exempelvis enligt epizootilagstiftningen även om det kan finnas en koppling mellan stallbyggnadernas utformning och konsekvenserna/kostnaderna för sanering vid ett eventuellt utbrott av salmonella eller epizootiska sjukdomar. Vi bedömer att det är rimligt och viktigt att djurhållare som ska bygga får lämplig information om den djurhälso- och smittskyddslagstiftning som finns idag och om hur detta kan påverka hur stallbyggnaderna bör utformas. En del länsstyrelser lämnar idag denna typ av information i samband med förprövningen men detta varierar i omfattning och ges inte av alla.

Vi bedömer att länsstyrelserna generellt bör öka sina rådgivnings- och informationsinsatser om detta under sin förprövningshandläggning. Detta gäller särskilt i de fall då djurhållaren inte har haft smittskyddssamråd.

Våren 2019 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen bl.a. om att avskaffa det obligatoriska kravet på förprövning (bet. 2018/19: MJU11, rskr. 2018/19:188). Av regeringens skrivelse 2021/22:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2021 framgår att tillkännagivandet inte är slutbehandlat, att regeringen bedömer att en konsekvensanalys bör genomföras för att utformningen av regler ska ta tillvara alla behov som t.ex. företagens administrativa börda och djurskyddsaspekter samt att analysen beräknas vara klar under 2022.

Tillåtna sällskapsdjur

När det gäller frågan om att förbjuda alla typer av sällskapsdjur som inte uttryckligen är tillåtna får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer enligt 2 kap. 2 § andra stycket djurskyddslagen, utöver de allmänna kraven på en god djurmiljö, meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Enligt 2 kap. 9 § djurskyddsförordningen får Jordbruksverket meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven på att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö på ett sådant sätt att deras välfärd främjas och att de kan utföra naturliga beteenden. Jordbruksverket har utnyttjat bemyndigandet genom föreskriften (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. Enligt föreskriften är det inte tillåtet att hålla apor, rovdjur, rovfåglar, hybrider mellan tamhund och vilda hunddjur

eller hybrider mellan tamkatt och vilda kattdjur som sällskapsdjur eller korsningar mellan sådana hybrider och vild art. Viltfångade djur får, med vissa få undantag, inte hållas som sällskapsdjur. För övriga djur regleras, enligt 1 kap. 6 §, utrymmeskrav m.m. i ovannämnda föreskrift och i Jordbruksverkets föreskrift (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m.

Proportionalitetsprincipen är en grundläggande rättslig princip som innebär att en ingripandeåtgärd av en myndighet ska vara ägnad att tillgodose det åsyftade ändamålet, vara nödvändig för att uppnå detta ändamål och medföra fördelar som står i rimlig proportion till den skada som åtgärden orsakar. Det ska alltså finnas en balans mellan mål och medel. Ett generellt förbud mot alla djur som inte är tillåtna, i stället för det nuvarande förbudet mot vissa utpekade djurslag, skulle behöva bedömas mot proportionalitetsprincipen.

Ett motionsyrkande med motsvarande innehåll som de yrkanden som nu är aktuella behandlades och avstyrktes av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2018/19:MJU11 Djurskydd. Utskottet uttalade då följande:

När det gäller frågan vilka djur som får hållas som sällskapsdjur konstaterar utskottet att Jordbruksverket har ett bemyndigande att meddela förbud mot djurhållning, och att verket också har föreskrivit att det är förbjudet att hålla vissa djur som sällskapsdjur. Införandet av ett generellt förbud mot alla djur som inte är tillåtna, dvs. som inte finns upptagna på en s.k. positiv lista, behöver bedömas mot proportionalitetsprincipen. Huruvida det kan anses proportionerligt att införa en sådan lista bör enligt utskottets uppfattning, med stöd av bemyndigandet, avgöras av sakmyndigheten med beaktande av om en sådan åtgärd tillgodoser ändamålet, är nödvändig för att uppnå ändamålet och står i proportion till de begränsningar den orsakar.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kostnader för djursjukvård

De privata djursjukvårdsföretagen är inte skattesubventionerade, utan driver sina företag på en öppen marknad.

Företaget Evidensia djursjukvård beskriver att deras djurkliniker och djursjukhus tillämpar lokal prissättning. Det betyder att de bestämmer sina egna priser utifrån lokala förutsättningar i form av personalkostnader, hyror och konkurrens. Enhetens storlek och fokus kan enligt företaget också påverka priserna. En mindre djurklinik som främst erbjuder basvård har lägre kostnader och priser än ett större djursjukhus med dygnet-runt-verksamhet, specialister och mer avancerad utrustning. Den lokala prislistan innehåller fasta priser för olika typer av åtgärder som vaccinationer, röntgen, operationer, narkos, behandlingar m.m. Ofta används flera delar av prislistan vid en behandling, men exakt vilka åtgärder som krävs beror på det enskilda fallet. Därför blir det enligt företaget missvisande att jämföra diagnoser eller fall som till synes är lika, eftersom varje patient är unik med olika behov. Vidare anför företaget att priset blir högre om patienten får vård på jourtid eller kommer in akut och att detta beror på att personalen arbetar utanför vanlig arbetstid, och företaget behöver ta höjd för ökade lönekostnader.

Liknande information lämnas av branschorganisationen Gröna arbetsgivare. Organisationen anför inledningsvis att djursjukvårdsföretagen inte kan gå ihop och bestämma riktpriser och bestämma priser för standardbehandlingar eftersom de i så fall skulle bryta mot konkurrenslagstiftningen och ägna sig åt kartellverksamhet. Enligt organisationen föreslås detta då och då, men enligt organisationen är detta inte möjligt. Varje djursjukvårdsinrättning måste sätta priser som får deras egen verksamhet att gå ihop. Vidare anför organisationen att kliniker och djursjukhus för att möta efterfrågan på avancerad djursjukvård gör stora ekonomiska investeringar i lokaler, redskap, utrustning och kontinuerlig fortbildning av sin personal. En mindre klinik som har öppet dagtid under vardagar kommer att ha lägre kostnader än ett djursjukhus som är öppet dygnet runt alla dagar om året. Även de erbjuder tjänsterna kommer att påverka priset för kunden. Är du hos en klinik med ett begränsat utbud av tjänster blir priset förmodligen lägre än om du är på en klinik som erbjuder avancerad kirurgi för t.ex. häst. Det finns också olika behandlingsmetoder för samma diagnos som kan påverka priset mycket. Skillnaden i pris kan bero på alltifrån investerad utbildning, till material- och utrustningskostnad. Ett exempel på det är kastration av tikan, där det är dyrare att välja en tithållsmetod än öppen kirurgi. Kompetensbristen bidrar på sikt också till kostnadsökningar. Det råder stor brist på djurhälsopersonal, varför arbetsgivare tvingas höja löner för att behålla, eller för att kunna rekrytera, personal.

Åtgärder för att förhindra spridning av afrikansk svinpest

Afrikansk svinpest är enligt Jordbruksverket och SVA en smittsam och dödlig virussjukdom som drabbar tamgrisar och vildsvin. Sjukdomen lyder under epizootilagen (1999:657) och orsakas av ett mycket motståndskraftigt virus som överlever länge i miljön och i kött från infekterade djur, även om köttet varit fryst. Sjukdomen har ännu inte förekommit i Sverige men förekommer i vårt närområde då utbrott har skett på flera ställen i Europa. Sjukdomen skulle kunna orsaka stor skada bland tamgrisar och vildsvin och den kan vara mycket kostsam att bekämpa.

SVA beskriver att smittspridning kan ske via direktkontakt mellan djur, eller genom indirekt överföring via t.ex. personer, transportbilar, redskap m.m. Eftersom viruset kan överleva flera år i kylt eller fryst kött och i många rökta eller saltade produkter så är matavfall ett mycket viktigt spridningssätt till nya områden. Det är därför förbjudet att föra med sig kött och köttprodukter från tamsvin och vildsvin från vissa zoner inom de länder där smittan upptäckts. I delar av Afrika har vårtsvin och möjligen andra vilda grisdjur, vilka är symtomlösa smittbärare, betydelse för smittspridningen. Virus kan även föröka sig i mjuka fästingar och spridas via dessa.

Enligt SVA visar erfarenheter från de länder i Europa som drabbats att tidig upptäckt av en eventuell introduktion av smittan är en förutsättning för att kunna begränsa smittspridningen, kontrollera sjukdomen och på sikt utrota

den. I de flesta av dessa länder har smittan först introducerats i vildsvinstammen och i de fall även tamgrisbesättningar drabbats så har detta skett först senare. Det är därför extremt angeläget att iakttagelser av sjuka eller döda vildsvin rapporteras in till SVA. Övervakningen är beroende av rapporter om döda eller sjuka vildsvin från allmänhet, markägare, jägare, eftersöksjägare, viltkasserare och vilthanteringsanläggningar.

På Jordbruksverkets webbplats informerar myndigheten om vad allmänheten kan göra för att förhindra att afrikansk svinpest tar sig in i Sverige och listar följande åtgärder:

- Släng matrester i soporna. Lämna dem inte i markerna efter en picknick eller vid rastplatser utmed vägar.
- Ta inte med korv, kött och andra charkvaror till Sverige från länder där afrikansk svinpest finns.
- Kompostera ditt matavfall i en sluten behållare som vildsvin inte kan komma in i.
- Rapportera fynd av sjuka eller självdöda vildsvin till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Jordbruksverket informerar även om vad grishållare och jägare kan göra för att motverka introduktion av sjukdomen i Sverige. Motsvarande information lämnas också på webbplatsen [krisinformation.se](https://www.krisinformation.se) som innehåller krisinformation från svenska myndigheter. På Jordbruksverkets webbplats finns också en länk till SVA:s webbplats där det finns ett formulär för att rapportera in sjuka eller döda vilda djur. En sådan länk till SVA:s webbplats finns även på Naturvårdsverkets webbplats. Vidare har Jordbruksverket tagit fram ett informationsmaterial i form av filmer, illustrationer och affischer som kan användas på webb, i sociala kanaler och i tryck för att upplysa om vad olika målgrupper kan göra för att hindra att afrikansk svinpest kommer till Sverige. Materialet är fritt för vem som helst att använda och finns på myndighetens webbplats. På [krisinformation.se](https://www.krisinformation.se) beskrivs att Jordbruksverket i samarbete med Trafikverket under 2019 och 2020 satte upp skyltar med information om afrikansk svinpest på rastplatser, främst i södra Sverige. Informationen är på sex språk och gör allmänheten uppmärksam på att aldrig lämna kvar matrester där vildsvin kan komma åt dem.

I resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel) anför regeringen att afrikansk svinpest fortsätter att breda ut sig internationellt. Vidare anför regeringen att det pågår arbete för att stärka den nationella beredskapen och hindra introduktion av afrikansk svinpest och andra smittsamma djursjukdomar till Sverige.

Riksdagen beslutade den 14 december 2021 att inom utgiftsområde 23 anslå 183 349 000 kronor till anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23, bet. 2021/22:MJU2, rskr. 2021/22:99). Enligt Jordbruksverkets regleringsbrev för 2022 (villkor för anslaget 1:6 anslagspost 2.1) får anslagsposten användas för bidrag till

bekämpning av vissa djursjukdomar. Medel får utbetalas till berörda organisationer som driver projekt med syfte att förbättra smittskydd och djurhälsa. Sista dag för att ansöka om sådant bidrag är enligt Jordbruksverket den 3 oktober 2022. Vid bedömningen av vilka organisationer som kan beviljas medel prioriterar Jordbruksverket projekt med aktiviteter som är kopplade till den nationella övervakningsplanen. Övervakningsplanen beskriver Sveriges sjukdomsövervakning på djur. En av de prioriteringar för verksamhet, undersökningar och projekt som kommer att finansieras under anslaget 1:6 under 2022 är långsiktiga program med nationell täckning som syftar till att leda till ett utrotande, bekämpande eller förebyggande av smittsamma sjukdomar (dnr 6.1.17-09423/2021).

Arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter

Europaparlamentet beslutade i februari 2019 om en resolution om skärpta regler för djurtransporter (Europaparlamentets resolution av den 14 februari 2019 om genomföranderapporten avseende förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport inom och utanför EU (2018/2110(INI)). I resolutionen rekommenderades bl.a. att det skulle inrättas en undersökningskommitté om djurvälståndet vid transporter inom och utanför EU. Kommittén skulle enligt rekommendationen på lämpligt sätt undersöka rapporterad vanvård av transporterade djur och bristande efterlevnad av befintliga EU-regler.

Med anledning av rekommendationen inrättade Europaparlamentet i juni 2020 ett särskilt utskott, undersökningskommittén för frågor om skydd av djur under transport inom och utanför EU (ANIT). Utskottet skulle granska att transporter med levande djur, både de som färdas mellan EU:s medlemsländer och de som passerar unionens gränser, följer reglerna.

ANIT slutrapporterade sitt uppdrag den 14 januari 2022 och föreslog att Europaparlamentet skulle besluta om en rekommendation till rådet och kommissionen²⁰. Den 20 januari 2022 beslutade parlamentet i enlighet med ANIT:s förslag. Av slutrapporten framgick bl.a. att EU:s bestämmelser på området inte alltid följs i medlemsstaterna och inte fullt ut tar hänsyn till djurens olika behov. De mest uppenbara överträdelseerna var enligt slutrapporten brist på utrymme, vatten eller foder, transport av djur när de är olämpliga för transport samt överbeläggning. I slutrapporten konstaterades också att olämpliga fordon ofta används, att transporttiderna ibland är för långa och att transportererna sker under extrema temperaturer. Europaparlamentet uppmanade därför kommissionen och EU:s medlemsstater att öka sina ansträngningar för att respektera djurens välbefinnande under transport,

²⁰ Förslag till Europaparlamentets rekommendation till rådet och kommissionen efter undersökningen av anklagelser om överträdelse av unionsrätten och fall av missförhållanden vid tillämpningen av unionsrätten i fråga om skyddet av djur under transport inom och utanför unionen (2021/2736(RSP)).

uppdatera EU:s regler och utse en EU-kommissionär med ansvar för djurens välbefinnande.

Det särskilda utskottet ANIT:s arbete är slutfört i och med slutrapporten, och därför avvecklas utskottet (jfr Europaparlamentets arbetsordning artikel 208).

Användningen av koccidiostatika

Koccidier är enligt Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) encelliga mikroskopiska tarmparasiter som kan orsaka sjukdomen koccidios hos fjäderfån. Sjukdomen koccidios är en av de viktigaste fjäderfäsjukdomarna och den förekommer både i kommersiella fjäderfäbesättningar och i hobbyflockar. Koccidier har en komplicerad livscykel och är mycket tåliga i miljön.

Branschorganisationen Svensk Fågel beskriver att koccidiostatika är ett medel som enligt en mycket strikt och teoretisk definition tillhör det man kallar antibiotika, och skälet till det är att koccidiostatika bildas av en levande organism och har effekt mot en annan levande organism. Koccidiostatika klassas inom EU som en fodertillsats²¹. Koccidiostatika ges i fodret för att förebygga parasitsjukdomen koccidios som kan finnas i kycklingens miljö, såväl inomhus som utomhus. Vid utbrott av koccidios hos kycklingar använder man inte koccidiostatika utan antibiotika av helt andra typer. Parasitformen koccidier kan bli resistent mot koccidiostatika precis som bakterier kan utveckla resistens mot antibiotika.

Svensk Fågel driver ett resistensövervakningsprogram för koccidier i samarbete med Livsmedelsverket, SVA och Jordbruksverket. Övervakningen visar enligt Svensk Fågel att det inte finns någon resistensproblematik kopplad till koccidiostatika i den svenska kycklinguppfödningen. Anledningen till det är att svenska kycklingbönder arbetar förebyggande med god hygien i sina stallar. Att uppfödningen sker i omgångar och stallarna tvättas noggrant mellan varje omgång innebär att mängden bakterier och kvarvarande koccidier minskar. Det används för närvarande endast en form av koccidiostatika, narasin, för behandling av svensk kyckling. Narasin får användas fram till tre dagar före slakt och i undantagsfall med en dags karens vid flyttad slakt, tillfällig störning på inrådan av veterinär eller för enskilda flockar vid delad slakt.

Ett svenskt kontrollprogram för slaktkycklingsjukdomarna koccidios och klostridios (KC-programmet) startade 1999. Programmet regleras av Jordbruksverkets föreskrift (SJVFS 1998:131) om obligatorisk hälsokontroll avseende koccidios hos slaktkyckling (SJVFS 1998:131). Branschorganisationen Svensk Fågel är huvudman. Programmets syften är att kontinuerligt kontrollera effekten av användningen av koccidiostatika avseende koccidios och klostridios hos slaktkyckling samt att kontinuerligt registrera

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser.

förbrukningen av koccidiostatika inom slaktkycklingproduktionen. Ett långsiktigt mål med programmet är att ersätta koccidiostatika med andra metoder för att förebygga koccidios och klostridios. Kontrollen av förekomst av koccidios sker både i besättningar och vid slakt. Resultaten från undersökningarna i besättningar sammanställs av SVA, Avdelningen för djurhälsa och antibiotikafrågor, medan slakterifynden registreras och rapporteras till Livsmedelsverket och sammanställs kvartals- och årsvis av SVA, Avdelningen för djurhälsa och antibiotikafrågor. Svensk Fågel har valt en referensgrupp bestående av representanter för slaktkycklinguppfödarna, foderindustrin och SVA. Referensgruppen sammanträder normalt en gång per år. Referensgruppen beslutar om större utredningar och eventuellt byte av koccidiostatika. Svensk Fågel rapporterar varje år om verksamheten till Jordbruksverket. I referensgruppens arbetsuppgifter ingår också att främja forskning för att utveckla alternativ till koccidiostatika för att förebygga koccidios och klostridios.

Konventionella slaktkycklingar i Sverige behandlas med koccidiostatika fram till dagarna före slakt, men reglerna för ekologisk produktion gör det i princip omöjligt att ge koccidiostatika till ekologiska kycklingar. I ett forskningsprojekt, finansierat av Stiftelsen Lantbruksforskning, har en forskare vid SVA därför kartlagt tarmhälsan hos två ekologiska kycklingbesättningar samt undersökt om vaccination mot koccidier har effekt. Resultaten visar att många kycklingar från de båda gårdarna hade en mild form av koccidios och att det också förekom en del dödsfall på grund av sjukdomen samt att vaccinerade kycklingar blev mer motståndskraftiga mot koccidier²².

Digivning av kalvar

Av de allmänna råden till 2 kap. 1 och 2 §§ Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. framgår bl.a. att kalvar bör flyttas till en annan djurbesättning tidigast när de har uppnått en månads ålder och en vikt som är normal för rasen och åldern. De bör vidare förberedas inför flyttningen genom att foderstaten (dvs. den kombination av olika foder som ges till ett djur) ett par veckor dessförinnan anpassas till mjölkersättning, kraftfoder och hö. Avvanda kalvar som ska flyttas till en annan djurbesättning bör ha varit avvanda minst två veckor innan de flyttas. Frågan om effekterna på djurhälsan för mjölkkor och deras kalvar liksom mjölkproduktionen vid fri respektive begränsad digivning har studerats i vissa försök, bl.a. i en doktorsavhandling vid SLU²³. För att besvara utestående forskningsfrågor pågår det för närvarande ett forskningsprojekt där en del av mjölkorna i SLU:s mjölkbesättning på Nationellt centrum för lantbrukets djur hålls tillsammans med sina kalvar i början av laktationen, dvs.

²² Kartläggning av tarmhälsa hos ekologisk kyckling och effekt av vaccination mot koccidios. Projektnummer: H1343216, Författare av slutrapport: DVM, PhD, Dipl. ECPVS Désirée Jansson, SVA.

²³ Effects of Restricted and Free Suckling – In Cattle used in Milk Production Systems av Sofie Fröberg (2008).

mjölkavsöndringen. Syftet med projektet är bl.a. att se hur det förhållandet att mjölkkor och kalvar hålls tillsammans påverkar mjölkavkastningen och kalvens tillväxt, hälsa och fertilitet. Projektet inleddes under 2019 och kommer att pågå under minst tre år.

Ett yrkande som motsvarar det som nu är aktuellt behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21: MJU10 Djurskydd. Utskottet uttalade då följande:

Av redovisningen ovan framgår att det pågår ett forskningsprojekt vid SLU som innebär att kalvar och mjölkkor hålls tillsammans under början av laktationen. De aspekter som projektet studerar är enligt utskottets mening intressanta, och utskottet hoppas att resultaten av studien kan komma väl till användning vid framtida avvägningar mellan djurskydds- och produktionshänsyn. Utskottet ser dock inget behov av att i dag vidta några åtgärder för att förändra regelverket på området och föreslår således att motion [...] lämnas utan närmare åtgärd.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Avvänjning av smågrisar

Enligt 3 kap. 2 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:20) om grishållning inom lantbruket m.m. får smågrisar inte avvänjas förrän de uppnått 28 dagars ålder och ska då ha vant sig vid tillskottsfoder. Smågrisar får dock avvänjas upp till sju dagar tidigare under förutsättning att samtliga de elva villkor som anges i bestämmelsen är uppfyllda. Författningen trädde i kraft den 1 april 2019, då Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2017:25) om grishållning inom lantbruket m.m. upphörde att gälla. Bestämmelsen i 3 kap. 2 § i de nya föreskrifterna är oförändrad jämfört med motsvarande bestämmelse i de nu upphävda föreskrifterna. Vid en debatt den 21 november 2017 om interpellation 2017/18:91 anförde dåvarande landsbygdsminister Sven-Erik Bucht följande om avvänjning av smågrisar:

Inledningsvis vill jag säga att Jordbruksverket har regeringens bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd och är i det konkreta föreskriftsarbetet självständigt i förhållande till regeringen. Jordbruksverket beslutade nyligen om nya djurskyddsföreskrifter för lantbrukets djur som bland annat innebär möjlighet till tidigare avvänjning av smågrisar under särskilda villkor. I regeringens livsmedelsstrategi görs bedömningen att lönsamheten i animalieproduktionen behöver höjas, men inte på bekostnad av djurskyddet. I livsmedelsstrategin framhålls tvärtom att Sverige ska fortsätta ha höga ambitioner när det gäller djurvälstånd och djurhälsa. Det fastslås att produktionsökningen ska ske med bibehållen djurvälstånd och djurhälsa och att djurskyddsnivån inte ska sänkas. Jordbruksverket har gjort bedömningen att de nya djurskyddsföreskrifterna kan tillämpas med ett bibehållt djurskydd, samtidigt som de bidrar till att öka grisproducenternas konkurrenskraft. Regeringen anser att det är viktigt att föreskrifter baseras på aktuell vetenskaplig forskning om djurens välfärd och har därför gett SLU i uppdrag att inrätta ett vetenskapligt råd. Genom rådet säkerställer vi att Jordbruksverket som en viktig del i bland annat föreskriftsarbetet får tillgång till uppdaterade vetenskapliga rön. Jordbruksverket ser löpande över sina föreskrifter, och

det arbetet kan inte avstanna i väntan på att rådet inrättas. Det är av högsta prioritet att upprätthålla en hög standard i den svenska djuromsorgen när det gäller djurskydd, djurhälsa och smittskydd. Jag är övertygad om att våra myndigheters arbete för att åstadkomma detta fungerar.

Ett motionsyrkande om tidpunkten för avvänjning av smågrisar behandlades av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2017/18: MJU24 Ny djurskyddslag. I ställningstagandet anförde utskottet följande:

Utskottet har vid ett flertal tillfällen poängterat vikten av ett gott djurskydd vid animalieproduktionen och att en produktivitetshöjning ska ske med bibehållen djurvälstånd. Jordbruksverket har regeringens bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd och har i fallet med tidigare avvänjning av smågrisar bedömt att detta är möjligt med ett bibehållet djurskydd samtidigt som det ökar grisproducenternas konkurrenskraft. Utskottet har förtroende för att myndigheten arbetar för att upprätthålla en hög nivå i djurskyddsarbetet. Med det anförda kan motion [...] lämnas utan vidare åtgärd.

SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd utgör en riskvärderande instans vad gäller djurskydd. Rådet identifierar, sammanställer och utvärderar vetenskaplig forskning om djurskydd och därtill angränsande frågor som produktionsekonomi och arbetsmiljö. I en rapport från 2020 (2020:3) konstaterar det vetenskapliga rådet att Jordbruksverkets beslut att sänka avvänjningsåldern för smågrisar, förutsatt att vissa krav följs, har debatterats intensivt. I rapportens sammanfattning anför rådet bl.a. följande:

I Sverige tillåts idag generell avvänjning av smågrisar i praktiken vid en individuell ålder om tidigast 28 dagar. Detta skiljer från EUs grisdirektiv där avvänjning tillåts från 21 dagars ålder. En digivningsperiod på 21 dagar ger en högre produktion eftersom medeltalet kullar per sugga och år teoretiskt då kan öka med 4,5 % (från 2,2 till 2,3 kullar per år). Det har även föreslagits att en kortare digivningsperiod skulle innebära mindre påfrestningar på suggorna, och därigenom medföra förbättrad välfärd för dessa.

Rådet finner att det finns mycket få studier som jämför avvänjning vid just 21 och 28 dagar. De vetenskapliga studier som studerar detta mer i detalj är i de flesta fall genomförda i alternativa system, så som gruppållnings-system eller så kallade ”getaway pens” där suggan kan gå ifrån sina smågrisar. Resultat från dessa studier går därmed inte att generalisera till konventionella system där suggor med smågrisar hålls individuellt med små möjligheter för suggan att reglera t.ex. digivning eller födosöksbeteende.

Trots bristen på vetenskapligt granskade rapporter konstaterades att en avvänjning vid 28 dagars ålder var att föredra sett ur smågrisens perspektiv, eftersom matsmältningsapparat och immunsystem är mer utvecklade den fjärde levnadsveckan. Det förefaller dock finnas en ganska tydlig skillnad i fysiologisk mognad mellan grisar som är yngre (<19-21 dagar) respektive äldre (28 dagar), men där grisar som är 25 dagar och äldre skiljer sig mindre från grisar som är 28 dagar gamla än grisar som är 23 dagar och yngre.

I dagens svenska grisproduktion med omgångsuppfödning kan det skilja 4-7 dagar mellan de först födda och de sist födda i gruppen. För att samla

sugg-gruppen inför nästa grisning avvänjs alla suggor samma dag och vid en lägsta individuell avvänjningsålder av 28 dagar blir medelåldern vid avvänjning därför i praktiken cirka 32 dagar. Om lantbruken fortsätter att fokusera på avvänjning så nära 28 dagars ålder som möjligt kommer ”manöverutrymmet” för att synkronisera suggorna vid avvänjning att försvinna. Suggor med fysiologiskt längre dräktighet än genomsnittet riskerar då att förskjutas i grisningstid jämfört med medelsuggorna. Vid en förlängning med tre dagar mellan två grisningstillfällen kan en suga redan som tredjegrisare vara så pass avvikande vad gäller grisningsdag att hon kommer att slås ut (slaktas) i förtid om det inte ges möjlighet att synkronisera gruppen vid avvänjning.

Vid en bedömning av lämpligaste dagen för avvänjning bör såväl smågrisens som suggans situation beaktas. Det vetenskapliga underlaget för detta är mycket begränsat, men det ska beaktas att inhysning och skötsel har större betydelse för såväl smågrisars som suggors hälsa och välfärd än den exakta avvänjningsåldern. Vid en samlad bedömning ansågs därför att en avvänjning vid 28 dagar i genomsnitt förefaller acceptabel, under förutsättning att avvänjningsåldern i inget enskilt fall understiger 25 dagar.

Ett yrkande som motsvarar det nu aktuella behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21: MJU10 Djurskydd. Utskottet föreslog att motionen skulle lämnas utan åtgärd och anförde följande i sitt ställningstagande:

Frågan om avvänjning av smågrisar är reglerad i Jordbruksverkets föreskrifter om grishållning inom lantbruket m.m. Utskottet konstaterar att SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd nyligen har redovisat sin bedömning av vad som är en lämplig avvänjningsålder för smågrisar. Om det vetenskapliga rådets bedömning kommer att leda till någon ändring av de aktuella föreskrifterna är således en fråga som faller inom Jordbruksverkets ansvarsområde. Utskottet ser inget behov av att vidta några åtgärder för att förändra denna ansvarsfördelning.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Globalt avtal om antibiotikaanvändning

Antibiotika är ett av våra mest värdefulla läkemedel, men i en stor del av världens djurhållning används det som ett rutinemässigt insatsmedel. Utskottet kan konstatera att många års överanvändning av antibiotika, inom såväl djurhållningen som humansjukvården, har lett till en situation där antibiotikan är på väg att förlora sin effekt vid behandling av sjukdomar. Antibiotikaresistens är ett av de största globala hoten mot såväl djurs som människors hälsa, och utskottet ser mycket allvarligt på detta. Utskottet kan konstatera att arbetet med att minska antibiotikaanvändningen påbörjades i Sverige redan på 1980-talet och att Sverige globalt sett tillhör de länder som använder minst antibiotika i sin animalieproduktion. För att motarbeta utvecklingen av antibiotikaresistens och spridning av resistent bakterier krävs enligt utskottet ett engagerat och samordnat arbete på flera nivåer: lokalt, nationellt, inom EU och globalt. Det är enligt utskottet glädjande att det pågår en

utredning om Sveriges arbete med att få till stånd en mer ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt och utskottet har stora förhoppningar på vad denna utredning kan resultera i. Detta arbete, liksom de andra åtgärder som utskottet beskrivit ovan, är välkomna och viktiga steg på vägen. Utskottet anser dock att Sverige behöver arbeta än mer aktivt på ett globalt plan för att motverka antibiotikaresistens och för etablerandet av ett globalt avtal, regelverk eller liknande för att begränsa användningen av antibiotika. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2021/22:3650 (C) yrkande 26 och 2021/22:4061 (MP) yrkande 3.

Efterlevnad av förbud mot svanskupering

Utskottet vill inledningsvis framhålla att rutinmässig svanskupering av grisar sedan många år tillbaka är förbjudet inom EU. Som framgår av redovisningen ovan presenterade Europeiska revisionsrätten 2018 en rapport med anledning av en granskning av hur EU:s strategi för djurskydd har fungerat. En av revisionsrättens iakttagelser var att de flesta grisar i andra EU-länder än Sverige kuperas rutinmässigt, trots att det är förbjudet. I rapporten lämnade revisionsrätten ett antal rekommendationer till kommissionen, bl.a. om effektivare efterlevnadsåtgärder och riktlinjer för efterlevnad. Trots dessa rekommendationer och trots att EU:s kontrollförordning, som ska säkerställa en enhetlig och effektiv kontroll på bl.a. djurskyddsområdet, nu har varit tillämplig i mer än två år förekommer rutinmässig svanskupering av grisar fortfarande i mycket hög grad inom EU. Överträdelsena av förbudet leder inte bara till onödigt lidande för grisarna utan även till en försämrad konkurrenssituation för svenska grisbönder som inte ägnar sig åt rutinmässig svanskupering. Regeringen måste därför kraftfullt verka för en förbättrad efterlevnad av förbudet mot svanskupering i alla EU:s medlemsstater. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2021/22:3430 (M) yrkandena 6 och 19, 2021/22:3880 (KD) yrkande 58 i denna del och 2021/22:4061 (MP) yrkande 12 i denna del.

Tvångsmatning av djur

Det är enligt utskottet glädjande att Europaparlamentet har uppmanat kommissionen att utarbeta förslag om att förbjuda tvångsmatning av ankor och gäss för produktion av ank- och gåslever. Vidare noterar utskottet att kommissionen med anledning av uppmaningen har begärt att Efsa ska yttra sig i frågan. Mot bakgrund av det arbete som pågår i frågan föreslår utskottet att motionerna 2021/22:265 (SD) yrkande 1 och 2021/22:4061 (MP) yrkande 12 i denna del lämnas utan åtgärd.

Det finns i nuläget inte någon EU-lagstiftning som uttryckligen förbjuder gås- och ankleverproduktion genom tvångsmatning. Utskottet konstaterar därför att Sverige, med hänsyn till EU:s princip om ömsesidigt erkännande, inte kan hindra import av varor som har producerats genom tvångsmatning.

Även WTO:s regelverk förhindrar ett sådant importförbud. Med hänvisning till det som nu sagts är utskottets förslag att motionerna 2021/22:265 (SD) yrkande 3 och 2021/22:2457 (SD) yrkande 13 lämnas utan åtgärd.

Minkfarmning och pälsfarmning i övrigt

Yrkanden om att avveckla pälsdjursuppfödningen, såväl generellt som i fråga om minkar, behandlades av utskottet under förra riksmötet. Utskottet uttalade då att det inte hade för avsikt att vidta några åtgärder för att förändra det befintliga regelverket på området eller för att avveckla dessa slags verksamheter. Utskottet vidhåller sitt ställningstagande och föreslår därför att motionerna 2021/22:911 (SD), 2021/22:3391 (L) och 2021/22:4061 (MP) yrkandena 15 och 55 avslås.

Djurskyddsmyndighet

Som framgår av redovisningen ovan arbetar Jordbruksverket, i egenskap av central ansvarig myndighet för djurskyddet, med bl.a. regelgivning, vägledning och information på djurskyddsområdet. Vidare samordnar myndigheten länsstyrelsernas djurskyddskontroller samt samverkar med Livsmedelsverket och länsstyrelserna i Rådet för djurskyddskontroll, vars uppgift är att verka för en rättssäker, likvärdig och effektiv tillsyn. Jordbruksverket har också till uppgift att som Sveriges representant delta i arbetet inom ramen för EU-plattformen för djurskydd. Utskottet har stort förtroende för hur Jordbruksverket utför dessa uppgifter. Utskottet ser mot denna bakgrund inte behov av att återinrätta en särskild djurskyddsmyndighet. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2021/22:273 (SD) yrkande 2 och 2021/22:4061 (MP) yrkande 21 lämnas utan åtgärd.

Djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar

Utskottet noterar inledningsvis att frågan om att avskaffa det obligatoriska kravet på förprovning är under beredning i Regeringskansliet. Även om resultatet av beredningen leder fram till att förprovning inte längre blir obligatorisk kommer förprovning ändå att kunna göras på frivillig basis. Frågan om vilken kompetens de som genomför förprovning behöver ha kommer enligt utskottets bedömning därför även fortsättningsvis vara av intresse. Jordbruksverkets rapport visar enligt utskottet på en medvetenhet om behovet av utbildning och samarbete för att upprätthålla och förbättra den kompetens som behövs i samband med förprovning. Utskottet har mot denna bakgrund förtroende för att berörda myndigheter och andra aktörer på olika sätt arbetar för att förbättra och bredda kompetensen för att kunna genomföra förprovningar på ett kompetent sätt. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 62 lämnas utan åtgärd.

Tillåtna sällskapsdjur

Utskottet har tidigare under valperioden prövat motionsförslag om att införa en s.k. positiv lista för vilka sällskapsdjur som ska vara tillåtna att hålla. Utskottet uttalade då bl.a. att införandet av ett generellt förbud mot alla djur som inte är tillåtna, dvs. som inte finns upptagna på en positiv lista, behöver bedömas mot proportionalitetsprincipen och att det är en uppgift för saksmyndigheten. Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande i frågan och avstyrker motionerna 2021/22:2457 (SD) yrkande 9 och 2021/22:4061 (MP) yrkande 34.

Kostnader för djursjukvård

De privata djursjukvårdsföretagen är inte skattesubventionerade, utan driver sina företag på en öppen marknad. Det som redovisas ovan visar enligt utskottet på svårigheterna med att ta fram jämförelsepriser eftersom vårdbehovet och behandlingsmetoden i kombination med flera andra faktorer styr kostnaden för vården i det enskilda fallet. Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl att initiera ett sådant myndighetsuppdrag som efterfrågas i motion 2021/22:2457 (SD) yrkande 34 och föreslår att motionen avslås.

Åtgärder för att förhindra spridning av afrikansk svinpest

Enligt utskottet är det befogat att vara mycket orolig för att afrikansk svinpest ska få ökad spridning i Europa och introduceras i Sverige. Som motionärerna anför är det därför viktigt att informera om hur detta kan förhindras. Utskottet ser därför mycket positivt på de informationsinsatser som pågår och som syftar till en ökad medvetenhet om hur man, bl.a. vid vistelse i naturen, ska agera för att förhindra spridningen av afrikansk svinpest. Med det som nu anförts anser utskottet att det som efterfrågas i motion 2021/22:3981 (L) yrkande 1 i denna del i huvudsak är tillgodosett och att yrkandet därför kan lämnas utan åtgärd.

Arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter

Fråga har väckts om att riksdagen ska uppmana Europaparlamentet och dess särskilda utskott, undersökningskommittén ANIT, att bredda sitt arbete. Utskottet konstaterar att undersökningskommittén nu avvecklas med anledning av att dess tidsbegränsade granskningsuppdrag är avslutat. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 11.

Användningen av koccidiostatika

Som redovisas ovan driver Svensk Fågel, i samarbete med relevanta myndigheter, ett resistensövervakningsprogram för koccidier. Det är enligt utskottet positivt att denna övervakning visar att det för närvarande inte finns någon resistensproblematik kopplad till koccidiostatika i den svenska kycklinguppfödningen. Vidare noterar utskottet att det sedan 1999 finns ett

svenskt kontrollprogram för bl.a. sjukdomen koccidios som syftar till att kontinuerligt kontrollera effekten av användningen av koccidiostatika och att kontinuerligt registrera förbrukningen av koccidiostatika inom slaktkycklingproduktionen. Utskottet noterar också att ett långsiktigt mål med programmet är att ersätta koccidiostatika med andra metoder för att förebygga de sjukdomar som behandlas med koccidiostatika. Mot denna bakgrund ser utskottet inte något behov av att vidta några åtgärder med anledning av motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 52. Därmed avstyrker utskottet yrkandet.

Digivning av kalvar

En motion om hur länge kalvar ska få dia moderkon efter födseln behandlades av utskottet under förra riksmötet, och utskottet såg då inget behov av att vidta några åtgärder för att förändra regelverket på området. Utskottet gör inte någon annan bedömning i år och föreslår därför att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 39 lämnas utan åtgärd.

Avvänjning av smågrisar

Utskottet behandlade senast under förra riksmötet en motion om lämplig avvänjningsålder för grisar. Utskottet uttalade då huvudsakligen att frågan om vad som är lämplig ålder för avvänjning och om det finns behov av att förändra de aktuella föreskrifterna är en fråga som faller inom Jordbruksverkets ansvarsområde. Utskottet vidhåller sitt ställningstagande från förra året och föreslår därför att motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 43 lämnas utan åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen

Jämför särskilt yttrande 5 (M), 6 (SD), 7 (C), 8 (KD) och 9 (MP).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2018/19:MJU11 Djurskydd, 2019/20:MJU9 Djurskydd, 2020/21:MJU10 Djurskydd och 2020/21:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu på nytt pröva de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Förändringar i dataskyddsförordningen (GDPR), punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 32.

Ställningstagande

Det har rapporterats om att veterinärer på våra svenska djurkliniker, som fattar misstankar om att hundar de behandlar är smuggelhundar, inte har möjlighet att agera på grund av veterinärers tystnadsplikt och EU:s dataskyddsförordning (GDPR). Därför bör regeringen verka för ett undantag i EU:s dataskyddsförordning för att göra det möjligt för veterinärer att upprätta en anmälan vid misstanke om hundsmuggling.

2. System för att spåra hundar, punkt 5 (SD, V, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Elin Segerlind (V), Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 18 och

2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

EU har en oerhört viktig roll att spela för att få stopp på hundsmugglingen. Hundarna, liksom de livsmedelsproducerande djuren, behöver innefattas i spårbara system så att det går att följa djuren. Därför vill vi att alla hundar i

EU ska märkas och att det införs ett gemensamt EU-register där alla hundar ska registreras så att ägare och uppfödare ska kunna spåras för att få stopp på hundsmugglingen.

3. Övriga frågor om införsel och smuggling av hundar, punkt 6 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP) yrkande 3 och avslår motionerna

2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:3047 av Boriana Åberg (M) yrkande 1.

Ställningstagande

De smuggelhundar som kommer till Sverige kommer oftast från ett EU-land där hundsmugglarna helt hänsynslöst låter tikar, som oftast sitter i trånga burar staplade ovanpå varandra, föda så många valpkullar som möjligt. Sedan fraktas valparna hit, ibland gömda, men ofta helt öppet med falska papper. Blir de stoppade vid vår gräns krävs det att den enskilde tulltjänstemannen är tillräckligt kunnig i frågor om hundar för att kunna se att valpkullen inte är så gammal som det står i dokumenten eller att hundarna helt enkelt inte mår bra. Detta är en handel med kännande, tänkande varor som vi måste sätta stopp för. Det är etiskt helt förkastligt att inte göra allt som står i vår makt för att stoppa det. Inte minst krävs det enligt vår mening att införsel av en hel valpkull förbjuds. Hundar ska vara minst åtta månader för att få lov att införas i landet. Det ska vara möjligt att göra undantag för att importera en enstaka valp ur en kull, men inga hela valpkullar under åtta månader ska få komma in i landet.

4. Försäljning av vissa produkter från djur, punkt 7 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

EU:s gemensamma jordbrukspolitik, GJP, är ett mycket viktigt instrument och vi anser att den ska användas aktivt för att främja en förbättrad djurhållning. I de fall EU-revisioner påvisar hög förekomst av avvikelser i en enskild medlemsstat ska det vara möjligt att djur och djurprodukter från detta land inte får tillträde till den gemensamma marknaden utan enbart får saluföras nationellt.

5. Sanktioner vid bristande efterlevnad, punkt 8 (C, V, MP)

av Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Elin Segerlind (V) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 27 i denna del och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverige ställer hårda krav och har god tillsyn när det gäller djurskydd och djurtransporter och det är vi stolta över. Det har dock uppdragats flera fall av ovärdiga transporter av levande djur inom EU. Trots att det finns regler om djurskydd i EU följs inte dessa av alla medlemsstater. Det behövs därför ett arbete inom EU för att införa kraftigare sanktioner mot medlemsstater som bryter mot djurskyddsregelverket.

6. Transport till tredjeland, punkt 9 (C, KD)

av Kristina Yngwe (C), Magnus Oscarsson (KD) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 39.

Ställningstagande

Vi anser att djurtransporter till tredjeländ bör vara helt förbjudna om det inte går att garantera att djuren transporteras på ett säkert sätt.

7. Transport av djur i övrigt, punkt 10 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 9, 10 och 25 samt avslår motion

2021/22:3021 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

EU:s djurskyddsarbete måste precis som det svenska bygga på regelverk som innebär att djurskyddsproblem förebyggs och djurvälstånd främjas. Till exempel ska inga djur behöva transporteras längre än åtta timmar och det bör därför införas EU-gemensamma regler om det. Branschen måste också övergå från transport och export av levande djur för slakt till transport och export av kött och slaktkroppar. När det gäller den höga dödligheten vid slakttransporter av slaktkyckling och höns är den enligt EU:s myndighet för livsmedels-säkerhet (Efsa) tydligt kopplad till ökad transportlängd. Detta är oacceptabelt och det måste därför införas en maxtid på fyra timmar för transport av fåglar.

8. Djurhållning i allmänhet, punkt 11 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35.

Ställningstagande

Jag och mitt parti vill att den svenska djurhållningen ska fortsätta att utvecklas och vara ett föredöme när det gäller djurvelfärd och låg antibiotikaanvändning. Även om Sverige i ett internationellt perspektiv ligger långt framme finns det fortfarande brister i djurhållningen som behöver åtgärdas. Särskilt tydligt är detta inom de områden där djuren nyttjas för att fylla en ekonomisk funktion, som t.ex. lantbruksdjuren. Det är inte tekniska möjligheter och kortsiktiga ekonomiska intressen som ska vara styrande för hur djuren hålls. Människan har en moralisk plikt att se till att när vi nyttjar djur ska de få leva ett liv som ger dem möjlighet att vara både friska och glada. Jag och mitt parti vill därför se en djurhållning som är anpassad till djurens behov.

9. Lösdrift för ungtjurar, punkt 12 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Det finns fortfarande många tjurar som hålls i boxar med spaltgolv med minimal strögiva. Jag och mitt parti anser att det är en djurhållning som bör fasas ut och ersättas med lösdriftssystem.

10. Utevistelse för vissa djur, punkt 13 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 31 och

2021/22:2458 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 6 och

avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 32, 36, 42 och 53.

Ställningstagande

Det följer av djurskyddslagen att djur ska kunna utföra sådana beteenden som är starkt motiverade för dem. Det tycker vi är positivt. I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hästhållning anges det att hästar normalt sett dagligen ska ges möjlighet att röra sig fritt i sina naturliga gångarter utomhus. Att ha möjlighet säkerställer dock inte att de får alla sina behov tillgodosedda. Föreskrifterna behöver därför kompletteras med ett minimikrav på hur mycket hästar ska kunna röra sig fritt utomhus dagligen.

11. Utevistelse för vissa djur, punkt 13 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 32, 36, 42 och 53 samt

avslår motionerna

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 31 och

2021/22:2458 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag och mitt parti vill att den svenska djurhållningen ska fortsätta att utvecklas och vara ett föredöme då det gäller djurvälstånd. Även om Sverige i ett internationellt perspektiv ligger långt framme i denna fråga finns det fortfarande brister som behöver åtgärdas. Alla djur ska ha rätt till utevistelse och bete i så stor utsträckning som väder och årstid medger det. När det gäller grisar finns det en rekommendation i djurskyddsförordningen om att avelsgrisar ska ges tillfälle att vistas ute sommartid om det är möjligt, en rekommendation som inte alls tillämpas i den konventionella grishållningen. Jag och mitt parti anser att alla grisar ska kunna böka och beta och att även höns, precis som alla andra djurslag, ska ha rätt till utevistelse.

12. Fårhållning och brunstsynchronisering, punkt 14 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 44 och 45.

Ställningstagande

Den traditionella fårhållningen, med lamning på våren, betesuppfödning på sommaren och lammslakt på hösten är en djurhållning som vanligtvis har en hög djurvälstånd som tillgodoser fårens behov av naturligt beteende. Detta vill jag och mitt parti värna. Trots detta är ett av de vanligare djurskyddsproblemen hos får att djuren är magra, vilket ofta hänger samman med bristande kompetens hos djurägaren när det gäller hullbedömning. Det kompetenskrav som finns i den nya djurskyddslagen är en viktig del för att åtgärda detta, liksom den djurvälståndersättning för får som finns inom landsbygdsprogrammet, där hullbedömning är ett av villkoren.

Tackor visar vanligtvis brunst under sen höst eller tidig vinter, betäcks då och lammar sedan på våren. De lamm som inte behålls för att stärka upp besättningen slaktas på hösten efter sommarens betessäsong. I dag finns också gårdar som gått in för att föda upp lamm inomhus vintertid för att kunna tillgodose efterfrågan på färskt svenskt lammkött året runt. I en del fall innebär det att hormonell brunstsynchronisering används, trots att det fungerar bra att brunstsynchronisera med hjälp av teaserbagge.

13. Burhållning, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 37 och
avslår motionerna
2021/22:1341 av Elin Lundgren (S) och
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

De värphöns som finns i svensk produktion i dag är till övervägande del frigående inomhus. Det är förbjudet att hålla höns i oinredda burar, men en del hålls i inredda burar där de har möjlighet att värpa i rede, sitta upphöjt, och sandbada. Frågan om frigående höns kontra höns i inredda burar är komplex,

då båda systemen har för- och nackdelar. De höns som hålls i stora grupper inomhus blir lätt stressade och kan börja hacka på varandra. Frigående höns har en högre skadefrekvens och fler sjukdomar, vilket troligen beror på den mer komplexa miljön. Höns i inredda burar är däremot mer begränsade i sin rörelsefrihet.

Till följd av det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age har Europeiska kommissionen meddelat att den kommer att ta fram ett lagförslag för att förbjuda bl.a. höns i bur som produktionssystem. Vi anser att frågan om burhöns bäst regleras på EU-nivå för att uppnå lika konkurrensvillkor på den europeiska marknaden.

14. Burhållning, punkt 15 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 13 och
avslår motionerna
2021/22:1341 av Elin Lundgren (S) och
2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 37.

Ställningstagande

EU är en viktig arena för att stärka djurskyddet, och EU:s djurskyddsarbete måste, precis som det svenska, bygga på regelverk som innebär att djurskyddsproblem förebyggs och djurvälståndet främjas. Jag och mitt parti anser att EU ska införa regler som förbjuder produktionssystem som bygger på burhållning.

15. Fjäderfåhållning, punkt 16 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 37, 47–50 och 54 samt

avslår motion

2021/22:328 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Trots att den djurskyddslag som antogs av riksdagen 1988 innehöll ett tydligt krav på att inga hönor skulle sitta i bur efter 1998 hålls fortfarande ungefär 8 procent, motsvarande över 700 000 hönor, i burar i Sverige. De burar som är tillåtna i Sverige är s.k. modifierade, inredda burar som ska innehålla ströyta, rede och sittpinnar. Ytan per höna i dessa burar är mindre än ett A4-ark. Här kan hönan inte ens sträcka ordentligt på ben och vingar. Jag och mitt parti vill därför, i linje med att vi anser att EU ska införa regler som förbjuder produktionssystem som bygger på djurhållning, se ett totalförbud mot att hålla höns i bur. Djur ska inte heller hållas permanent uppboundna. Även lagstiftningen för frigående hönor måste ses över. Grupperna är ofta väldigt stora och precis som andra djurslag anser jag att även höns ska ha rätt till utevistelse och att utrymmet inomhus, per djur, behöver öka. Värphönsraser är framavlade i syfte att värpa ägg, men hälften av äggen innehåller tuppar och eftersom tupparna är av värphönsras har dom inte alls den tillväxt som slaktkycklingar har. Branschen ser därför ingen ekonomi i att föda upp dem och i dag avlivas samtliga dagsgamla tuppkycklingar som kläcks i kläckerier för värphöns. Jag och mitt parti ser denna hantering som mycket oetisk och vill att metoder som gör att man kan undvika denna massavlivning införs. Sådana metoder har utvecklats i Tyskland och bygger på att äggen könsbestäms på ett tidigt stadium och att ägg med en tupp i sorteras bort. Forskning pågår också i Sverige för att ta fram motsvarande metoder och den forskningen behöver intensifieras. Jag och mitt parti vill därför att hönor som hålls på frigång får större yta per höna att leva på än vad som är lagstadgat i dag. Vidare vill vi att metoder som gör det möjligt att sortera ut ägg med tuppkycklingar i, så att dessa inte går vidare till kläckning, utvecklas inom svensk värphönshållning.

Slaktkycklinguppfödningen är en mycket intensiv djurhållning. Varje år föds nästan 100 miljoner kycklingar upp för slakt i Sverige. Den genomsnittliga kycklinggården i Sverige har per uppfödningssomgång över 100 000 kycklingar. Livet för en slaktkyckling av de snabbväxande raser vi har i Sverige i dag varar en dryg månad. På 35 dagar växer den från en liten nykläckt individ på ca 40 gram till en slaktkyckling på upp till 1,9 kilo. Kycklingen kläcks i maskin på kläckerier och transporteras under sitt första levnadsdygn till den kycklinggård där den ska spendera sitt korta liv. Temperaturen där kycklingarna hålls är hög och ljuset är påslaget upp till 18 timmar per dygn för att stimulera kycklingarna att äta. Slaktkycklingen har en mycket snabb tillväxt, vilket utgör en stor risk för benproblem och

rörelsestörningar. Aveln är starkt centraliserad med endast två bolag med var sin avelslinje. För avelsdjuren är den snabba tillväxten ett mycket stort djurvälståndproblem. Dessa djur når ju vuxen ålder och för att undvika att de blir gravt överviktiga och får fertilitetsproblem så utfodras de restriktivt – vilket innebär att de i princip alltid är hungriga. I takt med att kycklingarna växer blir det också mer ont om utrymme. I Sverige säger föreskrifterna att man som uppfödare får ha 20 kilo kyckling per kvadratmeter. Den som är med i ett kontrollprogram kan ha 36 kilo kyckling per kvadratmeter. Det betyder ca 24 kycklingar per kvadratmeter mot slutet av kycklingens liv, vilket innebär ca 20 x 20 cm golvyta per kyckling. Mot denna bakgrund vill jag och mitt parti att slaktkycklingproduktionen minskar beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar införs. Vidare måste uppfödningen ställas om till långsamväxande raser för färre hälsoproblem. Avslutningsvis anser jag och mitt parti att kontrollprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar som t.ex. utrymmeskrav.

16. Föreskrifter om fiskar, punkt 17 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 56.

Ställningstagande

Fiskar som föds upp av människor omfattas av djurskyddslagstiftningen. Det finns specifika föreskrifter från Jordbruksverket som gäller hållande och transport av fiskar som föds upp och hålls av människan. Det saknas dock regler om berikning och föreskrifterna är inte artspecifika. Föreskrifterna behöver därför skärpas så att de innefattar krav på berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan.

17. Uppfödning och utsättning av vilda djur för jakt, punkt 18 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 72.

Ställningstagande

Uppfödning och utsättning av djur för jakt innebär, förutom jakten som sådan, djurskyddsrisiker såväl vid uppfödningen som vid utsättningen i den nya miljön. Hos vilda fåglar kan en ökad djurtäthet vid uppfödning medföra stress, traumatiska skador samt spridning av olika infektionssjukdomar. Överlevnaden vid utsläpp är låg, vilket bl.a. kan bero på att de uppfödda fåglarna är sämre på att finna föda och undvika rovdjur. Uppfödning och utsättning för jakt är i Sverige främst aktuellt för gräsänder, raphönor och fasaner. Hanteringen är till stora delar oreglerad i dagens lagstiftning. Det som finns är branschriktlinjer, men det är oklart i vilken omfattning de följs av uppfödarna. Jag och mitt parti menar att föreskrifter med djurskyddskrav behöver tas fram för avel och uppfödning, transport och utsättning av vilda fåglar. Vid uppfödningen handlar det om att hantera likartade djurvälståndspåslag som vid uppfödning av domesticerade fåglar, även om det faktum att det här rör sig om icke-domesticerade fåglar som dessutom ska klara sig i det vilda ställer ytterligare krav. Vid utsättningen är det viktigt att fåglarna sätts ut i en för arten lämplig biotop, vilket kan kräva biotopförbättrande insatser som till exempel anläggning av skyddsplanteringar, kantzoner, viltåkrar, våtmarker och vegetationsöar i jordbrukslandskapet som erbjuder fåglarna näringsförsörjning och skydd.

18. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas, punkt 19 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2021/22:262 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) i denna del,

2021/22:3033 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 49 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 63 och 64.

Ställningstagande

Skötsel av icke-domesticerade djur regleras i dag av samma föreskrifter som djur i djurparker, dock med ett flertal undantag. Detta förefaller minst sagt orimligt eftersom djurhållning i djurparker kan motiveras med såväl artbevarande som undervisande syfte och alltså har mer än ett rent underhållningsvärde för människor. Djurskyddsutredningens bedömning att icke-domesticerade djur inte är lämpliga att hålla inom cirkusverksamhet är viktig att ta fasta på. Därför är det välkommet att den nya djurskyddslagen förbjuder elefanter och sjölejon i detta sammanhang. Däremot är det en brist att den nya djurskyddslagen enbart förbjuder ytterligare två arter. Det skulle i framtiden kunna öppna upp för andra icke-domesticerade djur inom cirkusverksamheterna. Det finns ett gränsdragningsproblem på området och det gäller definitionen av vad som är och inte är icke-domesticerade djur. Av den anledningen behöver det skapas en s.k. positiv lista över de djur som ska vara tillåtna att hålla på cirkus och att andra djur per automatik förbjuds.

19. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas, punkt 19 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 49 och avslår motionerna

2021/22:262 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) i denna del,

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3033 av Markus Wiechel (SD) och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 63 och 64.

Ställningstagande

År 1960 var Sverige det första landet i världen som förbjöd cirkusar att förevisa vissa djur. Elefanter och sjölejon undantogs från förbudet. Dessa djurslag är mycket dyrbara att hålla, varför de på frivillig väg har avvecklats av svenska cirkusföretag under de senaste 20 åren. År 2013 pensionerades de två sista elefanterna och det sista sjölejonet. Att förevisa elefanter och sjölejon på cirkus förbjöds först den 1 januari 2019, trots att svenska cirkusar krävde att det skulle vara tillåtet för att slippa illojal konkurrens från utlandet. Samtidigt blir shower med karaktär av cirkus allt vanligare inom häst- och hundsporterna. Tävlingar och utställningar med cirkusdjur blir också vanligare, och ett exempel är agility med alpackor. Lägg därtill att det är samma djurtränare som framträder med samma nummer och samma djur på cirkus och vid häst- och hundsporternas evenemang. Utvecklingen gör det tydligt att de förbud som riktas mot djur på cirkus strider mot regeringsformens likabehandlingsprincip. Därför efterlyser cirkusföretagen en icke-diskriminerande lagstiftning som utgår från djurens bästa, inte vem som äger och uppträder med dem. En rimlig lösning vore en positiv lista över vilka djur som får användas för uppvisningar, tävlingar och utställningar oavsett verksamhetsform. Särregler kan bara accepteras om de har stöd i publicerad vetenskaplig forskning.

20. Regler om vilka djur som får hållas och förevisas, punkt 19 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 63 och 64 samt avslår motionerna

2021/22:262 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) i denna del,

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3033 av Markus Wiechel (SD) och

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 49.

Ställningstagande

Cirkusens verksamhet innebär periodvis ständiga transporter och begränsade utrymmen för de djur som visas upp. I Sverige är det numera förbjudet att visa upp vilda djur som elefanter och sjölejon på cirkus. Eftersom Sverige har en s.k. negativ lista, dvs. en lista över djur som inte får visas upp på cirkus, betyder det att alla arter som inte uttryckligen är förbjudna i praktiken är tillåtna. En mer vetenskapligt baserad typ av reglering vore en s.k. positiv lista som anger vilka domesticerade djurarter som är lämpliga att hålla på cirkus.

Även djurparker kan vara problematiska för många djur, bl.a. på grund av de begränsade utrymmena och att många djur inte är anpassade för det svenska klimatet. Jag anser att djurparker måste utformas på ett sådant sätt att djuren mår bra och att de inte uppvisar beteendestörningar. Detta innebär att föreskrifterna för hur olika arter får hållas behöver skärpas, och att vissa arter inte alls bör få hållas i djurpark. Elefanter, stora kattdjur och delfiner är exempel på djur där internationella studier påvisat allvarliga djurvälstånd-problem, och som därför inte bör få hållas i djurpark. Därför vill jag och mitt parti införa en positiv lista för de domesticerade djurarter som kan ges en god välfärd i cirkusmiljö och som därmed kan vara tillåtna på cirkus, vilket betyder att alla andra djurarter är förbjudna. Vidare bör hållning av elefanter, stora kattdjur och delfiner på djurparker förbjudas.

21. Hästtävlingar, punkt 20 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 33 och
avslår motion

2021/22:3109 av Cecilia Widegren (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Hästen var länge oerhört viktig som arbetskamrat i skogs- och jordbruk. I dag är de allra flesta hästar hobbyhästar. Sveriges hästpopulation uppgår totalt till ca 360 000. Hästsport är en av Sveriges största folkrörelser, och inte minst något som är viktigt för många ungdomar. Att tidigt lära sig hantera djur, med all den respekt, omtanke och ledarskap som krävs, är utvecklande och lärande för barn och unga. I en sund miljö är det också något som gagnar hästarna och gör att de lever friska liv med god omvårdnad. Ridning och andra aktiviteter med häst kan vara ett respektfullt samspel mellan ryttare/kusk och häst, men

nyttjandet av och tävlande med häst kan också leda till att vi pressar djuren långt över deras förmåga. Det gäller inom alla hästsporter, även i de lägre klasserna. All typ av utrustning som tvingar hästen att prestera mer än den klarar av blir till våldsmedel i händerna på okunniga eller empatilösa ryttare eller kuskar. Det gäller smärtlindrande mediciner eller annan dopning, såväl som felaktig spöanvändning eller ren mekanisk utrustning som tvingar in hästen i en form som kan vara skadlig för den. Därför anser vi att skadliga tvångsmedel ska vara förbjudet inom all hästsport.

22. Djur för förevisning och tävling i övrigt, punkt 21 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del.

Ställningstagande

EU är en viktig arena för att stärka djurskyddet, för djuren men också för det svenska lantbruket. EU:s djurskyddsarbete måste, precis som det svenska, bygga på regelverk som innebär att djurskyddsproblem förebyggs och djurvälståndet främjas. Sverige måste därför arbeta inom EU för att stoppa djurplåger i form av t.ex. tjurfäktningar.

23. Ny teknik, digitalisering och artificiell intelligens, punkt 22 (M, C, V, KD, MP)

av Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Elin Segerlind (V), Magnus Oscarsson (KD), Ulrika Heie (C) och Marlène Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 34.

Ställningstagande

Den digitala revolutionen med ny teknik och artificiell intelligens som pågår i världen kan skapa nya möjligheter inom lantbruket. Potentialen är stor och nya tekniska lösningar och plattformar förändrar arbetssättet som vi i dag känner till det. Den nya tekniken kan öka avkastningen och minska behovet av insatsvaror, t.ex. diesel och växtskyddsmedel, och korta företagens arbetstid. De tekniska data som i dag finns tillgängliga kan även automatisera myndighetsutövning och stödutbetalningar. Vi anser också att kontrollsystemen för svenska slakterier kan moderniseras genom nya digitala hjälpmedel.

24. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar, punkt 23 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Marléne Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:1832 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 12 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 28.

Ställningstagande

De allra flesta djur i Sverige föds upp och slaktas på ett bra sätt. Svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion är bland de bästa i världen, oavsett om det handlar om djuromsorg, miljöhänsyn eller kvalitet. Tyvärr förekommer det dock brister som måste åtgärdas. Mediernas granskning har visat på ohyggliga förhållanden med vanvårdade djur på gårdar och slakterier. Vi vill inte försvara för den överväldigande majoritet av jordbrukare som tar hand om sina djur på bästa sätt, däremot vill vi sätta stopp för det fåtal aktörer som upprepade gånger begår övergrepp. För dem behövs det nya regler för att skydda djuren. Jämte ett ökat samarbete mellan myndigheter och näringsidkare för att tidigare upptäcka och åtgärda brister i djurhållningen, samt ett aktivt arbete på EU-nivå för likvärdiga krav i hela unionen, anser vi att nya regler behöver införas. Vi vill därför att frågan om kamerabevakning på slakterier som saknar ständigt bemanning av Livsmedelsverkets veterinärer ska

utredas. Syftet med en sådan bevakning skulle vara att se till att djurskyddsbestämmelserna tillämpas på rätt sätt.

25. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar, punkt 23 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 12 och avslår motionerna

2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:1832 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 28.

Ställningstagande

Under 2020 uppdagades flera grova överträdelser av djurskyddsregler på vissa svenska gårdar och slakterier. Det har bl.a. handlat om slaktare som sparkat och på andra sätt plågat grisar som helt eller delvis har bedövats och som inte heller avlivats inom de föreskrivna tidsramarna. Det har även uppmärksamats att djur från ett stort antal gårdar, där förelägganden har meddelats men där åtgärder för att förbättra förhållandena för djuren inte har vidtagits av djurhållarna, har fått fortsätta att lida. Av rapporteringen att döma fungerar inte tillsynen tillfredsställande. Enligt uppgifter gör tillsynsmyndigheterna endast besök på 7,5 procent av landets gårdar per år, något som möjliggör djurplågeri när inte tillräckliga resurser för kontroll finns. Med anledning av detta behöver en utredning tillsättas om möjligheten att använda kroppskameror och/eller övervakningskameror på djurgårdar och slakterier för att underlätta kontrollarbetet.

26. Kamerabevakning och kroppskameror på slakterier och djurgårdar, punkt 23 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 28 och avslår motionerna

2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:1832 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 12 och

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Djur har rätt till en god hantering, även i livets slutskede, men tyvärr är det inte alltid så det ser ut i dag vid slakterier. Jag och mitt parti anser därför att det behövs kamerabevakning i slakterier för att möjliggöra kontroll av förhållanden vid slakt.

27. Övrigt om offentlig kontroll, punkt 24 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 11 och avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 24 och 26.

Ställningstagande

Under 2020 uppdagades flera grova överträdelser av djurskyddsregler på vissa svenska gårdar och slakterier. Det har bl.a. handlat om slaktare som sparkat och på andra sätt plågat grisar som helt eller delvis har bedövats och som inte

heller avlivats inom de föreskrivna tidsramarna. Det har även uppmärksamats att djur från ett stort antal gårdar, där förelägganden har meddelats men där åtgärder för att förbättra förhållandena för djuren inte har vidtagits av djurhållarna, har fått fortsätta att lida. Av rapporteringen att döma fungerar inte tillsynen tillfredsställande. Enligt uppgifter gör tillsynsmyndigheterna endast besök på 7,5 procent av landets gårdar per år, något som möjliggör djurplågeri när inte tillräckliga resurser för kontroll finns. Med anledning av detta behöver det tillsättas en utredning om hur kontrollsystemet för djurskyddskontroller kan förbättras.

28. Övrigt om offentlig kontroll, punkt 24 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 24 och 26 samt avslår motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Djurskyddslagen syftar bl.a. till att främja respekt för djur, vilket i förarbetena innebär att varje djur erkänns ett egenvärde oavsett vilket värde djuret har för människan. Moraliskt ses djur därmed som kännande varelser som samhället ska ta hänsyn till. I artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt erkänns djur som kännande varelser till vilka full hänsyn ska tas vid utformning och genomförande av unionens politik om bl.a. jordbruk, transporter, fiske, den inre marknaden och forskning.

För att uppnå detta syfte anser vi att resurserna för länsstyrelsernas djurskyddstillsyn bör stärkas och att det behöver upprättas en funktion med särskilt utbildade kontrollanter som kontrollerar djurtransporter på vägarna.

29. Resurser för forskning om bedövningsmetoder, punkt 25 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP) yrkande 2 och

avslår motion

2021/22:1409 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S).

Ställningstagande

Enligt djurskyddslagen ska djur bedövas vid slakt och de ska skonas från onödigt lidande och obehag. I djurskyddsförordningen slås fast att bedövningen ska ges så att djuret snabbt blir medvetslöst. Detaljerade regler kring bedövningen och vilka bedövningsmetoder som är tillåtna finns i Jordbruksverkets föreskrifter om slakt och annan avlivning. Att djur bedövas, dvs. görs medvetlösa, innan avblodningen är mycket viktigt ur ett djurväl-färdsperspektiv. Hur djuren hanteras innan och i samband med bedövningen har också stor betydelse för djurväl-färden. Vilken bedövningsmetod som används spelar en avgörande roll.

När det gäller grisar konstaterar Europeiska myndigheten för livsmedels-säkerhet (Efsa) att det behövs mer forskning och utveckling av andra metoder för bedövning än koldioxidbedövning. I en rapport från 2020 från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) till Jordbruksverket om bedövning av grisar vid slakt konstateras att det behövs mer forskning om bedövningsmetoder eller system som vore att föredra. Forskare vid svenska Research Institutes of Sweden (Rise) har också slagit fast att det finns ett stort behov av forskning och utveckling för att hitta lösningar för ökad djurväl-färd vid bedövning av grisar vid slakt.

I fråga om fiskar konstaterade SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd i december 2019 i sitt yttrande om bedövning vid slakt av fiskar att användning av koldioxidgas inte är en etiskt acceptabel metod för bedövning eller avlivning av fiskar. Vidare konstaterade rådet att det, för att i framtiden säkerställa att fiskar bedövas vid slakt på ett djurskyddsmässigt acceptabelt och långsiktigt hållbart sätt, krävs artspecifika vetenskapliga studier som i samarbete mellan forskare och företag leder till utveckling av lämplig utrustning och metodik. Det bedrivs forskning, bl.a. av svenska forskare inom Fresh, som är ett projekt mellan SLU och Göteborgs universitet. Det råder inga tvivel om att koldioxidmetoden är dålig och behöver få ett slut, men än saknas en del svar på frågan om vilken eller vilka bedövningsmetoder som fungerar väl.

En vanlig bedövningsmetod vid slakt av kycklingar och hönor är den s.k. elbadsbedövningen. Kycklingarna och hönorna hängs upp och ned i benen när de fortfarande är vid medvetande. Det är obehagligt och gör ont, särskilt för de individer som redan innan hade ont i benen. Därefter förs deras huvuden ner i ett elektrifierat vattenbad innan halsen skärs upp för avblodning och de

slutligen skållas i hett vatten. Om djurets huvud missar elbadet eller kniven som skär upp halsen blir inte djuret tillräckligt medvetslöst och avlivat utan riskerar att skållas levande. Sedan 2004 har Efsa rekommenderat att elbadsbedövning med upphängning innan bedövning ska fasa ut, då det orsakar smärta och stress hos kycklingar och andra fåglar. De fåglar som inte bedövas med levande upphängning och elbad bedövas med gas som har färre djurvälfrädrisker.

Mot denna bakgrund krävs det bättre förutsättningar och resurser för mer forskning om bedövning vid slakt av djur, framför allt fiskar och grisar.

30. Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt, punkt 26 (M, V, KD, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Elin Segerlind (V), Magnus Oscarsson (KD) och Marlène Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Koldioxidbedövning är den vanligaste formen av bedövning vid slakt av grisar vid större slakterier, men metoden används även vid bedövning av värphönor, kycklingar och minkar. Metoden leder dock till att djuren utsätts för stress och smärta. Det finns i dag ingen ersättningsmetod och vi anser därför att alternativ till koldioxidbedövning behöver utredas.

31. Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt, punkt 26 – motiveringen (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Ställningstagande

Bedövning eller avlivning med gasen koldioxid har flera nackdelar ur ett djurskyddsperspektiv och vi är positiva till att forskningsstudier görs. Då inga av de mest använda bedövningsmetoderna är stress- och smärtfria för grisarna vill vi betona att det behövs ännu mer forskning om alternativa metoder för bedövning av grisar inför slakt, något som vi har föreslagit i motionerna

2020/21:723 yrkande 11 och 2021/22:2457 yrkande 14, som tidigare har behandlats av riksdagen. Vi anser inte att en utredning i detta läge kommer att ge fullgoda slutsatser utan att ha tillräcklig forskning att gå på och därför bör motionsförslaget avslås.

32. Utfasning av vissa bedövningsmetoder vid slakt, punkt 27 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 29 och
2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP) yrkande 1
och
avslår motion
2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Bedövningen är det sista momentet innan slakt och varken bedövningen eller hanteringen av djuret i anslutning till det får innebära något lidande för djuren. Tyvärr finns det för vissa djurslag stora brister här. De slaktkycklingar som bedövas genom att huvudet sänks ned i ett strömförande vattenbad (ungefär hälften av alla kycklingar) hängs först, vid fullt medvetande, upp och ned i fötterna innan bedövning sker och ibland undkommer de elbadet. Merparten av grisarna bedövas med gasen koldioxid, en gas som har visat sig vara mycket irriterande för grisens andningsvägar och skapar stor ångest innan grisen till sist förlorar medvetandet. Vid slakt av fiskar orsakar koldioxidbedövningen stor stress hos fiskarna. Eftersom koldioxidbedövningen är ineffektiv för fisk finns det risk att fiskarna utsätts för avblodning och urtagning vid fullt medvetande. Det finns en bestämmelse från Europarådet som Sverige måste följa, som säger att nödslakt av fiskar inte får ske med hjälp av koldioxid. Men vid vanlig slakt är koldioxid fortfarande den vanligaste bedövningsmetoden. Koldioxidbedövning av fiskar är sedan 2012 förbjudet i Norge. Redan för femton år sedan slog Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) fast att koldioxidbedövning orsakar fiskarna stort lidande och inte bör användas. Bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri. Metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av slaktkyckling och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, måste fasas ut. Det

behövs därför ett slutdatum för de plågsamma bedövningsmetoder som orsakar djuren stress, smärta och rädsla.

33. Minkars behov, beteende och välfärd, punkt 28 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 35 och 36.

Ställningstagande

Minkfarmer har, liksom andra djurfarmer i Sverige, lagar och krav att förhålla sig till. I djurskyddslagen står det att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende). År 2013 trädde nya föreskrifter (SJVFS 2012:14, som senare ersattes av SJFVS 2019:16) i kraft som innebar att förändringar skulle göras för ökad djurvälfärd för djur som hålls för produktion av päls eller skinn. Sedan införandet av de nya föreskrifterna har det inte utvärderats hur minkarnas välfärd har påverkats. Enligt SLU:s rapport från 2020 om minkhållningen i Sverige behövs det fler studier om minkars välfärd. För att säkerställa att djurskyddslagen verkligen efterlevs på ett tillfredsställande sätt behöver forskning och studier göras på minkars behov och beteenden i fångenskap. Det behöver också göras en utvärdering av gällande föreskrifter för att undersöka hur minkars välfärd har påverkats sedan införandet av de nya föreskrifterna.

34. Omhändertagande av djur, punkt 29 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2316 av Lina Nordquist (L) och

avslår motion
2021/22:667 av Michael Rubbestad (SD).

Ställningstagande

I den gamla djurskyddsförordningen (1988:539) fanns en bestämmelse, 74 §, som stipulerade att en myndighet i vissa situationer kunde bestämma att dess beslut skulle gälla omedelbart, även om beslutet skulle överklagas. Denna paragraf användes vid omedelbara omhändertaganden av djur, beslut som knappast fattas lättvindigt. I den nya djurskyddsförordningen (2019:66) togs paragrafen bort. Möjligen utgick någon på Regeringskansliet från att paragrafen var överflödigt med anledning av förvaltningslagen.

Redan en kort tid efter att den nya förordningen trädde i kraft lämnade landets samtliga länsstyrelser in en begäran till Näringsdepartementet om att den gamla förordningens 74 § skyndsamt skulle återinföras. Efter detta har inget hänt förutom att landets länsstyrelser har varit tvungna att hitta nya vägar vid viktiga och brådskande beslut. Detta har länsstyrelserna gjort genom att hänvisa till och tydligt motivera beslut med stöd av 35 § förvaltningslagen. Paragraferna är dock inte överensstämmande och har lett till många problem, tolkningar och domslut som inverkat negativt på djurskyddet i vårt land. Länsstyrelsen i Västerbotten har även konstaterat att förändringen har ökat kostnaderna för privatpersoner, för företag och även för samhället när det kommer till förvaring av omhändertagna djur i väntan på laga kraft.

Djur behöver ett starkt skydd. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att stärka djurskyddet genom att sluta det glapp som uppkom när 74 § i den gamla djurskyddsförordningen upphörde att gälla.

35. Kastrering av ren, punkt 33 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 57.

Ställningstagande

I Sverige finns omkring 250 000 renar (vinterjord efter renslakt men innan nya kalvar föds på våren) och renbetesmarkerna omfattar ungefär halva Sveriges yta. Endast medlemmar i en sameby har renskötselrätt och länsstyrelsen bestämmer det högsta antal renar en sameby får ha. Renskötsel är en bärande del av den samiska kulturen. Samerna är ett urfolk och därmed

särskilt skyddade enligt FN:s urfolksdeklaration och även särskilt skyddade i vår grundlag. Renskötselrätten grundar sig på urminnes hävd och regleras i grundlagen.

Renen lever ett fritt liv och betar under barmarksperioden i fjällområdet men under vintern i skogsmarker öster om fjällen. Vanligtvis tillskottsutfodras inte renen mer än under samling och flytt mellan betesmarker, men klimatförändringarna har gjort att renen har fått det svårare att beta vintertid då isbildning och skare gör att det inte går att komma åt marken under snön. I snitt tillskottsutfodras renen två till tre veckor per år (uppskattning utifrån försäljningssiffror av foder). Även olika typer av exploateringar som gruvor, vindkraft, skogsbruk och ökat tryck från turistnäring är exempel på verksamheter som påverkar betesområden, men även flyttleder och kalvningsområden.

I Sverige är renen det enda djurslag där kastrering utan bedövning är tillåten. Jag och mitt parti anser att krav på bedövning vid kastrering av ren ska införas i enlighet med förslaget i SOU 2005:98. Norge har redan i dag infört krav på bedövning vid kastrering av ren.

36. Revidering av föreskrifter, punkt 34 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 22.

Ställningstagande

Djurskyddslagen syftar bl.a. till att främja respekt för djur, vilket i förarbetena innebär att varje djur erkänns ett egenvärde oavsett vilket värde djuret har för människan. Moraliskt ses djur därmed som kännande varelser som samhället ska ta hänsyn till. I artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt erkänns djur som kännande varelser till vilka full hänsyn ska tas vid utformning och genomförande av unionens politik om bl.a. jordbruk, transporter, fiske, inre marknad och forskning. Mot den bakgrunden anser jag att myndigheten med ansvar för djurskydd ska revidera samtliga djurskyddföreskrifter så att de är i enlighet med ambitionerna i den nya djurskyddslagen.

37. Globalt avtal om antibiotikaanvändning, punkt 35 (S)

av Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 26 och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Det finns stora svårigheter med att förhandla ett globalt avtal om användning av antibiotika till djur. De nyligen genomförda förhandlingarna inom Codex Alimentarius pågick i över fem år och var oerhört resurskrävande då stora motsättningar finns globalt. Alla länder har olika förutsättningar och motsatsförhållanden finns mellan minskad användning av antibiotika/tillgång till rätt sorts antibiotika/ökad livsmedelsproduktion/sänkt fattigdom. Vi anser att det inte är lämpligt att initiera nya förhandlingar om globala avtal/regelverk. Det finns dock ett stort behov av genomförande av befintliga standarder och bedömningen är att det är genom att bistå med kompetens, erfarenhet och resurser för genomförande som skillnad kan göras. Ett exempel är att Codex Alimentarius nu har startat ett genomförandeprojekt om de nyligen uppdaterade AMR-standarderna. Genom att bistå med kompetens och resurser till sådana genomförandeprojekt skulle Sverige kunna bidra till en mer ansvarsfull användning (och ett minskat behov) av antibiotika i djurhållningen globalt. Vi vill också påminna om att regeringen tidigare har tagit strid i EU för ökade djurskyddskrav t.ex. vid transporter och minskad antibiotikaanvändning. Utredningen om en effektivisering och utveckling av det svenska arbetet för en ansvarsfull och minskad användning av antibiotika i djurhållningen globalt lämnar sitt betänkande i juli 2022. Förhoppningsvis kan regeringen då få ta del av väl genomarbetade förslag som sedan kan tas vidare.

38. Tvångsmatning av djur, punkt 37 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 13 och avslår motionerna

2021/22:265 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del.

Ställningstagande

Tvångsmatning i animalieproduktion kanske är mest känt vid framställandet av foie gras, dvs. gåslever. Det är en produktionsmetod som är förbjuden i flera länder, däribland Sverige. Detta hindrar dock inte svenska konsumenter att åtnjuta denna delikatess eftersom, även om metoden är förbjuden i Sverige, det fortfarande är möjligt att importera animalier som framställts genom övergödning och tvångsmatning i andra länder. Gässen dör många gånger redan innan slakt på grund av skador på organ eller av kvävning. Vi anser det vara nödvändigt att gå längre än enbart ett produktionsförbud i Sverige. Regeringen bör i stället verka för ett importstopp av animalier som framställts genom övergödning eller skadlig tvångsmatning.

39. Tvångsmatning av djur, punkt 37 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 12 i denna del och avslår motionerna

2021/22:265 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige måste arbeta för att djurplågeri i form av t.ex. tvångsmatning av gäss för gåsleverproduktion förbjuds inom EU. Vidare anser jag och mitt parti att produkter från djurhållning som i Sverige klassats som djurplågeri, t.ex. tvångsmatning av gäss, ska beläggas med saluförbud i Sverige.

40. Minkfarmning, punkt 38 (V, L, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Elin Segerlind (V) och Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3391 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) och
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 55 och
avslår motion
2021/22:911 av Richard Jomshof (SD).

Ställningstagande

Människan har i alla tider hållit djur för matens, ullens eller skinnets skull. Med djurhållning följer dock ett ansvar för djurens välfärd. Den dåliga djurhållningen inom pälsfarmningen har kritiserats sen 1990-talet och för rävar och chinchillor har kritiken lett till att lagstiftningen har skärpts och uppfödningen lagts ned. För minkarna däremot, där större ekonomiska värden står på spel, har skärpta föreskrifter endast inneburit mindre förändringar som inte på något grundläggande sätt förändrat förutsättningarna för minkarna. Minkar, som är vattenälskande och rörliga djur, får inte utlopp för sitt naturliga beteende när de hålls i bur och det återkommer larm om stressade minkar som utvecklar stereotypa beteenden.

Att ta ställning för en avveckling av minknäringen handlar inte om att vara emot djurhållning, utan om djurskydd. Djuren ska slippa stressas och de ska få utöva det naturliga beteende som är viktigt för deras välbefinnande. Att ta ställning för detta betyder att en del djurhållning helt enkelt måste avvecklas, för djurens skull. Avvecklingen kan ske antingen på samma sätt som med avvecklingen av rävfarmningen, dvs. genom tydligt skärpta djurskyddskrav, eller genom ett regelrätt förbud.

41. Pälsfarmning i övrigt, punkt 39 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

EU är en viktig arena för att stärka djurskyddet. EU:s djurskyddsarbete måste bygga på regelverk som innebär att djurskyddsproblem förebyggs och djurvälståndet främjas. Jag och mitt parti anser mot den bakgrunden att all pälsfarmning ska avvecklas inom EU.

42. Djurskyddsmyndighet, punkt 40 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 21 och avslår motion

2021/22:273 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Att Jordbruksverket är den myndighet som är centralt ansvarig för djurskyddsfrågor är olyckligt av flera skäl. Djurskydd är mer än en jordbruksfråga. Det finns en uppenbar risk att djurens intressen sätts på undantag när de står i konflikt med de näringar som myndigheten har i uppgift att främja, ungefär som om miljöfrågorna skulle hanteras av en ”industrimyndighet”. Djurskydd bör behandlas som en fråga för sig och därför bör djurskyddsfrågorna, för såväl viltlevande djur som djur som hålls av människan, samlas under en ny djurskyddsmyndighet – en djurskyddsmyndighet med ett tydligt uppdrag att verka för en förbättrad djurvälstånd genom bl.a. regelutveckling och genom att öka kunskapen om djurskydd och djurhållning. Myndigheten skulle också ha en viktig tillsynsvägledande uppgift för att främja en enhetlig och rättssäker tillsyn av djurskyddet hos de regionala tillsynsmyndigheterna.

43. Djurhälsoaspekter vid förprovning av djurstallar, punkt 41 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 62.

Ställningstagande

Alla stall eller andra förvaringsutrymmen för lantbruksdjur ska enligt djurskyddslagstiftningen godkännas ur djurskydds- och djurhälsosynpunkt vid ny-, om- och tillbyggnad. Det är en viktig regel för att undvika att djurstallar byggs på ett felaktigt sätt, vilket kan orsaka djurvälfsproblem men också onödiga extrakostnader för djurhållarna. Förprovningen görs av länsstyrelsen och är kostnadsfri för den sökande. Sverige är det enda land inom EU som har krav på förprovning i sin lagstiftning. Jag och mitt parti vill dock att veterinär och etologisk kompetens alltid ska finnas med vid förprovningen och att djurhälsoaspekter ska få en större tyngd vid förprovningen jämfört med i dag.

44. Tillåtna sällskapsdjur, punkt 42 (SD, V, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Elin Segerlind (V), Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 9 och
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 34.

Ställningstagande

I dagsläget har ansvarig myndighet till uppgift att förbjuda djurhållning av exempelvis rovdjur eller exotiska djur som anses vara vilda. Detta är en ineffektiv ordning. Lister över djur som är olämpliga och förbjudna att hålla som sällskapsdjur är svåra att hålla uppdaterade eftersom handeln med exotiska sällskapsdjur och akvariefiskar tenderar att ständigt förändras med

införande av nya arter. En bättre ordning vore införandet av en s.k. positiv lista som beskriver vilka djur som är tillåtna att ha som sällskapsdjur. En ordning med en positiv lista skulle stärka djurskyddet och garantera att förbud inte utfärdas i efterhand, och orsakar onödigt krångel och komplikationer. Därför anser vi att införandet av en positiv lista för sällskapsdjur måste utredas.

45. Kostnader för djursjukvård, punkt 43 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 34.

Ställningstagande

Veterinärkostnaderna har ökat de senaste åren och många djurägare anser att kostnaderna är för höga. Det kan vara svårt att veta om de höga priserna för djurvård är rimliga, framför allt i stressade situationer när man behöver söka akutvård för sitt djur. Referenspriser skulle underlätta för den som söker vård för sitt djur för att kunna jämföra priser och känna sig trygg med att hen får betala rätt pris för rätt vård. Regeringen behöver därför genom lämplig myndighet ta fram och tillhandahålla information om referenspriser för veterinärvård. Referenspriserna bör också synas tydligt på varje veterinärklinikprislista.

46. Åtgärder för att förhindra afrikansk svinpest, punkt 44 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 1.2.

Ställningstagande

Allemansrätten är viktig att värna. Möjligheten att utan avgifter kunna röra sig i skog och mark tillhör det mest centrala i den svenska synen på människans relation till naturen. Det är viktigt att ta hänsyn till natur och djurliv och att visa hänsyn mot markägare och mot andra som är ute. Allemansrätten innebär en frihet, men också ett ansvar att bete sig på ett sätt som minimerar slitaget och att inte lämna några spår efter sig. Att skräp i form av plast, papper och metall inte lämnas i naturen är en självklarhet för de flesta. Mindre känt är kanske de problem kvarlämnade matrester kan orsaka. Det finns en del som tyder på att den afrikanska svinpesten, som sprids i vissa europeiska länder, delvis kan vara orsakad av matrester som vildsvinen hittat i naturen. Informationsspridningen behöver förbättras kring vikten av att ta med sig skräp och även matrester hem. Allmänheten behöver också känna till hur man rapporterar in fynd av självdöda djur. Det krävs riktade informationsinsatser från myndigheter gentemot grupper som vistas i och nära naturen för att förebygga smitta bland vilda djur.

47. Arbetet inom Europaparlamentets undersökningskommitté för djurtransporter, punkt 45 (V, MP)

av Maria Gardfjell (MP) och Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

EU-parlamentet tillsatte under 2020 en undersökningskommitté om djurtransporter, och det är viktigt att den kommittén även arbetar med förslag som innebär att djurtransporter helt kan undvikas, t.ex. genom att underlätta för gårdsslakt.

48. Användningen av koccidiostatika, punkt 46 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 52.

Ställningstagande

Konventionella slaktkycklingar hålls väldigt trångt och dessutom på en permanent ströbädd. Båda dessa faktorer innebär en hög risk för att drabbas av parasitsjukdomen koccidios. Därför ges ett medel, koccidiostatika, i fodret till konventionellt uppfödda slaktkycklingar för att förebygga koccidios. Koccidiostatika har även viss bakteriehämmande effekt, men klassas trots detta som en fodertillsats och inte som ett läkemedel enligt EU:s regelverk. I Sverige används koccidiostatika fram till tre dagar före slakt. Det är inte tillåtet att använda koccidiostatika i ekologisk produktion. I Norge beslutade slaktkycklingbranschen att fasa ut koccidiostatika vid utgången av 2016, efter en stor samhällsdebatt om dessa substansers eventuella koppling till antibiotikaresistens. Jag och mitt parti anser att alla substanser som ges till djur för att förebygga sjukdom ska betraktas som läkemedel och inte klassas som fodertillsats. Koccidiostatika ska därför betraktas som läkemedel och fasas ut i all kycklinguppfödning

49. Digivning av kalvar, punkt 47 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 39.

Ställningstagande

Kalvar blir friskare om de får dia som små och ingen kan förneka att födsel, digivning och kontakter mellan ko och kalv är naturliga beteenden som både ko och kalv enligt djurskyddslagen borde ha rätt till. I dag får de allra flesta nyfödda kalvar av mjölkras sin mjölk i flaska eller hink, och kalven tas bort från kon direkt efter födseln. I Skottland har det införts en djurvälferdsersättning för att göra det möjligt att hålla kalven med sin moder under en längre tid, och det pågår just nu forskningsförsök i Sverige där ko och kalv hålls tillsammans i fyra månader. Jag och mitt parti anser att regler och åtgärder som främjar att mjölkko och kalv kan hållas tillsammans ska införas.

50. Avvänjning av smågrisar, punkt 48 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 43.

Ställningstagande

År 2017 ändrade Jordbruksverket djurskyddsföreskrifterna för grisar, vilket möjliggör avvänjning av smågrisar redan vid tre veckors ålder. Detta är en alldeles för låg ålder då varken immunförsvaret eller tarmfunktionen hos de små kulingarna är helt utvecklade, något som innebär en ökad risk för avvänjningsdiarré. Jordbruksverket avviker här tydligt från djurskyddslagens krav på att hålla djur så att djurvälståndet främjas och djuren skyddas mot sjukdom. Jag och mitt parti anser att griskulingarna inte ska få avvänjas från suggan förrän tidigast efter fyra veckor

Särskilda yttranden

1. Veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel, punkt 1 (S)

Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S) anför:

Brottsligheten utgör ett hot mot hela det demokratiska samhället och ska bekämpas med alla medel. Det är när tron på framtiden går förlorad som gäng- en och våldet blir ett alternativ. Vi ska bekämpa brotten, men också brottens orsaker. En framgångsrik brottsbekämpning förutsätter tidiga förebyggande insatser och hela samhällets engagemang. Djursmuggling har i dag ofta en koppling till den organiserade brottsligheten. Som en effekt av pandemin har efterfrågan och därmed priserna på hundar ökat mycket. Där det finns stora pengar att tjäna, där ser kriminella grupperingar en möjlighet. Att djur far illa är allvarligt men långt ifrån det enda problem hundsmugglingen medför. I Europa finns en rad sjukdomar, bl.a. rabies, som vi i Sverige länge arbetat aktivt för att inte få in i landet. Därför är veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel av djur till andra myndigheter ett viktigt steg för att förhindra den organiserade brottslighetens verksamhet.

2. Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar, punkt 3 (S)

Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S) anför:

Brottsligheten utgör ett hot mot hela det demokratiska samhället och ska bekämpas med alla medel. Det är när tron på framtiden går förlorad som gäng- en och våldet blir ett alternativ. Vi ska bekämpa brotten, men också brottens orsaker. En framgångsrik brottsbekämpning förutsätter tidiga förebyggande insatser och hela samhällets engagemang. Djursmugglingen har i dag ofta en koppling till den organiserade brottsligheten. Som en effekt av pandemin har efterfrågan och därmed priserna på hundar ökat mycket. Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar är ett viktigt verktyg i bekämpningen av den globala smugglingen av hundar in till Sverige.

3. Insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur, punkt 4 (S)

Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S) anför:

Den globala smugglingen av sällskapsdjur innebär ett stort lidande för djur. Många gånger utsätts de för rent djurplågeri vid smuggling. Att behandla

djuren väl är ett etiskt ansvar som vi har och Sverige ska vara världsledande på djurskydd. Brottligheten utgör ett hot mot hela det demokratiska samhället och ska bekämpas med alla medel. Det är när tron på framtiden går förlorad som gängen och våldet blir ett alternativ. Vi ska bekämpa brotten, men också brottens orsaker. En framgångsrik brottsbekämpning förutsätter tidiga förebyggande insatser och hela samhällets engagemang. Djursmuggling har i dag ofta en koppling till den organiserade brottligheten. Som en effekt av pandemin har efterfrågan och därmed priserna på hundar ökat mycket. Utöver det lidande som djur får utstå vid smuggling så medför en sådan verksamhet stor risk att smittsamma sjukdomar också sprids i vårt samhälle. Vi socialdemokrater ser mycket allvarligt på den ökade smugglingen av sällskapsdjur, och den måste stävjas och bekämpas.

4. Efterlevnad av förbud mot svanskupering, punkt 36 (S)

Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S) anför:

Att behandla djuren väl är ett etiskt ansvar som vi har. Vi socialdemokrater fortsätter att agera kraftfullt i EU för att högre krav ska ställas på djurvälstånd och djurhälsa. Efterlevnad av ett förbud mot svanskupering är en viktig fråga för Sverige och ambitionen är att fortsätta driva den i översynen av djurskyddslagstiftningen.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Marléne Lund Kopparklint (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (SD)

Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

7. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till

våra kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

8. Motioner som bereds förenklad, punkt 49 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

9. Motioner som bereds förenklad, punkt 49 (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:169 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad rättssäkerhet vid beslut om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:205 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretess inom djurskydd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:231 av Markus Wiechel och Charlotte Quensel (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett generellt förbud mot obedövd slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en varningstext för kött som producerats genom obedövd slakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:260 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på vaccinering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett TNR-inspirerat arbete och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:262 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det olagligt att hålla delfiner, späckhuggare och andra valar i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:264 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett slutdatum för när det inte längre är tillåtet med koldioxidbedövning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:265 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:269 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om det finns behov av en hårdare reglering för vissa avelsdjur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatoriska friskintyg inför parning avseende andningsorganen för alla trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kartläggning av trubbnosdjur med andningssvårigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för en aktiv konsumentupplysning om lidandet hos flera trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en registrering av antalet opererade trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av nya regleringar i syfte att minska lidandet hos trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda avel på hundar som genomgått korrigering kirurgi i andningsvägarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:273 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurbalk för såväl vilda som tama djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:284 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för att minska incitamenten att överanvända antibiotika och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:328 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för levnadsvillkoren inom kycklingindustrin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans för rättsliga övertramp under slaktprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen gällande försäljning av hundar i Sverige i syfte att få den illegala importen av hundar att upphöra och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:472 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda försäljning av fjädrar av fågeldun och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:621 av Tobias Andersson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja mobila slakterier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:632 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på videoövervakning vid slakterier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av möjligheten till ett delat straffansvar för ägare av slakterier i de fall djurskyddsbrott förekommer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad möjlighet till förbud för enskilda som tillåtit eller själv sysslat med djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:667 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera djurskyddslagen (2018:1192) för att minska antalet avlivningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:671 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en kostnadsmodell för veterinärvårdskostnader i enlighet med motionens intention och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:796 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beteslagstiftningen för mjölkkor i lösdrift bör bli mer flexibel utifrån de nya förutsättningar som den ökade djuromsorgen i dagens lantbruk innebär och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:846 av Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rimligheten av veterinärintyget som krävs för tävlande hästar internationellt och verka för att den tas bort på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:911 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tidsplan med målet att avveckla svensk minknäring i likhet med vad som har beslutats i Norge och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:985 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad slakt inom hela unionen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:993 av Richard Jomshof (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild djurskyddsbalk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:998 av Richard Jomshof (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det skrivs in i den svenska djurskyddslagen att de svenska djurparkerna inte får föda fram fler djur än de kan hantera samt att det inte längre ska vara tillåtet att döda s.k. ”överskottsdjur” och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1341 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att sätta ett slutdatum för burar i den svenska äggindustrin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1409 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att verka för att medel avsätts till forskning eller utveckling av andra säkrare metoder för en snabbare bedövningseffekt vid avlivning av djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1832 av Annicka Engblom m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk kameraövervakning på slakterier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1882 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa kulgevärsmetoden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste driva på aktivt i EU för att införa möjligheten att använda kulgevärsmetoden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1952 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och förändra beteskravet för mjölkkor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2299 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör ställa sig bakom att svensk lagstiftning effektivt behöver motverka hundsmuggling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2316 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn behövs av möjligheten att i brådskande fall omedelbart omhänderta djur och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SVA i uppdrag att utreda gällande regler och praxis för antibiotikaanvändning kopplat till dagens sjukdomsincidens och behandling i husdjursbesättningar och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formella kompetenskrav ska införas på att personal som kontrollerar djurskydd och miljökrav ska ha förståelse för den näringsverksamhet som de kontrollerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2457 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och tillse att den målinriktade djurskyddslagen leder till en ändamålsenlig djurskyddsnivå med minskad byråkrati och större flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man mest effektivt kan höja ambitionen på djurskyddsområdet utan att också hämma svensk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtagandet av kostnads-nyttoanalyser gällande förslag rörande djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man kan underlätta för djurhållare som vill hålla djur utomhus hela året om ett fullgott djurskydd samtidigt ska kunna säkerställas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsplikt ska gälla för djurhållande cirkusar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om icke föranmälda inspektioner av cirkusdjurs stationära ytor och transportytor och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en positiv lista över de djur som ska vara tillåtna att hålla på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av en positiv lista för sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som arbetar med djurskyddstillsyn i fråga om animalieproduktion bör ha tidigare yrkeserfarenhet av djurhållning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kontrollsystemet för djurskyddskontroller kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda användandet av kroppskameror och övervakningskameror på djurgårdar och slakterier och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot import av animalier som under uppfödning utsatts för hälsoskadlig tvångsmatning som orsakat lidande för djuret och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att flytta beslutsfattandet av djurförbud till domstol och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsansvar vid upphävda beslut om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurskyddsbalk och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenskt djurskydd som vägledning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa import av animalier som producerats på ett sätt som avviker från svensk djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett förbud mot slakt utan bedövning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om märkning av kött som halal- eller kosherlaktats och avblodats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur djurs juridiska status kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en djurskyddsombudsman och tillkännager detta för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimikrav för utomhusvistelse för hästar och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett undantag i EU:s GDPR-förordning för att möjliggöra för veterinärer att göra anmälan vid misstanke om hundsmuggling och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämförelsepriser för veterinärkostnader och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och studier på minkars behov och beteenden i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av rådande föreskrifter för minkhållning, för att undersöka hur minkars välfärd har påverkats sedan införandet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglering av burhöns bäst sker på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i internationella forum verka för en reglering av handel med vilda djur och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för internationell reglering av villkoren för djur i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att oberoende internationella inspektörer tillåts kontrollera länder vars djurmarknader återkommande orsakar smittspridning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en internationellt erkänd deklaration om djurs välfärd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2458 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur mycket hästar behöver röra sig fritt utomhus och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för förbud mot obedövad slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett importförbud för animalieprodukter där djur utsatts för ett

systematiskt onödigt lidande som väsentligt strider mot svensk djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förbjuda import till Sverige av produkter från obedövad slakt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att till Sverige importerade produkter från obedövad slakt, till dess ett importförbud finns på plats, ska märkas tydligt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för ett förbud mot slakt utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU, till dess att det finns ett förbud mot obedövad slakt inom hela unionen, ska verka för att produkter från djur som slaktats utan bedövning ges en tydlig märkning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2658 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kretsen som får utföra insemination och de ultraljud som krävs vid insemination inom hästaveln och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2774 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för Sverige att lyfta upp frågan om halalslaktat kött i EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att se till att det ska framgå med ännu större tydlighet på förpackningen om djuret verkligen har bedövats före halalslakten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2779 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka arbetet, planeringen och beredskapen inför ett eventuellt utbrott av den afrikanska svinpesten i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2948 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda djurskyddslagen och uppdatera Jordbruksverkets rekommendationer gällande säkerhet för hund i bur och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell standardisering av krocktester på hundburar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en standardisering av krocktester på hundburar även på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3021 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur väl rådande regler vid slakttransporter efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta konsekvenser för ansvariga vid övertramp av reglerna vid slakttransport och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på att grisar som inte känner varandra bör skiljas åt under slakttransporten om inte särskilda skäl föreligger och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3030 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för att öka den gårdsnära slakten i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3033 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda användandet av icke-domesticerade djur på cirkusar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3047 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder så att fler lagförs för smuggling av valpar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna till utbyte av information utan hinder från sekretessregler mellan berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3109 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst för ett bra djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värdegrunder bör fortsätta att utvecklas för tävlingar med häst och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja fortsatt forskning för bättre djurvård och djurhälsa, inte minst för att förbättra hovhälsan, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3391 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en avveckling av minkfarmningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska följa upp hur den nya djurskyddslagen har implementerats i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett närmare samarbete mellan myndigheterna och branschen för att upptäcka brister i djurhållning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för bättre kontroll av hur djur behandlas på slakterier, för att upptäcka brister i djurhållning, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda om krav på kameraövervakning ska införas på vissa småskaliga slakterier och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom EU för att importerat kött som kommer från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med tydlig information om detta vid försäljning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att förbudet för svanskupering av grisar i EU efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda alternativ till koldioxidbedövning vid slakt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tullverket ökade möjligheter att stoppa djurtransporter och omhänderta djuren och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s nya förordning om veterinärmedicinska läkemedel ska följas upp systematiskt i syfte att säkerställa att den efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att det införs djurskyddslagstiftning på EU-nivå som motsvarar det svenska djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att djurskyddsarbetet inom samtliga EU:s medlemsstater ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Europeiska revisionsrättens granskning ska leda till åtgärder samt att verka för att revisionsrättens granskningar av djurskydd sker tätare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet kontroller av djurtransporter inom samtliga EU:s medlemsstater ska öka och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att efterlevnaden av EU:s djurskyddsregler måste skärpas och att ett led i det arbetet innebär att tillförsäkra pålitliga data och statistik från medlemsländerna kring kontroller av djurtransporter och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för rätten att ställa krav på provtagning av levande djur som ska införas i Sverige i syfte att stoppa smittor och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att förbudet för svanskupering av grisar i EU efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett s.k. snabbspår för djursjukskötare och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk journalföring på djur ska kunna skrivas på engelska och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurvårdare ska få utökade befogenheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om den svenska beteslagstiftningens påverkan på djurens välbefinnande och svenska bönders konkurrenskraft och lönsamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för ett globalt avtal för att hantera antibiotikaresistensen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att EU inför effektivare kontroller och kraftigare sanktioner för

- djurskydd för länder som bryter mot regelverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättssäkerheten och tillämpningen av djurskyddslagens regelverk bör ses över och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillämpningen av djurskyddslagen bör vara likvärdig runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
  34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ny teknik och digitalisering i ökad utsträckning ska kunna användas på slakterier för att minska risken att djur utsätts för onödigt lidande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna med att ha en organisation som sköter djurskyddskontrollerna i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket tillsammans med Tullverket, länsstyrelsen, Skatteverket och Försäkringskassan bör identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
  37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för veterinärer att anmäla misstanke om illegal införsel av sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
  38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur och tillkännager detta för regeringen.
  39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU inför ett förbud mot osäkra resor till tredjeländer om det inte går att garantera säkra djurtransporter och tillkännager detta för regeringen.
  40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det införs en generell och stark djurskyddslagstiftning på EU-nivå för att höja det gemensamma djurskyddet till minst svensk nivå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra beteskravet för mjölkkor i lösdrift och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Jordbruksverket att ta fram en lista på djur som får användas för uppvisningar, tävlingar och utställningar och tillkännager detta för regeringen.

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att EU-reglerna mot svanskupering och antibiotikabehandling av friska djur upprätthålls i praktiken och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att svenska regler på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att godkänna kulgevärsmetoden för slakt på gård och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all förebyggande gruppbehandling av djur med antibiotika ska vara förbjuden och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhandlingar genast bör genomföras på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, bör inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistent bakterier på en acceptabel nivå och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

- 1.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillhandahålla riktade informationsinsatser gällande allemansrätten, smitta från matavfall och inrapportering av självdöda djur och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser om att tillhandahålla riktade informationsinsatser gällande smitta från matavfall och inrapportering av självdöda djur

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med en global FN-deklaration om djurvälstånd och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett förbud mot handel med levande vilda djur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få till stånd ett globalt regelverk mot rutinmässig användning av antibiotika i djurhållning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa sanktioner mot medlemsländer som bryter mot EU:s djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurprodukter från djur uppfödda i länder där djurhållningen fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner inte ska få släppas ut på den gemensamma marknaden utan endast få saluföras inom det egna landet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtta timmar ska vara absolut maxgräns för djurtransporter inom EU och att kravet ska omfatta alla transportslag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att branschen bör övergå från transport och export av levande djur för slakt till transport och export av kött och slaktkroppar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att EU:s regelverk för slakt ska underlätta för gårdsslakt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska arbeta för att stoppa djurplågeri i form av t.ex. stympning, tjurfäkningar och tvångsmatning av gäss för gåsleverproduktion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda produktionssystem som bygger på burhållning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att avveckla all pälsfarmning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige konsekvent bör verka för att minimiregler för djurskydd införs på områden där det i dag saknas och att de höjs i de fall de är otillräckliga och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara förbjudet att slakta djur utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU upprätta spårbara system för hundar för att få stopp på hundsmugglingen och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurombudsman och öka möjligheterna för djurskyddsorganisationerna att föra talan i djurskydds mål och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att placera djurskyddsfrågorna – för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan – under en ny djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheten med ansvar för djurskydd ska revidera samtliga djurskyddsföreskrifter så att de är i enlighet med ambitionerna i den nya djurskyddslagen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka resurserna för länsstyrelsernas djurskyddstillsyn och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en maxtid på fyra timmar för transport av fåglar och tillse att transporterna har tillräcklig ventilation och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en funktion med särskilt utbildade kontrollanter som kontrollerar djurtransporter på vägarna och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ha kameraövervakning i slakterier för att möjliggöra efterkontroll av förhållanden vid slakt och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri och att metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av kycklingar och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hållande av häst i lösdrift och att alla hästar ska ha tillgång till hagar med utrymme för fri rörelse och lek året runt och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skadliga tvångsmedel ska vara förbjudet inom all hästsport och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en positiv lista över de djurarter som är tillåtna att hålla som sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se en djurhållning som är anpassad utifrån djurens behov och tillkännager detta för regeringen.

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla djur ska ha rätt till utevistelse och bete i så stor utsträckning som väder och årstid medger det och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djur inte ska hållas permanent uppbundna och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja att även kalvar av mjölkkras ska få dia moderkon i minst två månader efter födseln och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi bör fasa ut den typen av djurhållning där ungtjurar hålls i boxar med spaltgolv och mycket lite strö och ersätta med lösdriftsystem och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla grisar ska kunna böka och beta och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att griskulingarna inte får avvänjas från suggan förrän tidigast efter 4 veckor och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den traditionella uppfödningen av får, som i hög utsträckning är betesbaserad, och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut hormonell brunstsynchronisering av tackor och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hönor som hålls på frigång bör få större yta per höna att leva på än vad som är lagstadgat i dag och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att metoder som gör det möjligt att sortera ut ägg med tuppsycklingar i, så att dessa inte går vidare till kläckning, utvecklas inom svensk värphönshållning och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slaktkyckling-produktionen bör minska beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar bör införas och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kyckling-uppfödningen bör ställa om till långsamväxande raser för mindre hälsoproblem hos kycklingarna och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koccidiostatika ska fasas ut ur all kycklinguppfödning och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kycklingarna tillgång till utevistelse under de årstider väderleken tillåter det och tillkännager detta för regeringen.

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontrollprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar såsom exempelvis utrymmeskrav och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla minkfarmningen och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa föreskrifterna så att de innefattar berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på bedövning vid kastrering av ren ska införas i enlighet med förslag i SOU 2005:98 och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att veterinär och etologisk kompetens alltid ska finnas med vid förprovningen av djurstallar och att djurhälsoaspekter ska få en större tyngd än i dag vid förprovningen och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en positiv lista för de domesticerade djurarter som kan ges en god välfärd i cirkusmiljö och som därmed kan vara tillåtna på cirkus, vilket betyder att alla andra djurarter är förbjudna, och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda hållning av elefanter, stora kattdjur och delfiner på djurparker och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införliva viltlevande djur i en och samma djurskyddslag som de djur som hålls av människan och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram föreskrifter med djurskyddskrav för avel och uppfödning, transport och utsättning av levande vilda djur och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4085 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att införa slutdatum för koldioxidbedövning av grisar, koldioxidbedövning av fiskar och elbadsbedövning av fåglar vid slakt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs förutsättningar för mer forskning om bedövning vid slakt av djur, framför allt fiskar och grisar, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4196 av Elisabeth Falkhaven (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla hundar i EU ska märkas och att det bör införas ett gemensamt EU-register där alla hundar ska in, för spårbarhet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör förbjuda införsel av hel valpkull, att hundar ska vara minst åtta månader för att få lov att införas i landet och att undantag ska vara möjligt för att importera enstaka valp ur en kull men inga hela valpkullar under åtta månader ska få komma in i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
49. Motioner som bereds förenklad		
2021/22:169	Jan Ericson (M)	
2021/22:231	Markus Wiechel och Charlotte Quensel (båda SD)	2–4
2021/22:260	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 3
2021/22:262	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	idd
2021/22:265	Markus Wiechel m.fl. (SD)	2
2021/22:269	Markus Wiechel (SD)	1–7
2021/22:273	Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)	1
2021/22:284	Markus Wiechel (SD)	
2021/22:328	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	2
2021/22:472	Michael Rubbestad (SD)	
2021/22:621	Tobias Andersson (SD)	
2021/22:671	Michael Rubbestad (SD)	
2021/22:796	Ingemar Kihlström (KD)	
2021/22:846	Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M)	
2021/22:985	Richard Jomshof (SD)	1–3 och 5
2021/22:993	Richard Jomshof (SD)	2
2021/22:998	Richard Jomshof (SD)	2
2021/22:1882	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2021/22:1952	Sten Bergheden (M)	
2021/22:2454	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	32 och 55
2021/22:2457	Yasmine Eriksson m.fl. (SD)	2–7, 10, 15, 16, 18, 23–26, 28, 29 och 38– 41
2021/22:2479	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	1 och 2
2021/22:2534	Angelica Lundberg m.fl. (SD)	4–7

2021/22:2774	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2021/22:2779	Sten Bergheden (M)	
2021/22:2948	Ann-Sofie Alm (M)	1–3
2021/22:3021	Markus Wiechel (SD)	1 och 2
2021/22:3030	Markus Wiechel (SD)	
2021/22:3109	Cecilia Widegren (M)	2 och 10
2021/22:3430	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	1, 2, 5, 10, 13– 18 och 21–23
2021/22:3437	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	37
2021/22:3650	Kristina Yngwe m.fl. (C)	27 idd, 32, 33, 35, 38 och 40
2021/22:3880	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	6, 58 idd, 59 och 63–68
2021/22:4061	Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)	1, 2, 16, 17, 20 och 68